

Uvodnik

Jurij Paljak

Vse novo, nič novega!

Priznamo, da smo si v nedeljo zvečer oddahnili, saj je bilo konec letošnjih volitev. Oddahnili smo si, ker nas je kričava volilna kampanja utrudila, siti smo bili vsakodnevnega bombardiranja s strani medijev o tem, kaj ta vlada namerava narediti, kaj obljublja, česa ne bo naredila. Eno samo blebetanje in eno samo kričanje; izvedenci so nas opozorili, da je bila to najdaljša volilna kampanja, leto dni je trajala. Ponovno se je pokazalo, da politika ni za vsakogar, da je politika predvsem obrt, umetnost možnega, da je v politiki uspešen tisti, ki to obrt obvlada. In zato so nevarni čvekači iz vrst Gibanja petih zvezd dobili po nosu, na cedilu jih je pustil tudi tisti Jug, na katerem so sicer zgradili svojo opotečo srečo. Da je politika resna stvar, je pokazal na državni ravni tajnik Demokratske stranke Nicola Zingaretti, ki je v miru postavil stranko spet na noge in ji vrnil mesto v vsedržavni politiki, mesto, ki stranki pripada. Matteo Salvini je s svojo Ligo požel tak uspeh, ki ga ni skorajda nihče pričakoval, z nevarno politično igro je to storil; spogledovanje s skrajno desnico in sovražnost do prišlekov sta mu dala uspeh, katerega posledice bomo občutili vsi, najprej seveda partner v vladi.

Evropske volitve so pokazale, da si prebivalci Evropske unije želimo sprememb, a vseeno nismo pripravljeni prepustiti EU nevarnim populistom in nacionalistom, sedanja nova sestava je pravi mozaik različnih glasov, nobena stran nima večine, potrebna bodo politična dogovarjanja za sestavo organov novega evropskega parlamenta.

Skrb vzbujajoča je izjemno nizka volilna udeležba na evropskih volitvah v Sloveniji, kar kaže na to, da se tamkajšnji prebivalci premalo zavedajo pomena evropskih povezav in prepuščajo drugim, da odločajo o njihovi usodi.

V naši deželi smo imeli tudi upravne volitve, ki se še kako tičejo naše narodne skupnosti, volilni izidi so pokazali predvsem to, da smo še vedno tradicionalisti, in pa to, da se ne znamo pogovarjati in še manj dogovarjati, ko gre za skupno dobro. Ne nazadnje pa smo lahko tudi dokončno ugotovili, da se Liga vse bolj uveljavlja tudi v naši sredini in v naših občinskih upravah, da so tudi med nami ligaši, ki se poživljajo na tradicionalne stranke in na vse pozive krovnih organizacij. In še nekaj smo lahko ugotovili, če že doslej tega nismo vedeli, namreč to, da nas je vse manj.

V ponedeljek, 27. maja, na dan, ko se je v Italiji in po Evropi govorilo samo o volilnih izidih, je sveti oče v Vatikanu predstavil svojo poslanico za 105. svetovni dan migrantov in beguncev, v kateri velikokrat zatrdi, da "ne gre samo za migrante". V tisku in medijih je imela malo odmeva, a se vseh nas in še posebno volitev še kako tiče.

"Ne gre le za migrante: - kar sedemkrat zapiše v poslanici sveti oče - gre tudi za naše strahove. Zaradi hudobij in grdobij našega časa se povečuje naš strah pred "drugimi", pred neznanci, potisnjenimi na rob, tujci ... To je posebej očitno danes, ob prihodu migrantov in beguncev, ki trkajo na naša vrata in iščejo zaščito, varnost in boljšo prihodnost. Res je, strah je upravičen, tudi zato, ker manjka priprava na to srečanje. Težava ni v tem, da imamo dvome in strahove, ampak ti postanejo problem, kadar pogojujejo naš način razmišljanja in delovanja do te mere, da postanemo nestrpni, zaprti, morda celo rasisti... Ne gre le za migrante: gre za našo človečnost!"

Foto MČ

Spominska plošča pomnik slovenskega delovanja v Rojanu

TRST Marijin dom

Slovesno odkritje plošče

Msgr. Stanko Zorko, Marijina družba in slovenska rojanska skupnost so leta 1961 postavili ta dom za versko in kulturno delovanje. Tako se glasi napis na plošči, ki jo je v nedeljo, 26. maja 2019, slovesno postavilo Društvo Rojanski Marijin dom na pročelje Marijinega doma ob 58. obletnici odprtja. Prisotne, ki so se zbrali na dvorišču Rojanskega Marijinega doma, je pozdravila in nagovorila predsednica društva Dorica Žagar. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo v Rojanu vse drugače, kot je danes. Versko in kulturno življenje je bilo živahno in Slovencev v tem predelu mesta veliko več. Bila je šola s številnimi učenci in v domu so se poleg verskih sestankov in vaj za cerkveno petje vrstile prireditve za odrasle in mlajše. Šolski otroci so imeli ob raznih priložnostih prireditve in zabave, sestajali so se slovenski skavti, delovale so dramska, športna in glasbena skupina, ki so jih sestavljali mladi sami in tukaj odraščali.

/ str. 10
MČ

Po nedeljskih volitvah Med kladivom in nakovalom

Dokončni izidi nedeljske volilne tekme so žal potrdili napovedi in težnje, ki so značilne za ta čas. Zmagala je politična opcija, ki očitno najbolj neposredno, preprosto in zato tudi učinkovito nagovarja velik del volilnega bazena. Salvinijska Liga je uspešno nadaljevala svoj pohod in krepko preseгла rezultate, ki jih je zabeležila še pred enim letom. V tem obdobju je na vsedržavni ravni posrkala pomemben del konsenza tudi svojemu vladnemu partnerju, Gibanju petih zvezd, in pomožnemu partnerju, se pravi Berlusconi. Obe stranki sta sicer preživele, vendar hudo ohromljeni. Na levem bregu plava edinole Demokratska stranka, ki je razpolovila Renzijev konsenz na evropskih volitvah izpred petih let, vendar se je kar se da stabilno zasidrala na dvajset odstotni volilni bazi.

/ str. 3
Igor Gabrovec, deželni tajnik SSK

GRAD KROMBERK Predstavitev monografije

Marušičev zbornik

Ob okrogli, osemdesetletnici rojstva prof. dr. Branka Marušiča, ki ga dobro poznamo kot nenehnega, natančnega raziskovalca zgodovine goriških Slovencev oz. Primorske, so se mu njegovi tesnejši sodelavci želeli pokloniti z zbornikom. Temu so dali zelo zgovoren naslov *Zgodovinopisec zahodnega roba*. Naslovnico krasi Marušičev portret, ki ga je izdelal Boris Blaško iz Goriškega muzeja. Vsa pa je "prepredena" z Marušičevim rokopisom. Zajeto, 589 strani obsegajočo knjigo, so uredili dr. Petra Kolenc, zaposlena na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, dr. Petra Svobljak, predstojnica Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU, dr. Danila Zuljan Kumar iz novogoriške Raziskovalne postaje ZRC SAZU, in dr. Oto Luthar, direktor ZRC SAZU. Prav omenjeni so sestavljali omizje, ki je v petek, 24. maja 2019, na Gradu Kromberk predstavilo javnosti novo, zelo zanimivo publikacijo, posvečeno dr. Marušiču. Grajsko dvorano je napolnilo občinstvo različne starosti. Med navzočimi so bili novogoriški župan Klemen Miklavčič, sooblikovalci zbornika in osebnosti iz kulturno-literarnih ter raziskovalnih krogov, z zamejske strani tudi Saša Quinzi iz Pokrajinskih muzejev v Gorici, prof. Sergio Tavano in prof. Marija Češut, ki sta tudi sama prispevala zapis v zbornik, in goriška občinska svetnica iz vrst SSK Marilka Koršič.

/ str. 16
Iva Koršič

Pomemben življenjski jubilej

Borec za pravice Slovencev v Italiji, zgodovinar in publicist prof. Samo Pahor je 22. maja obhajal 80. rojstni dan

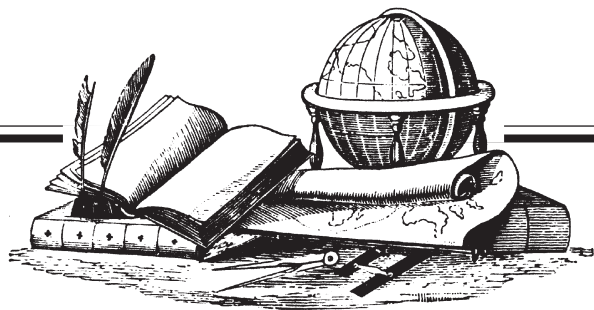
2

Tržaško knjižno središče

Dr. Valentin Inzko je poudaril, da imamo evropski državljani odgovornost, da v Evropi ustvarimo red in mir

11

Neomajen borec za pravice Slovencev v Italiji

Samo Pahor 80-letnik

Borec za jezikovne in manjšinske pravice Slovencev v Italiji, a tudi ostalih narodnih skupnosti v Italiji in Evropi, zgodovinar in publicist prof. Samo Pahor je 22. maja obhajal 80. rojstni dan. Rodil se je v Trbovljah v učiteljski družini primorskih emigrantov, in sicer narodnemu in kulturnemu delavcu Dragu iz Škednja in kulturni delavki Minki Lavrenčič iz Podrage na Vipavskem. Njegov brat Miloš je flavtist in glasbeni pedagog. Po vojni se je družina naselila v Trstu in se zelo tehtno vključila v narodno, kulturno in politično delo.

Prof. Samo Pahor je najbolj znan po svojem doslednem in odločnem zavzemanju za ustavno in mednarodnopravno jamčene, a nespoštovane pravice slovenščine in javni rabi. Zaradi tega je bil nešteto krat vpleten v sodne in upravne postopke, leta 1988 je bil celo deset dni v koronjskem zaporu, dosegel pa je, da se je moralo z njegovimi ugovori proti različnim pravnim predpisom kar šestkrat med letoma 1982 in 1996, pod štirimi različnimi predsedniki in s štirimi različnimi sodniki – poročevalci, ukvarjati ustavno sodišče v Rimu. Če je sodišče tri zadeve na hitro zavrglo, se je pa v treh pri-

merih, ki so zadevali rabo jezika v italijanskih zakonih o kazenskem in civilnem postopku (razsodbe št. 28/82, 62/92 in 15/96), poglobilo v problematiko varstva

Foto damij@n

narodnih in jezikovnih manjšin v Italiji, "najnižje stopnje zaščite", ki jo moramo uživati Slovenci na podlagi ustavnih načel, veljavnosti Posebnega statuta, priloženega Londonskemu memorandumu, in Osimskih sporazumov, ter v druga vprašanja. Pri tem je napisalo nekaj zelo pomembnih načel, ki so vsaj del-

no vplivala na pravno prakso in tudi na zakonodajo.

Za pravice Slovencev se je zavzemal z nešteti pobudami društva Edinost, s predavanji in publikacijami, z dolgoletnim delom v okviru Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM) in njegovega odseka za Italijo, v zamajskih organizacijah in ustanovah, a tudi v občinskem svetu v Trstu, kamor je bil junija 1992 izvoljen na listi Slovenske skupnosti, vendar je bil njegov mandat kratek, saj so bile že novembra 1993 nove, predčasne volitve. Prof. Samo Pahor je svoje poklicno delo namenil poučevanju slovenščine in drugih predmetov na različnih naših srednjih in višjih srednjih šolah, nazadnje na učiteljski A. M. Slomšek v Trstu. Dolgo je bil v tržaškem vodstvu Sindikata slovenske šole, v komisiji za slovenske šole in pa kot slovenski zastopnik v Državnem svetu za javno šolstvo v Rimu.

Prva Pahorjeva ljubezen, če odmislimo njegovo drago Jadranko in hčerki, pa je zgodovina. Marsikaj je objavil, še veliko več pa zbral v svojih arhivih in v svojem izjemnem spominu, zaželeli pa bi mu, da bi zmožal še kako temeljno delo o zgodovini Slovencev v Trstu.

Foto JMP

Predstavniki vseh katoliških tednikov iz Veneta, Tridentinskega in Furlanije Julijske krajine smo se v petek, 24. maja, srečali v Chioggi, da bi počastili 75-letnico obstoja tamkajšnjega katoliškega tednika Nuova Scintilla, ki ga že vrsto let vodi predsednik delegacije FISC Triveneta g. Vincenzo Tosello, predvsem pa zato, da bi se srečali s predsednikom Državnega združenja katoliških tednikov FISC g. Adrianom Bianchijem. V Chioggi poteka tudi Festival medijev, v sklopu katerega smo imeli tudi razširjeno sejo uredniki katoliških tednikov in večer o temi "Krajevni tisk kot graditelj v času svetovnega spleta".

Povejmo na glas

Ko se politika poslužuje vere

Težko se je spomniti podobe, da bi vodilni politik naše sodobne civilizacije nastopil na predvolilnem shodu z rožnim vencem v rokah. Salvini je to storil z vsem prepričanjem in zatrditvijo, da je kristjan in katolik in da ga te pripadnosti ni sram, kot je sram vse tiste, ki so dovolili odstranjevanje križa iz šol in javnih prostorov. Njegovemu prepričanju ni mogoče oporekati, zadeve pa se spremenijo, kadar so versko obarvani politični pozivi, kljub temu da vsi vemo, kako si vsaka politična stran prizadeva pridobiti kar največ svojih privržencev, in to z vsemi možnimi sredstvi. Toliko bolj je težko dokazati, da je v trkanju na verska čustva kaj slabega ali spornega, ne nazadnje je eden od temeljev identitete našega razvitega sveta prav vera, točneje krščanstvo in v naših krajih katolištvo, pri čemer ne gre le za identiteto na povsem zasebni, ampak vsekakor tudi na kolektivni ravni. In vendar je rožni venec vodilnega politika na javnem političnem shodu vprašljiv, v vsakem primeru zelo drzen, saj že kar vpadljivo razkriva željo pritegniti ljudi in jih kar najbolj potopiti v svoj politični program. Toda vera je eno, politični program pa nekaj drugega, Cerkev nosi v sebi eno sporočilo, politični programi pa imajo druge nagibe in ni nujno, kot pravi izkušnja, da bi se zares vedno zavzemali za vrednote, o katerih govorijo. V tej luči so znana Salvinijsva spotikanja ob stališča papeža Frančiška, in to predvsem kar se tiče migrantov in odnosa do njih, kjer pač pa-

pež nepopustljivo opozarja, naj ima kristjan human odnos do vsakogar ne glede na njegov izvor, narodnost, barvo kože, izobrazbo ter ne nazadnje vero. Če bo naša civilizacija human odnos do prišlekov zatajila, ga odrinila v kot, zatrla v sebi vsakršno sočutje, bo to slednjič usodno škodovalo prav naši civilizaciji, se pravi vsem nam. Ta civilizacija bo družba brez vrednot, zaradi tega bo prenehala biti kažipot vsemu svetu in bo kot takšna mučno zamirala - brez humanosti civilizacija nima več smisla. Salvini pa je z Ligo v enem letu podvojil svojo moč, in to prav zaradi migrantov oziroma odklonilnega odnosa do njih s strani milijonskih množic, z zaporo pristanišč pa je postal tako rekoč narodni junak. Z drugimi besedami: migranti imajo v tem času daleč najbolj odločilno in središčno vlogo, vse se vrti okrog njih, spreminjajo politični zemljevid in pogujejo obnašanje ljudi, ne nazadnje tudi vernih, med katerimi o migrantih mnogi ne mislijo tako, kot misli papež. Cerkev je zato v težavah, čeprav so se cerkve praznile že prej in množice odhajajo nekam drugam, kjer bodo lahko pomirile svojo ogroženost in jo sprostile z obratom v nestrpnost do vsega tujega. In zakaj se potem Salvini sploh ponaša s svojo vernostjo? Ne zaradi verskih vrednot, ampak zaradi povečanja že tako velikanskega vpliva. Ljudje ga očitno na tej njegovi poti zelo, ampak res zelo podpirajo, kot da ne morejo videti drugačne poti v prihodnost.

Janez Povše

30. maja 2019

I 60 anni dell'Unione Cattolica della Stampa Italiana

DALLA COMMUNITY ALLA COMUNITÀ

La deontologia e la cooperazione giornalistica a tutela della professione e della democrazia

Giovedì 6 giugno 2019 ore 18.00-20.00
Sala Della Torre, via Carducci 2, GoriziaS.E. Mons. Carlo Maria Redaelli arcivescovo di Gorizia
Guido Baggi presidente del Consiglio di disciplina dell'OdG del FVG
Fabiana Martini coordinatrice di Articolo 21 in FVGInterviene
Alberto Lazzarini componente della Giunta Nazionale Ucsi
presidente della Commissione Cultura del Consiglio Nazionale dell'OdGIntroduce e modera
Luisa Pozzar presidente UCSI FVG

UCSI, Unione Cattolica della Stampa Italiana - Katoliška zveza italijanskega tiska, ki združuje katoliške časnikarje tudi v Furlaniji Julijski krajini, letos praznuje 60 let. Predsednica UCSI v naši pokrajini je Luisa Pozzar, ki je nasledila našega urednika Jurija Paljka, zelo pa si prizadeva, da bi to združenje dobilo vidljivost v celotni deželi. Pred časom so pri UCSI-ju priredili v Čedadu posvet, ki spada v okvir obveznega izobraževanja za časnikarje, tokrat pa se bo UCSI v okviru obeleževanja 60-letnice predstavil v Gorici v prostorih Fundacije Goriške hranilnice, tik zraven goriške nadškofije, v četrtek, 6. junija letos. Na večeru, ki spada tudi v okvir izobraževanja za časnikarje, bodo spregovorili goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli, kolega Guido Baggi ter kolegica Fabiana Martini. Večer, pri organizaciji katerega sodeluje tudi naš Novi glas, bo namenjen temi skupnosti danes v času vseprisotnega svetovnega spleta, zato naslov Dalla community alla community' - Od skupnosti na spletu do skupnosti. Med posegi bosta navzoča še Alberto Lazzarini in Luisa Pozzar; oba bosta spregovorila o povezovanju katoliških časnikarjev, ki lahko tudi v današnjem času kaj povedo. UCSI sicer deluje na prostovoljni ravni, pomembno pa je, da smo tudi slovenski časnikarji vključeni v to zvezo.

srečanja udeležili iz naše uprave Tiziana Zavadlav in Nataša Gregori, ki sta pristojnim razložili težave in zamude pri dostavi Novega glasa. Nedostojne zamude, ki uničujejo naše tednike, se dogajajo povsod, a to ne more biti izgovor za Italijanske pošte. Pri-
sotni visoki predstavniki Italijanske pošte so v Mestrah na srečanju povedali, da skušajo zamude pri raznašanju tednikov odpraviti, povečali pa bodo tudi nadzor v prihodnje, predvsem pa bodo skušali našim naročnikom dostavljati naš časnik v rednem času.

Srečanje z vrhom Italijanske pošte

Reševanje težav z dostavo časnikov

V ponedeljek, 20. maja, se je tudi delegacija našega tednika Novi glas udeležila srečanja z vrhom Italijanske pošte (Poste Italiane) v Mestrah, kjer je glavna izpostava Italijanske pošte za Severovzhod države. Srečanje je priredil v ime-

nu Državnega združenja katoliških tednikov FISC kolega Stefano Sonego z namenom, da se z najvišjimi predstavniki Italijanske pošte pogovorimo o zamudah pri raznašanju vseh tednikov v Trivenetu. Poleg odgovornega urednika Jurija Paljka sta se

PRAVICE
V ROKE.Koristi
dvojezično
osebno
izkaznico!

zajezik

služba za jezikovne pravice

svet slovenskih organizacij

SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA

medijski partnerji

novi mataljur

www.zajezik.eu info@zajezik.eu

Občinske volitve 2019 v naših vaseh

Monica Hrovatin, Tanja Kosmina, Franca Padovan, Fabio Vizintin, Sandy Klun in Luka Pisk so župani

Na občinski ravni so bile volitve v šestih slovenskih občinah. Na Goriškem v občinah Števerjan, Sovodnje in Doberdob, na Tržaškem v občinah Zgonik, Repentabor in Dolina.

V Števerjanu je že tretjič slavila

pin, Maja Humar (17) in Janja Korsic (13).

Tudi v Doberdobu je ponovno zmagal Fabio Vizintin (72,6 %), protikandidat Liste za Doberdob Aldo Jarc je prejel 27,4 % glasov. V Doberdobu bodo v občinskem svetu poleg dveh kandidatov sedeli še osem

(151), Erik Petejan (84), Erik Figelj (73), Alida Passon (59), Dolores Cernic (44), Ljubica Butkovic (35), Marko Zotti (31) in Edi Sambo (27). Kandidat liste Korenine in bodočnost Julijan Čavdek je prejel 38,4 % glasov in bo v občinskem svetu sedel s kolegi Kristianom Tommasijem (63),

voljena kandidatka liste Skupaj Monica Hrovatin z 64,7 % glasov. Na listi so bili izvoljeni še svetniki Igor Černjava (115), Martina Budin (105), Mirko Sardoč (92), David Pupulin (57), Vesna Skrlj (54), Aleš Milčič (41), Jan Sossi (32) in Boris Rebec (25). V opoziciji bodo sedeli Dimitri Žbogar (SSk),

malno razliko glasov poraženke Martine Skabar (43,9 %), ki je morala prepustiti mesto županje kandidatki Napredne liste Tanji Kosmina (45,4 %). V ekipi Napredne liste so bili izvoljeni še Omar Marucelli (74), Casimiro Cibi (46), Vesna Guštin (45), Silvana Petaros (38), Lorena Ravbar (25), Mar-

Videmska pokrajina

Na Videmskem, kjer se v desetih občinah tudi izvaja zaščitni zakon za Slovence, so bili izidi na lokalnih volitvah v bistvu pričakovani, velikih presenečenj ni bilo, če odmislimo občini Rezija in Bardo, ki sta dobili nova župana.

V občini **Ahten** je zmagal dosedanji župan Sandro Rocco, to je njegov tretji mandat.

V občini **Bardo** v Terski dolini je župan postal Luca Paoloni, njega so podprli tudi tisti, ki trdijo, da tersko narečje ni slovensko. Dosedanjega župana Flavia Cerna je premagal za 57 glasov.

V občini **Grmek** je zmagala Eliana Fabello, to je njen tretji mandat.

Občino **Naborjet - Ovčja vas** bo imela tudi v prihodnje istega župana, saj je bil Boris Preschern potrjen.

Občinsko upravo **Podborescec** bo vodil tudi v prihodnje Camillo Melissa.

V občini **Podutana - Sveti Lenart** bo še naprej župan Antonio Comugnaro.

Praprotno bo tudi v prihodnje vodila dosedanja županja Mariaclara Forti.

Občino **Srednje** bo še naprej vodil župan Luca Postregna.

Prav tako bo prihodnjih pet let še župan Mariano Zufferli v občini **Špeter**.

V občini **Rezija** je prišlo do korenitih sprememb, nova županja je postala Anna Micelli.

Franca Padovan

Fabio Vizintin

Monica Hrovatin

Sandy Klun

zmago Franca Padovan s solidnim rezultatom 77,1 % glasov in tako premagala kandidata Občinske enotnosti Joška Terpina, ki je zbral 22,8 %. Občinski svet v števerjanski

svetnikov Občinske enotnosti Vlasta Jarc (56), Romina Ferfolja (47), Marko Vizintin (46), Robert Bastiani (32), Martin Faidiga (31), Zora Černic (30), Lamberto Soranzio (30), An-

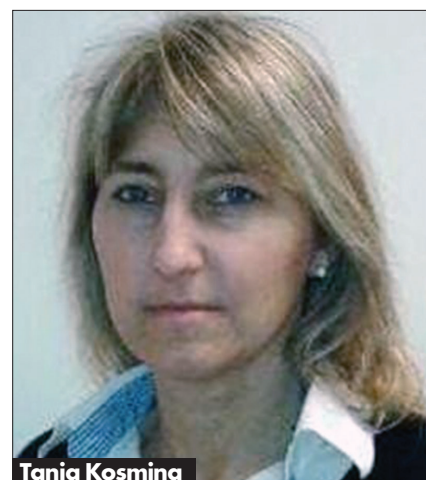
Tatjano Devetak (62) in Martin Šolc (43).

Na Tržaškem so v Občini Dolina potrdili prejšnjega župana Sandyja Kluna na listi Skupaj,

ki je prejela 46,9 % glasov. Z njim bo v občinskem svetu še deset svetnikov liste Skupaj ter SKP, in sicer Antonio Ghersinich (127), Franca Žerjal (94), Davide Štokovac (91), Elisabetta Sormani (90), Roberto Potoc (79), Alessandro Coretti (70), Alenka Vazzi (70), Goran Čuk

(81 - SKP), Paolo Paoletti (49 - SKP) in Tanja Mauri (45 - SKP). V opoziciji so trije predstavniki Lige Roberto Massi, Fabio Perini Giovanelli, Manuela Cunial, predstavnik Liste Gombač Boris Gombač, Roberto Drozina za STO in predstavnik Zelenih Alen Kemac.

V Zgoniku je bila ponovno iz-

Tanja Kosmina

Luka Pisk

občini bodo poleg županje sestavljali še svetniki stranke Slovenska skupnost Marjan Drufovka (72 preferenc), Katrin Komjanc (46), Martina Valentincic (43), Milko Di Battista (30), Donatella Serafino (30), Mihael Corsi (29), Fabijan Muzic (29) in trije svetniki Občinske enotnosti, in sicer poražen kandidat za župana Joško Ter-

drej Ferfolja (28) in trije svetniki Liste za Doberdob Dario Bertinazzi (44), Tamara Podversic (39) in Marco Jarc (35).

V Občini Sovodnje ob Soči je zabeležil zmago kandidat Občinske enotnosti Luka Pisk (61,6 %), ostali svetniki liste v občinskem svetu bodo nekdanja županja Alenka Florenin

Evropske volitve

Martina Valentincic

Na evropskih volitvah v Italiji je, kot pričakovano, prevladala Liga, ki je prejela 34,3 % glasov, dober rezultat je zabeležila Demokratska stranka, ki je zbrala 22,7 %. Prejela je več kot Gibanje petih zvezd (17,1 %), kar pomeni precejšen poraz za gibanje. Sledijo stranke Forza Italia (8,8 %), Fratelli d'Italia (6,5 %), +Europa (3,1 %), Europa Verde (2,3 %), Sinistra (1,7 %). Stranka Südtiroler Volkspartei, s katero je nastopala tudi kandidatka stranke Slovenska skupnost Martina Valentincic (1.301 preferenc), je dosegla 0,5 % glasov in tako zagotovila ponovno izvolitev poslanca Herberta Dorfmann (100.057 preferenc). V Italiji je volilo 56 % državljanov, kar je 2,6 % manj kot na volitvah leta 2014. Prav tako kot na državni tudi na deželni ravni je zbrala Liga največ glasov (42,6 %), na drugem mestu Demokratska stranka (22,2 %) in na tretjem Gibanje petih zvezd (9,6 %). Poleg kandidatke SSK sta bila na listah še dva slovenska kandidata, Iztok Furlanič na listi Levica (1.220 preferenc) in Giuseppe Prašcl za Zeleno Evropo (269).

S 1. strani Med kladivom ...

Ostalo je politični drobiž. Politični drobiž je v dani situaciji tudi slovenska zbirna stranka SSK, ki na izrazito polarizirani politični sceni zlahka in pogosto potegne krajši konec. Zelo različno je z Južnotirolsko ljudsko stranko, ki je solidna in vztraja na območju, ki ga zgodovinsko obvladuje in kjer je politična stranka tesno prepletena z realno družbo. Za slovensko stranko je tako stanje primerljivo le v Števerjanu. Kot Slovenska skupnost smo zadovoljni, da je bil v evropski parlament potrjen Herbert Dorfmann, ki bo še naprej tudi za nas pozoren, prijazen, resen in učinkovit zastopnik in sogovornik. Prav tako je lep

rezultat dosegla naša kandidatka na listi SVP Martina Valentincic. Sobivanje kandidatov SSK in članov Lige v občinski listi v Sovodnjah pa še zdaleč ni privedlo do pričakovanega preboja. Prej nasprotno. Ta povezava in dejstvo, da je SVP za evropske volitve sklenila volilno povezavo z Berlusconijevo stranko, sta velikemu delu naših volivcev še zlasti na Tržaškem vcepila kar nekaj nejevolje. Slovenska komponenta Demokratske stranke ni zamudila priložnosti, da se je zadnje dni volilne kampanje s težkim topništvo spustila na našo stranko in volivce. Več tednov korektno volilne kampanje, ki smo jo mi

razvijali s konkretnimi argumenti, pobudami in programskimi izzivi, je bilo izničenih z nekaj tiskovnimi sporočili in napadi v dneh, ko je naposled že obveljal volilni molk in z njim onemogočena vsaka možna replika. Tisti, ki so bili do včeraj in ponekod še danes naši zavezniki v javnih upravah, so nas čez noč sesuli z obtožbami, da smo kolaboranti Lige in podporniki Tajanija, skratka prodani neki protislovenski nacionalistični desnici in torej izrodki narodnega ponosa. Tak pristop spominja na čase blokove delitve in ponovno potrjuje tezo, da se je politika nevarno polarizirala in v istem zamahu briše tudi mostove vzajemnega spoštovanja, strpnosti in dialoga z različno mislečim. V prihodnjih dneh bo potrebno podrobno in strokovno preučiti volile izbire

in premike. Že zdaj pa je na dlani, da se mora stranka, kakršna je Slovenska skupnost, samoizpraševati o lastni

Igor Gabrovec

strategiji. Ker goli obstanek ni dovolj. V politiki je potreben tudi volilni uspeh, brez

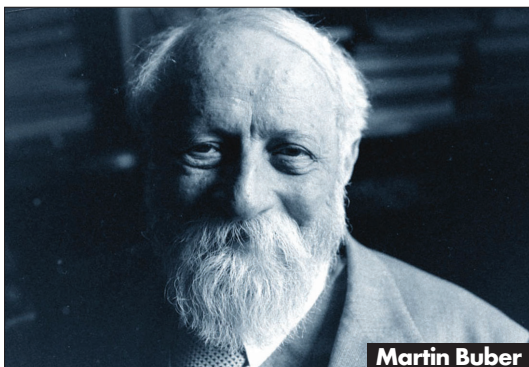
katerega ostanejo ideje in programi le jalove sanje, ki se potem nikdar ne uresničijo. Hiter tempo sodobne družbe ne čaka na zamudnike. Poiskati moramo zaveznike, ki naj še najprej delijo naše vrednote in cilje. Proporcni volilni sistem, ki je spodbujal sodelovanje in dialog številnih tudi manjših in raznolikih subjektov, nam je bil pisan na kožo. Večinski sistem, ki polarizira politični boj, pa zbirno in neideološko stranko stiska v kot in marginalizira. Če mežikamo desni, nas zapustijo levi volivci; ko se naslanjamo na levo, pa ropota na naši desni. Vloga in smisel zbirne narodne stranke, posodobitev in okrepitev vrednot in ciljev, pa tudi politična strategija ob upoštevanju pravil volilne kompeticije in značilnosti ostalih playerjev: to so glavni argumenti, s katerimi gre SSK

jeseni na kongres. Obenem moramo ponovno vzpostaviti mrežo aktivnih sekcij in strankinih skupin v vseh naših občinah. Danes so vitalne sekcije prej bele muhe in slonijo na redkih požrtvovalnih članih. Kjer pa je sekcija vitalna, beri Števerjan, je uspeh zagotovljen. Ker aktivna sekcija pomeni prepletanje politike in družbe, pomeni stalen stik med izvoljenimi in volivci, pomeni razvijanje idej in predlogov, ki izhajajo iz potreb in pričakovanj na terenu. Brez vsega tega se bomo ponovno znašli tik pred novimi volitvami, ko bomo pogrešali ne samo volivce, temveč še prej tudi kandidate za župane in občinske svetnike. Brez jasnih odgovorov na ta vprašanja ne bo vizije. In brez vizije ne bo politične ponudbe, ne bo uspešnih kandidatov, ker ne bo prepričanih volivcev.

Za vsakogar izmed nas vera ostaja milost

Verujem, ker vem, da je Bog!

Morda ste tudi vi slišali, da nekateri neverujoči, zlasti kakšni študenti, ki nekoliko več berejo, radi navedejo latinski pregovor: "Credo, quia absurdum". - Verujem, ker je nesmiselno. Najprej to: "Ta rek radi pripisujejo sv. Avguštinu, v resnici pa ga je pred njim uporabljal pravnik Tertulijan, ki je utiral pot latinski teologiji. V ospredju verovanja je beseda Bog. Na pretresljiv način se je o tej Besedi izrazil judovski filozof religije Martin Buber. Takole piše: "Beseda Bog je od vseh človeških besed najbolj obremenjena. Nobena se ni tako umazala, tako razcafrala, prav zato se ji ne smemo odpovedati. Človeški rodovi so breme svojega tesnobnega življenja zvalili na to besedo in jo vrgli na tla; zdaj leži v prahu in nosi breme njih vseh. Človeški rodovi so s svojimi verskimi ločinami raztrgali besedo Bog. V njenem imenu so ubijali in zanjo umirali, zato nosi sled njihovih rok in njihove krvi. A, kje bi našel besedo tej enako, da bi označeval Najvišjega"? (M. Buber, Božji mrk) Ali ni zanimivo, prav prva

Martin Buber

prošnja v molitvi Oče naš se glasi: "Posvečeno bodi tvoje ime". (Mt 6,9) Ta prošnja pomeni: "Ne onečaščaj Božjega imena, drži se Njegove zapovedi..." Judje za pojem Bog rabijo besedo Jahve, mi kristjani pa tudi pogosto rabimo besedo Abba - Oče".

dičenju", ko mi je nekdo citiral Emanuela Kanta. V miru sem mu pojasnil, da je pravilno povedal, da ima "čist ali teoretični razum" svoje meje, kar pomeni, da znanstveni dokazi za Boga niso možni. Zakaj? Ker Bog ne biva kot neki objekt v prostoru in času. Razum ne more z močjo mišljenja presehati obzorja našega izkustva onkraj prostora in časa, da bi prodrli do Boga. Mi ne moremo zgraditi stolpov do neba, gradimo samo bivališča, za naša zemeljske potrebe ... Prav tako, kar je zopet zanimivo, ker ni nobene neovrgljivega dokaza za obstoj Boga, ni tudi nobenega dokaza

V zgodovini človeštva so ljudje besedo Bog zlorabljali v osvajaške in politične namene, lahko rečemo, da besedo Bog so tako izrabljali za neverske dejavnosti. Kristjan naj bi o Bogu govoril ponižno, preprosto in s spoštovanjem. Velikokrat me je kdo vprašal: "Ste kdaj dvomili o Bogu"? Mirno sem mu odgovoril: "Ne o Bogu, dvomil pa sem o dokazih za njegovo bivanje"! Spomin mi poroča k nekemu "šolskemu bese-

proti! Ste se vprašali zakaj? Enostavno: "Negativna sodba bi prav tako prestopila prostorsko časovno izkustvo. Izjave fizikov se nanašajo na fizikalni prostor, to je na čas-prostor". Nobena znanost ne more dojeti celote stvarnosti, kot tudi ne naš razum. Zato pri obstoju Boga gre za osebno vero, ki jo kdo ima, jo išče, se ji približuje ali pa se od nje oddaljuje. Vera, za vsakega od nas, ostaja milost!

Ambrož Kodolja

Foto S. Marini

V nedeljo, 26. maja, je bilo na Sveti Gori v popoldanskem času tradicionalno romanje vernikov iz koprške škofije in goriške nadškofije, ki sta ga vodila goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli in koprski škof msgr. Jurij Bizjak. Med bogoslužjem v baziliki je imel goriški nadškof msgr. Redaelli pozdravni nagovor, medtem ko je koprski škof msgr. Bizjak imel pridigo, somišlevali pa je več duhovnikov z obeh strani državne meje. Bogoslužje je bilo v obeh jezikih, med somišlevalci pa je bil tudi vikar za Slovence v goriški nadškofiji g. Karel Bolčina. Po sveti maši so se nadškof msgr. Redaelli, škof msgr. Bizjak in duhovniki podali pred obeležje Concordia et Pax, ki je na zunanji strani bazilike vzdano v zid, in se tam zadržali v molitvi.

Koncert na Sveti Gori

Ob 20. obletnici smrti mojstra Berganta

V baziliki na Sveti Gori je bil v soboto, 18. maja, odličen glasbeni dogodek, orgelski koncert ob 20. obletnici smrti velikega mojstra kraljice glasbe, Huberta Berganta. V organizaciji Primorsko-orgelskega društva v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov Gorica so se v Marijinem svetišču srečali nekdanji študentje prof. Berganta in - žal maloštevilni - publiki v prostrani cerkvi ponudili domiselni izbor

zelo različnih skladb od 16. stoletja do današnjih dni. Izvajalci (Veronika Kohout, Barbara Pibernik in Renata Bauer) so

Foto dd

na večeru predstavili po eno skladbo različnih avtorjev: lihtenštajnskega skladatelja Rheinbergerja, finskega Mericanta, nizozemskega Sweelincka, velikega J. S. Bacha, Igorja Dekleve, francoskega Messiaena, angleškega Parryja in holandskega sodobnika Wam-

mesa. Večer je z osebnim spominom na koncert za orgle (H. Bergant) in orkester Slovenske filharmonije (dir. Anton Nanut) uvedel Andrej Budin, ki je slovitega organista zelo dobro poznal. G. Mirko Butkovič pa je v imenu Primorsko-orgelskega društva povedal, da so bili prostovoljni prispevki namenjeni postavitvi novih veličastnih Kleukerjevih orgel v koprski stolni cerkvi.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (78)

Mariza Perat

Češčenje Jezusovega Srca je medtem doživljalo vedno večji razmah. Iz Francije se je razširilo v Španijo, zatem v Belgijo, na Nizozemsko, v Švico in druge države.

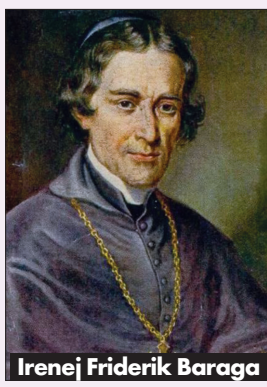
Leta 1765 je papež Klemen XIII. (1758-1769) potrdil praznik prezv. Jezusovega Srca, vendar se takrat ta praznik še ni obhajal v vsej Cerkvi, ampak samo na Poljskem, kjer so škofje zanj zaprosili. Leta 1856 je Pij IX. (1846-1878) ta praznik uvedel za vso Cerkev, leta 1899 pa je sv. oče Leon XIII. (1878-1901) presvetemu Srcu Jezusovemu posvetil človeški rod. Pij XII. (1939-1958) je leta 1956, ob stoletnici uvedbe praz-

Papež Klemen XIII.

Papež Pij IX.

Irenej Friderik Baraga

sovega skupaj s podobo Marijinega brezmadežnega Srca vedno stala na častnem mestu. Velik pobudnik češčenja Jezusovega Srca med Slovenci je bil že Irenej Friderik Baraga (1797-1868), poznejši misijonar in škof med Indijanci na severu Združenih držav. Že kot kaplan v Šmartinu pri Kranju ter pozneje v Metliki je med svojimi verniki širil to pobožnost. Leta 1830 je izšel njegov znani molitvenik Dušna paša, ki se je ljudstvu tako prikupil, da je doživel kar deset ponatisov. Zelo je ta molitvenik cenil tudi dr. Ivan Tavcar. Ko je bil ljubljanski župan in je hodil k maši v Trnovo, je zase zahteval "najlepše bukve Dušno Pašo", ki jo je bral pri službi božji, kot piše dr. Franc Jaklič. Naslovna stran molitvenika prikazuje Dobrega pastirja, kar nazorno nakazuje vsebino molitvenika. V njem Baraga govori o Jezusovem usmiljenju do grešnikov, kar je bilo v popolnem nasprotju z janzenistično-jožefinsko miselnostjo večine njegovih sobratov. Še posebno nasprotovanje pa je Baraga doživel, ko je v Šmartinu ustanovil bratovščino presv. Srca Jezusovega.

Češčenje Božjega Srca med Slovenici je zelo pospeševala tudi revija, ki so jo leta 1902 začeli izdajati jezuiti v Ljubljani z naslovom Glasnik Najsvetejših Src. Pozneje je revija prevzela ime Glasnik presv. Srca Jezusovega. Izhajala je do leta 1944, ko je bila nasilno ukinjena.

/ dalje

ZAKAJ PRAV JEZUS? (70)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusovo rojstvo

Dogajanje Jezusovega rojstva opisuje zlasti evangelist Luka. V ospredju njegove pripovedi sta zlasti dve dejstvi: da se je v tistem času odvijalo popisovanje, ki ga je ukazal cesar Avgust, in da se je Jezus rodil v Betlehemu, kamor sta morala potovati z nosečo ženo. Ni povsem jasno, kako in kdaj se je odvijalo to popisovanje. Vsekakor ga je treba postaviti dve leti pred smrtjo Heroda Velikega, ki je umrl 4 pr. Kr. Stoger pravi, da je to ljudsko štetje potekalo počasi in se je odvijalo v dveh stopnjah. Najprej so popisovali zemljo in nepremičnine, nato pa ugotavljali zneske, ki jih je bilo treba plačati. Verjetno je imel Jožef v Betlehemu nekaj posesti in je moral iti tja zaradi davka. Pomembno dejstvo tistega zgodovinskega trenutka je tako imenovani Avgustov mir (pax Augusti), ki je pomenil skupnost prava in dobrin ter skupni jezik in gospodarsko menjavo po vsem tedanjem znanem svetu. Zato so Avgusta pojmovali kot rešitelja, ki je prinesel mir. Papež Ratzinger poudarja, da se je ob božanski veličini cesarja Avgusta v nepomembnem kraju rodil otrok, resnični kralj, ki je izpolnil dolgo pričakovanje narodov in prinesel polnost časov. Evangelista Matej in Luka postavljata njegovo rojstvo v Betlehem. O Betlehemu je prerok Mihej zapisal, da bo iz njega izšel tisti, ki bo vladal Izraelu. (Mih 5,1) Da bo Mesija rojen v Betlehemu, so vedeli tudi pismouki, ko so jih modri z Vzhoda spraševali, kje se je rodil novorojeni kralj. (Mt...)

Kljub številnim znancom in sorodnikom Jožef ni našel prostora, kjer bi mogla Marija roditi. Tako se je zatekel v pastirsko jamo na Betlehemskih poljanah. Justin in Origen poročata, da se je Jezus rodil v podzemski jami, ki so jo potem kazali kristjani v Palestini. Luka pravi, da je Marija po rojstvu zavila otroka v plenice in ga položila v jasli. Sporočilo ikon vidi v plenice povitem otroku napoved njegove umrljivosti, da bo

ob koncu zaviti v mrtvaški prt. Prav tako imajo teološki pomen jasli, Jezus je resnični kruh, hrana, ki daje človeku moč za rast v človeškosti. Evangelist Luka ne govori o živalih v pastirski jami, toda izročilo pravi, da sta bili tam prisotni dve živali: vol in osliček. Pri tem se morda nanaša na grški prevod preroka Habakuka, ki pravi: "Sredi dveh živih bitij boš spoznan. (...) Ko bo prišel čas, se boš prikazal". (Hab 3,2 gr.) Ti dve živi bitji sta lahko dva keruba, ki sta bila postavljena nad skrinjo zaveze. (2 Mz 25,18-20) Z Jezusovim rojstvom so postale jasli skrinja zaveze, nov način Božje navzočnosti med ljudmi. Dve živali, vol in osliček, predstavljata človeštvo, ki pride ob tem otroku do spoznanja Boga.

Razlagalci se radi ustavijo ob besedi 'prvorojenec'. (Lk 2,7) Jezus je prvorojeni otrok v družini in kot tak posebna Božja lastnina. (2 Mz 13,13) Lukov namig se povezuje s predhodnim razmišljanjem svetega Pavla, ki je označil Jezusa za prvorojenca med mnogimi brati. (Rim 9,29) V betlehemskelem hlevu tako sije Jezusov vesoljni značaj.

Prve priče tega dogodka so bili betlehemske pastirji. (Lk 2,8) Čeprav so bili po postavi obredno nečisti, so bili notranje najbolj blizu dogodku Božjega rojstva. Knjiga modrosti pravi, da je sredi molčeče tišine noči mogočna Božja beseda prišla iz nebes. (Mdr 18,14-15) Evangelist govori o angelu, ki je stopil k pastirjem in jim oznanil veselo novico, da se je tam rodil Odrašenik, ki je Mesija, Gospod. (Lk 2,10-11) Potem se je zaslislal zbor angelov, ki so peli: Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji. (Lk 2,14) Cerkev je iz tega speva oblikovala liturgično hvalnico. Novorojeni Mesija prinaša resnični mir, trajni mir srca, ki ga svet ne more dati. (Jn 14,27) Pastirji so našli Marijo in Jožefa ter dete, ki je ležalo v jaslilih. (Lk 2,15) Rojstvo Božjega otroka je postalo izvir veselja in vere.

Naslovna stran molitvenika "Dušna paša"

nika za vso Cerkev, izdal encikliko o češčenju presv. Srca Jezusovega, pa tudi poznejši papeži so vernikom to pobožnost toplo priporočali. Češčenje Jezusovega Srca pri Slovencih Tudi pri Slovencih je bilo češčenje Jezusovega Srca zelo občuteno, o čemer pričča tudi to, da je po slovenskih domovih podoba Srca Jezusovega

CEI / Nepričakovana izvolitev

Msgr. Redaelli novi predsednik italijanske Karitas

V četrtek, 23. maja, je Generalna skupščina Italijanske škofovske konference (CEI) izvolila goriškega nadškofa Carla Roberta Mario Redaellija za novega predsednika Škofovske komisije za službo karitas in zdravje in posledično predsednika Cerkevne konzulte družbeno-skrbstvenih ustanov in italijanske Karitas. Msgr. Redaelli prevzema danes položaj, ki ga je do decembra 2018 imel msgr. Francesco Montenegro in, po njegovem odstopu, škof Vittoria Veneta Corrado Pizzio.

Predstavnikom medijev je v petek, 24. maja, priznal, da vlogo italijanske Karitas že dobro pozna, saj že štiri leta spremlja delo dobrodelne organizacije v petnajstih škofijah na področju Triveneta, obenem pa se je soočal tudi z prepotrebim delom zaporniških kaplanov Triveneta in dežele

Lombardije. Goriški nadškof je na srečanju poudaril pomen, ki ga od ustanovitve organizacije ima prostovoljno delo. V deželi Furlaniji Julijski krajini je imela Karitas izredno pomembno vlogo še posebno

s širitvijo vloge emporija solidarnosti, ampak tudi psihološka in duševna podpora ljudem, ki so izgubili službo, doživljajo bolezen ali težave v zakonu, pri tem pa je sodelovanje z zadrugami, združenji in javnimi

ustanovami bistvenega pomena. Pomembna je tudi vloga italijanske Karitas v drugih državah, v katerih se je od sedemdesetih let dalje razvilo plodno sodelovanje s krajevnimi župnijami in z dobrodelnimi organizacijami. Msgr. Redaelli je na koncu še povedal, da bo v kratkem odprtje novega

sedeža Karitas v Gradišču, njegova nova vloga v organizaciji pa nikakor ne bo vplivala na delo v goriški nadškofiji. Omenil je tudi, da se prav v teh dneh pogovarja s predstavniki patrov minoritov na Barbani, saj se nikakor ne sme opustiti pomembnega svetišča na otoku.

Kat

po potresu leta 1976, danes pa se ne ukvarja samo z naravnimi katastrofami, glavne težave naših ljudi so ekonomske narave, saj jih veliko živi na pragu revščine in nujno potrebuje najosnovnejše materialne dobrine. Namen Karitas ni samo finančna pomoč potrebnim, ki jo udejanja npr.

Skozi drugačno prizmo (11)

(Zg)led s severa

Ne vem, kolikokrat se dogaja našim bralcem, a meni se dogaja pogosto, da dobivam za zgled državo Alfreda Nobela, Švedsko. Tam naj bi bilo vse tako, kakor je treba, zlasti če govorimo o "sociali". Švedska raziskovalna novinarka Kajsa Norman se sicer navadno ne ukvarja s svojo deželo izvora, iz katere je šla ravno zato, ker jo je imela za "precej dolgočasno". Ukvarjala se je s primeri preiskav z vsega sveta, nikdar pa si ni predstavljala, da se bo morala ukvarjati s švedskim primerom. Leta 2015 se je namreč zgodilo to, da je bil neki festival v parku v Stockholmu, kjer je bilo kar 200 tisoč ljudi, med njimi tudi precej najstnic. Zgodilo pa se je, da so se skupine mladih priseljencev spravile na te najstnice in jih posilile. Ves dan so se najstnice obračale na varnostnike in jim tožile, da so bile ravnokar posiljene v množici, pa nič. Znanec omenjene reporterke, ki je spremljal svojo najstniško hčer, je le nemočno opazoval dogajanje, ki je popolnoma ušlo iz nadzora. Ko se je vrnil domov, je brž poslal elektronsko pošto najpomembnejšemu švedskemu časniku, kjer je popisal dogajanje in se ponudil kot priča dogodkov. Takoj ga je redakcija poklicala nazaj, zelo zainteresirana novinarka pa se je takoj ohladila, ko je možakar nakazal na bližnjevzhodni izvor napadalcev mladostnic. Še več, na hitro ga je prekinila in odložila slušalko, izšel pa ni noben članek. Zgroženi oče mladostnice je tako dobil idejo, da bi se obrnil na neki spletni dnevnik, ki nudi

"viralna", v komentarjih pa so se znašla še mnoga druga pričevanja o festivalu. Šele tedaj so se oblasti in mediji pričeli ukvarjati z zadevo, a ne zato, da bi vsemu prišli do dna, temveč zato, da bi vse minimizirali, napravili zmedo in da bi zadušili polemike. Oblastem, glavnim medijem in mnogim Švedom je namreč nemogoče priznati, da bi imele migrantske politike njihove dežele kakšne pomanjkljivosti, in sicer zelo resne. Vsak pogled, ki bi lahko skalil

vode te idilične vizije, ki, prav neverjetno, velja tudi za patriotsko, takoj zatrejo, zanikajo, obravnava jo kot "proti-švedski". Pravilen je namreč: "Švedska, ki sprejema"; "Švedska, ki ni kakor druge egostične države". Zanimivo pa je, da je od tistega poletja naprej socialdemokratska in protipopulistična švedska vlada čisto

potiho poostrila ukrepe glede bodočih vstopov, pa tudi glede tistih migrantov, ki so že v državi. Normanova izhaja iz tega dogodka in dogajanja okoli njega, da bi podala širši pogled, ki odžene vse iluzije o "švedski utopiji" (če koga zanima, je knjiga Sweden's Dark Soul na voljo v angleščini). Onkraj tako oglaševane "socialne države" in ekonomskih uspehov namreč v državi vlada prava konformistična kultura, ki ima tendenco, da pomete pod preprogo vsako neprijetno resnico in spodbuja moralno šibkost. Normanova gre vse od dni 2. svetovne vojne in sodelovanja s Hitlerjevim režimom pa do današnjih dni.

Andrej Vončina

200-letnica rojstva Ignacija Knobleharja Slovenski svetovni raziskovalec

Letos praznujemo 200-letnico rojstva misijonarja Ignacija Knobleharja, ki je iskal izvir reke Nil in odkrival mnoge dežele v Afriki. Bil je papežev predstavnik za osrednjo Afriko. Njegova "škofija" je bila večja od celotne Evrope. Letošnje leto je zato Knobleharjevo, posvetili pa so mu tudi šmarnice, ki jih je napisala Berta Golob.

Med Slovenci v zgodovini najde-

veška noga še ni stopila, pisal podrobne študije. V času, ko so črnci veljali za manjvredna bitja, pa je v Evropo pripeljal mlade Afričane, da bi s študijem dokazali enakovrednost ras. Knoblehar je bil prvi Evropejec, ki se je odpravil tako daleč po Nilu navzgor. Prvi je ugotovil, da Nil pravega izvira, ki so ga evropski raziskovalci desetletja iskali, pravzaprav niti nima, saj priteka iz jezera. Misijonarjevi dnevniški

Abuna Soliman v vzhodnjaški opravi

trudijo, da bi začeli postopek za njegovo beatifikacijo. Slovenca nam odkriva Italijan Pred leti je bil v Kopru italijanski zgodovinar, ki je s predavanjem presenetil vse. Profesor iz Padove Romanato je v osrednji knjižnici predaval o Knobleharju, a o tem mediji niso kaj dosti poročali. Preučeval je namreč življenje italijanskega misijonarja v Sudanu Danieleja Combonija (1831-1881). O njem je napisal knjigo, a v njej je kar polovico prostora namenil Knobleharju. Comboni je bil v bistvu učenec in naslednik slovenskega misijonarja. Pred šestimi leti je postal svetnik, kar daje še večji pomen Knobleharju. "Če so za svetnika razglasili Combonija, bi lahko tudi Knobleharja", je prepričan Romanato. A uradnega postopka Slovenci še danes, deset let kasneje, nismo začeli. V Škocjanu na Dolenjskem rojeni raziskovalec se je za širjenje krščanstva v neodkritih deželah navdušil pri Frideriku Baragi, dolenjskem rojaku, raziskovalcu, ustanovitelju več mest v Kanadi, škofu in neutrudnem borcu za pravice Indijancev. Nekoč ga je

celo srečal: poslušal je njegovo pridigo v Novem mestu. Po vrsti let šolanja v Rimu se mu je izpolnila želja in odšel je v Sudan. V naslednjih letih se mu je pridružilo 29 duhovnikov iz takratnih avstrijskih dežel. Knoblehar je govoril vrsto jezikov in se kot za šalo sporazumeval z domorodci ob Nilu. Ti so ga imenovali oče Salomon, Abuna Soliman. Takrat je v Evropi prevladovalo prepričanje o večvrednosti bele rase, suženjstvo po svetu, posebej v Sudanu, pa je cvetelo. Knoblehar pa je trdil, da bi vsak Afričan postal enako omikan in inteligenten kot Evropejec, če bi ga le postavili v drugo okolje. In to je skušal tudi dokazati, ko je nekaj črnih otrok pripeljal v Evropo. Knoblehar je na tržnici s sužnji v Kartumu s finančno pomočjo slovenskih vernikov odkupil večje število sužnjev. Poleg svobode jim je omogočil tudi šolanje. Abuna Soliman je tudi na svojem lastnem zdravju odkril, kako se lahko Evropejec privadi na kruto afriško podnebje, ki je v prvih stoletjih odkritij terjalo številne smrti. Predlagal je postopno prilagajanje na nove klimatske razmere: vsak misijonar naj prve mesece prebije v Aleksandriji in se šele kasneje počasi spušča proti jugu. Da gre za pomembnega človeka v takratni Evropi, kaže tudi dejstvo, da je Knoblehar osebno prepričal avstrijskega cesarja Franca Jožefa in papeža Pija IX., da je treba ob Belem Nilu ustanoviti katoliško misijonsko področje. Ignacij Knoblehar je umrl leta 1858, ko je bil na obisku v samostanu bosonogih avguštincev v Neaplju. Njegov grob so že nekaj let po smrti (1871) obiskali duhovniki iz Kranjske in ga označili s slovensko zastavo in trajnim

umetnim cvetjem. A že kmalu zatem so grobnico pod samostanom razdejali garibaldinci v bojnih za razdejanje Italije. Zaradi razdejanj grobov in premetanosti kosti so patri nato grobnico napol zasuli z zemljo. Nekdanji župnik iz Škocjana Damjan Štih pripoveduje, da bi bilo iskanje posmrtnih ostankov dolgotrajno, a povsem možno. "Leta 1996 so ponovno odprli grobnico v spremstvu predstavnikov župnije in občine Škocjan ter neapel-

in mu pomagal priskrbeti dokumente za plovbo po Nilu na jug. Oba sta bila navdušena nad novimi kulturami in oba sta domov pošiljala dragocene predmete, ki še danes krasijo več zbirk v Sloveniji in na Dunaju. Knoblehar je predmete pridobil med ljudstvi južnega Sudana (Bari, Šiluk, Čir) in ustvaril eno od najstarejših afriških zbirk v Evropi. O konzulu, "našem vrlem rojaku", je Knoblehar zapisal: "Pošten je in iskren; pri

Po Nilu, nad katerim stalno pihlja, je Knoblehar potoval z jadmico. Na fotografiji sodobna jadmica v bližini Asuana, kamor je misijonar leta 1849 prijadral po 18 dneh plovbe.

Kip Knobleharja pred cerkvijo v Škocjanu. Misijonar gleda na svojo rojstno hišo.

mo tudi svetovno znane raziskovalce. Pretežno gre za misijonarje. Mnogi Slovenci so tako odkrivali nove dežele in dajali imena mestom in goram. Ignacij Knoblehar je o poteh, kamor člo-

zbirka vzhodnoafriških predmetov je razstavljena v etnografskem muzeju v Ljubljani. Ljubljana pa se ponaša tudi s Knobleharjevo ulico. V Novem mestu pa se duhovniki in verniki

podkralju Mohamedu Aliju marsikaj doseže s svojim prikupnim nastopom. Zelo je veran, kar se višjemu uradniku dandanes še tem bolj poda, ker vernost v tej vrsti mož le redkokdaj zasledimo". Spoštovanje je bilo obojestransko. Lavrin mu je tako dejal: "Zavidam Vas, moj dragi rojak, zaradi Vašega poklica". V Sudanu se je Knobleharju pridružil tudi primorski duhovnik Matevž Milharčič (1812-1853), rojen v Slavini, ki je kaplanoval v Vipavi. Preprost in molčeč Slavinec je od prihoda (1851) do zgodnje smrti zaradi malarije poučeval otroke kot učitelj in katehet.

Tino Mamić

Srečanja pod lipami / Občinske volitve - glas slovenskih kandidatov

Občinske uprave morajo gojiti občutek narodne pripadnosti

V polnem volilnem vrvežu je prejšnji teden, v četrtek, 23. maja 2019, potekalo politično soočanje goriških županskih kandidatov, doberdobskega župana Fabia Vizintina, predstavnika Občinske enotnosti, Alda Jarca za Listo za Doberdob, sovođenjskega županskega kandidata liste Korenine in bodočnost Julijana Čavdka in števerjanske kandidatke, županje France Padovan z liste stranke Slovenska skupnost. Več kot očitna je bila odsotnost predstavnikov liste Občinske enotnosti Luce Piska, kandidata za župansko mesto v Sovodnjah ob Soči, in Joška Terpina iz Števerjana, ki se iz različnih razlogov nista odzvala vabilu.

Večer, "srečanje pod lipami", je v Kulturnem centru Lojze Bratuž vodil časninar Andrej Černic, moderator sicer dolge, a vnete debate o deželnih reformah, ki neposredno

vplivajo na delovanje posameznih občinskih uprav, o sodelovanju med posameznimi političnimi akterji in o konkretnih predlogih kandidatov. Prvi na vrsti sta bili temi o deželnih reformi glede možnosti tretjega županskega mandata za manjše občine (pod tisoč prebivalcev) in zmanjšanja števila svetnikov z dvanajst na deset v novem mandatu. Vsi gostje večera so pozitivno sprejeli možnost tretjega mandata, Franca Padovan je, kljub nezadovoljstvu z zmanjšanjem števila občinskih svetnikov, z veseljem in ponosom tretjič sprejela kandidaturo; povedala je namreč, da se župan v prvem mandatu uči, kakšen je ustroj občine, v drugih petih letih se mu pričakovanja in načrti udejanjijo, razočaranja in zadoščenja ga formirajo, potrebno pa je še nekaj časa, da konča utečene projekte. Julijan Čavdek je prepričan, da

je možnost tretjega mandata pozitivna pridobitev, še posebno v času, ko je odnos do politike spremenjen in zanimanje za politično udejstvovanje nižje, osebno pa je mnenja, da je deset let županovanja dovolj - takega prepričanja je bil tudi Aldo Jarc.

V naših krogih je v prejšnjem mandatu precej prahu dvignila reforma sistema krajevnih uprav, h kateri števerjanska občina ni pristopila, ker se je bala, da bo izgubila svojo avtonomijo: težave so nastale predvsem ob sestavljanju medobčinskih teritorialnih unij in določanju trojezičnega naziva v statutu. Kljub temu da se s tehničnega vidika reforma sistema krajevnih uprav ni popolnoma izpeljala, je Fabio Vizintin povsem zadovoljen, da je Občina Doberdob članica tržiške unije Kras-Soča-Jadran, saj je s tem pridobila veliko finančnih prispevkov (1.550.000 evrov). V tej uniji vsaka občina ima svoj glas in problema večjezičnega statuta ni bilo, žal pa še obstaja ovira precejšnega kadrovskega primanjkljaja. Zadovoljstvo z odločitvijo Vizintinove uprave je izrazil tudi kandidat Aldo Jarc. Čavdek je z veseljem sprejel

Foto DD

odločitev, da sovođenjska občina ni pristopila k medobčinski teritorialni uniji, poleg tega je mnenja, da je bila ukinitve pokrajin velika napaka, saj bi morale le-te celo imeti večjo koordinacijsko moč, da bi lahko pomagale občinam pri vzdrževanju določenih služb, kajti največja težava manjših občin je pomanjkanje usposobljenega osebja.

Zimzelena tema predvolilnega časa je bila tudi v slovenskih občinah povezovanje v koalicije in iskanje zavezniških razmerij. Glede na to, in še posebno po kritični izjavi slovenske senatorke Tatjane Rojc, ki se ne strinja s slovenskim sodelovanjem z Ligo, se je debata na četrtkovem večeru zaostila. Julijan Čavdek je izrazil razočaranje in popolno nezadovoljstvo s senatorkino izjavo, poleg tega je poudaril pomen pozitivnih odnosov,

ki jih morajo občinske uprave gojiti z Deželno FJK, s predsednikom Fedrigo, ne glede na njegovo politično pripadnost, člani liste Korenine in bodočnost pa so bili tudi pozitivno naklonjeni sodelovanju z nasprotno listo. Fabio Vizintin, edini zastopnik Občinske enotnosti, je odločno izključil možnost sklenitve zavezništva s političnimi silami, ki imajo popolnoma drugačna prepričanja in ideale in so po njegovem mnenju povsem nenaklonjena slovenski narodni skupnosti v Italiji - z njim se je strinjal tudi Aldo Jarc. Števerjanska županja je opozorila na dejstvo, da politika ljudi ne privlačuje več, prevladuje nezaupanje, tudi slovenski volivci so postali podobni italijanskim in so se približali Ligi in Gibanju petih zvezd, kdorkoli upravlja občine pa mora nujno iskati sogovornika v deželni upra-

vi. Vsi kandidati so bili mnenja, da za ohranjanje narodne identitete je bistvenega pomena delovanje slovenskih šol in vrtcev, kulturnih in športnih društev ter organizacij na občinskem ozemlju. Občinske uprave se morajo truditi, da ustvarijo pogoje za gojitev občutka narodne pripadnosti, še posebno med mladimi, in za razvoj celotne skupnosti, žal pa imajo pri tem omejena finančna sredstva. Pomemben cilj mora biti izvrševanje potrebnih javnih del, še posebno pa gospodarska rast naših občin, do katere bo prišlo z ustanavljanjem novih podjetniških realnosti, ki lahko mladim nudijo delovna mesta in jih tako zadržijo na občinskem ozemlju, z oživitvijo kmetijstva, valorizacijo naravnega bogastva in razvojem turizma.

Katja Ferletič

Rdeča nit Likofa 2019 bo vinska sorta Collio bianco

V četrtek, 23. maja, je v dvorani Trgovskega doma v Gorici, potekala tiskovna konferenca, na kateri sta predsednica SKPD Sedej Ilaria Bergnach in vinar Fabijan Muzic predstavila bogat program letošnjega Likofa. Enogastronomski dogodek organizirajo Vinoteka Colli di San Floriano - Števerjanski griči, v sodelovanju z društvu SKPD F. B. Sedej, KD Briški grič, združenjem ONAV, Združenjem proizvajalcev rebule z Oslavja in Vinoteko iz Krmina ter s pokroviteljstvom konzorcija Collio in Občine Števerjan.

Uradno odprtje Likofa 2019 bo v petek, 31. maja, ob 18.30, ob fontani vina na Trgu Svobode v Števerjanu, kjer bosta delovali vinoteka z bogato selekcijo vin števerjanskih proizvajalcev, svoja vina pa bodo ponujali tudi proizvajalci iz Krmina in z Oslavja, odprta bo restavracija z domačimi gostinci. Rdeča nit Likofa 2019 bo vinska sorta Collio bianco. Na to temo se bodo povezovale vse degustacije, ki bodo obogatile tako izkušene poznavalce vinskih sort kot druge obiskovalce, ki si želijo spoznati to vrsto vina. V petek ob 19.45 bo na sporedu strokovna pokašnja sorte Collio bianco na območju Brd, degustacija v čudovitih vinogradih ob sončnem zatonu pa bo potekala v soboto ob 19.45; namenjena bo arhivskim letinam vin vrste Collio bianco in bo nedvomno nudila vsem obiskovalcem enkratno doživetje. V nedeljo, 2. junija, ob 19.45 bo na vrsti še strokovna pokašnja, ki jo bodo vodili someleji združenja ONAV. Po izrednem uspehu minulih izvedb bodo organizatorji tudi letos priredili večerji v vinogradu, med vrstami trt, sredi najlepših briških gričev, v vini Vinoteke Števerjanski griči in šefom kuhinje, in sicer v petek in soboto ob 19.30, v nedeljo pa bodo gostje lahko večerjali v parku gradu Formentini. Z originalno kulinarično ponudbo se bodo predstavili trije kuharski mojstri iz Italije in Slovenije: Damjan Miklus, Dejan Matjašec, Massimo De Belli in Daniele Zennaro. Članice društva Vinoteka Colli di San Floriano - Števerjanski griči, ki se bodo udeležile letošnjega Likofa, so kmetije: Simon Komjanc, Muzic, Mania', Korsič, Vogrič, Gradišciutta, Humar in Skok. Enogastronomski dogodek Likof je namenjen vsem ljubiteljem dobrega vina in vrhunske kulinarike, kljub temu pa organizatorji niso pozabili na goste, ki imajo raje pivo, saj bo pozornost vse tri dni namenjena tudi varjenju butičnih piv goriškega podjetja Antica contea. Organizatorji svetujejo, da se gostje predhodno prijavijo na večerje in pokašnje. To lahko storijo na spletni strani www.vinoteka.org ali pa po telefonu: Ilaria Bergnach (+39 3454566365). Če bo slabo vreme, bosta restavracija in vinoteka v dvorani doma SKPD F. B. Sedej na števerjanskem trgu, v mali dvorani istega doma pa pokašnja, ki bi sicer potekala v vinogradu. Večerje v vinogradu bodo postregli v prostorih kleti enega izmed proizvajalcev Vinoteke, nedeljska večerja pa bo v sobanah gradu Formentini.

Kat

Abonmajska sezona SSG v Gorici Hitchcock za konec letošnjega sporeda

S predstavo *Hitchcock* se je v ponedeljek, 15. aprila 2019, končala letošnja sezona Slovenskega stalnega gledališča v Gorici, ki se je kot v Trstu, a mnogo bolj okrnjeno, vila pod naslovom *Kulturni dvom*. Goriškim ljubiteljem gledališča je ponudila pet gledaliških predstav in dva koncerta v organizaciji goriškega Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki je s svojimi domačimi ustvarjalci pripravil doživet koncert pred božičnimi prazniki.

Izbor predstav naj bi zadovoljil okuse goriških gledalcev, ki se še vedno čutijo zapostavljene v primerjavi s tržaškimi. V tržaškem Kulturnem domu je bila v sklopu abonmajskega programa SSG cela vrsta raznolikih dogodkov. Ena iz-

med najbolj zanimivih predstav v letošnji sezoni, Shakespearov *Hamlet* v režiji Matjaža Fariča, ni prišla v goste v Gorico, verjetno tudi zaradi scenografske zasnove. Tako so bili goriški abonenti pri-

krajšani za zelo dobro, veliko uprizoritev angleškega dramatika. V goriškem Kulturnem domu so

sicer doživeli premiero krasne predstave *Videz vara* Thomasa Bernharda v natančni režiji Dušana Mlakarja in pronicljivi interpretaciji Iva Bana, upokojenega igralca ljubljanske Drame, in Vladimira Jurca, prvaka SSG, dveh imenitnih, markantnih gledaliških umetnikov.

S predstavo *Hitchcock* je Gorico obiskalo Slovensko mladinsko gledališče, bolj redek gost na naših koncih. Delo, ki ga je napisala Agnieszka Jakimiak in režirala Weronika Szczawińska, se sprašuje, kaj gledalec sploh vidi, ko gleda filme legendarnega angleškega filmskega režiserja Alfreda Hitchcocka (1899-1980), ki je imel zelo rad kriminalke. Če po bliže analiziramo njihove vsebine, lahko opazimo marsikatero podrobnost, ki nam v filmu morda uhaja ali nanjo nismo bili dovolj pozorni. Morda so nekateri detajli v resnici bolj zabavni ali pa morda protagonisti še bolj čudaški in atipični, kot se nam prikazujejo v filmih. Predstava pač skuša osvetliti, tudi na humo-

ren način, česar v filmih ne vidi-mo. Hitchcockova dela so večkrat polna "neprepoznanih in protislovnih čustev". So tudi "prostor, v katerem določene identitete pokažejo neskladja". Po svoje nena-vadna predstava, ki nas v nekaterih trenutkih spominja na *Vaje v slogu*, najbolj znano delo Raymond-a Queneauja (1903-1976), ni priklicala v goriški Kulturni dom več gledalcev kot po navadi. Resnici na ljubo, moramo priznati, da se je tudi v letošnji sezoni občinstvo nekoliko povečalo le, ko so si večerne predstave ogledali tudi slovenski goriški višješolci, sicer pa je bil pogled na prazne se-deže kar klavrn. To se žal dogaja že nekaj let. Sezona SSG za Goriško ni še dočakala svojega pre-poroda. Zlati časi, ko so abonenti SSG polnili celo gledališče Verdi, se zmeraj bolj oddaljujejo. Tudi v letošnji sezoni so bile vse predstave opremljene z italijanskimi nadnapisi, a italijanskih gledalcev je bilo verjetno le za vzorec.

IK

V galeriji Ars razstava mladih risarjev Poklon Leonardu ob 500-letnici rojstva

Foto Niko Klanjšček

V torek, 20. maja, so v galeriji Ars nad Katoliško knjižarno v Gorici od-

prli likovno razstavo, ki želi biti poklon velikemu renesančnemu umetniku Leonardu da

Vinciju ob 500-letnici rojstva. Razstavo pod vodstvom umetnika, profesorja Juan Ariasa Gonana, je pripravilo kulturno društvo Lapis in se vključuje v projekt, ki ga je podprla Dežela Furlanija Juljska krajina. Na razstavi, ki jo je predstavil prof. Gonano, so na ogled številna dela, ki so nastala v likovni in risarski šoli Lapis in Murales in so jih izdelali v petem razredu šole Ungaretti v Gorici, pa še druga. Pri pripravi razstave je sodelovala tudi gospa Ana Lahajnar. Na odprtju, ki se ga je udeležilo izredno veliko prijateljev umetnosti, je bil prisoten tudi od-

Foto Niko Klanjšček

bornik za kulturo pri goriški občini Fabrizio Oreti, ki je pozdravil in pohvalil upravitelje galerije Ars za gostoljubnost in vse umetnike za delo, s katerim plemenitijo naše mesto. Razstava bo na ogled do konca meseca maja po urniku knji-garne.

SKPD F. B. SEDEJ, ŠTEVERJAN Mladinska skupina M+

Na vsak način biti uspešni, tudi na račun sočloveka!

“I fine giustifica i me-zi”, fraza, ki jo vselej, baje napačno, pripisuje Machiavelliju, se imenitno prilega vsebini “mladinske glasbene grozljivke” *Cvetličarna*, predstave, ki so jo, v nedeljo, 19. maja 2019, v veliki dvorani župnijskega doma F. B. Sedej v Števerjanu pod disciplinirano roko režiserke Patrizie Jurinčič Finžgar, mlade, temperamentne igralko, članice igralskega ansambla SNG Nova Gorica, premierno uprizorili vzneseni mladi igralci Mladinske skupine M+. Z gledališko umetnostjo se navdušeno spogledujejo pod okriljem Slovenskega katoliškega prosvetnega društva F. B. Sedej iz Števerjana. To je že njihova tretja odrska postavitev na pred tremi leti začetni, a že uspešni gledališki poti. Tokrat so se pogumno spoprijeli z zahtevnim gledališko glasbenim žanrom, muzikalom, in učinkovito “prebili” led, pa čeprav so bili med osmi mi nastopajočimi kar štirje debutanti. Imenitno so se izkazali v igralski in pevski preobleki. Morali so pač obvladati tudi pevski del predstave, kar je še dodatno breme. To pa so očitno z vesel-

jem prenašali. Tekst po literarni predlogi *Mala prodajalna groze* H. Ashmana in A. Menkena in v slovenskem prevodu Dese Muck je sočno prosto priredila Jurinčičeva in mu dala naslov *Cvetličarna*. Igralci so pod njeno taktirko nazorno, dosledno in sproščeno, tudi z marsikaterimi

Pušeljci Pušeljč šefa gospoda Pušeljca, poosebil Peter Soban (na prvi večji odrski preizkušnji), si kaj dosti ne pomišlja ubrati krajše in lažje “peklenske” poti. Ta ga “povzpetniško” vodi do uspeha, a tudi strmo v prepad. Ko šef Pušeljč, ki ga je s svojim globokim, prodornim glasom v

duhovitimi utrinki, ki so razbremenjevali sicer mestoma kar “srhljive” trenutke, razvijali vsebino predstave. Ta opozarja gledalca, naj razmisli, katero pot bo izbral pod pritiskom sle po uspešnosti in obogatitvi: pot dobrega ali zla. Vmesnega ni! Glavni protagonist Simon Rozanc, ki ga je kot mladega nerodnega, raztresenega botanika, zaposlenega v propadajoči cvetličarni

strogi, a zato včasih prav smešni drži prepričljivo upodobil Miha Kovic, “veteran” M+, že razmišlja o zaprtju cvetličarne, Simon Rozanc kupi v kitajski trgovini mesojedo rastlino, in to ravno ob sončnem mrku. Ta rastlina, ki jo Simon še posebno skrbno neguje in jo postavi na ogled v izložbo, postane privlačni magnet za cvetličarno. Prav zaradi nje vanjo zahaja

zmeraj več ljudi in posli zacvetijo. A ta Rozi Dva – tako jo je Simon poimenoval, ker na skrivaj ljubi sodelavko Rozi – postane zmeraj bolj krvoločna: ne zadovolji se z malo Simonove krvi, zahteva vedno več in prisili Simona v ubijanje. Nazadnje se rastlina loti še Rozi, ki je ne more rešiti niti nadvse zaljubljeni Simon. Rozi, ki večkrat zamuja, je v odločnih potezah dekleta, povsem podrejenega svojemu grobemu fantu dr. Frenku Grozniku, orisala Nika Devetak. S svojo igro je pri gledalcih vzbujala sočutje, še posebno, ko je v songu nežno izpovedala svoje skrite želje. Z njo je kruto ravnal njen fant, dr. Frenk Grozni, ki ga je kot vse zagledanega, samovšečnega objestneža učinkovito podal Emil Sabadini. Tri ulične umetnice, stalno prisotne na odrskem prizorišču, Romino, Jasmino in Kristino, ki kot nekakšne opazovalke, komentatorke spremljajo odrsko doganje, so prijetno in razgibano prikazale debitantke Mojca Srebrnič, Valentina Terpin in Vanesa Humar. Izkazale so se kot ubran trio z lepimi glasovi in svežo interpretacijo povednih songov in podarile tudi nekaj komičnih prebliskov. Na klavir je v živo odrsko dogajanje suvereno spremljal Matej Hlede, ki se je izvrstno znašel tudi v vlogi neizprosne Rozi Dva, mesojede govoreče rastline, Simonove botanične iznajdbe.

/ str. 14
IK

Štandrež - 6. junija 2019

Zborovski koncert ZCPZ – Gorica

Koncert cerkvenih pesmi, ki ga Združenje cerkvenih pevskih zborov – Gorica, v sodelovanju z Župnijo sv. Andreja ap. in Zvezo slovenske katoliške prosvete prireja že vrsto let v v štandreški cerkvi, bo letos potekal **v četrtek, 6. junija, ob 20.30**. Koncert spada v okvir krepitve dejavnosti zborov

ZCPZ in prikaza njihovih dosežkov na področju cerkvenega petja. Ne pozabimo namreč, kako globoko je cerkveno petje zasidrano v naših ljudeh, s kakšnim veseljem med mašnjimi obredi prislunemo ubranemu petju, kakšno praznino občutimo, ko ga ni. Letošnji koncert bodo oblikovali Cerkevni pevski Jazbine – Pevma pod vodstvom Zdravka Klanjščka, domači MePZ Štandrež pod vodstvom Zulejke Devetak, MePZ Mirko Špacapan iz Podgore pod vodstvom Petra Piriha, MoPZ Mirko Filej iz Gorice (zborovodja Zdravko Klanjšček), MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe (zborovodja Silvan Zavadlav), MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (zborovodja David Bandelj) in MePZ F. B. Sedej iz Števerjana (zborovodja Patrick Quaggiato). Ob tej priložnosti bo tudi predstavitev zadnje izdane notne zbirke *Nova cerkvena pesmarica – darovanjske pesmi*. Zbirka, ki je nastala s finančno podporo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, vsebuje pet novih darovanjskih pesmi avtorja Primoža Krečiča, ki so prirejene za različne zborovske sestave. Uglasbila sta jih Patrick Quaggiato in Silvan Zavadlav. Pred koncertom, ob 20. uri, se bomo pri sv. maši spomnili pokojne vsestranske kulturne delavke in častne predsednice ZCPZ prof. Lojzke Bratuž.

Srečanje v Ovčji vasi

Kulturno sodelovanje s Koroško

Primorska in Koroška sta kulturno zelo povezani, in to dokazujejo tudi razna srečanja kulturnih skupin, ki nastopajo na Koroškem in Primorskem. Najpomembnejši in celoviti pa so prav gotovo kulturni dnevi, ki vsako leto potekajo v drugi polovici meseca oktobra, in sicer izmenično na Koroškem in Primorskem. Letos so skupno že 37. po vrsti in 19. na Koroškem. Da bi okvirno uskladili termine in programe, so se 20. maja srečali predstavniki krovnih kulturnih zvez, Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Slovenske prosvete iz Trsta

predstavniki domačega društva. Za primorska kulturna srečanja so bili predlagani razni nastopi in dogodki na Koroškem, od gledaliških skupin, pevskih

in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Srečanje je bilo na sedežu društva Černet v Ovčji vasi; na njem so bili tudi

zborov, glasbenih šol, razstav fotografskih posnetkov, predstavitev publikacij in še marsikaj drugega. Skratka, obeta se bogat kulturni razpon, ki bo prikazal primorsko ustvarjalnost in utrdil naš slovenski kulturni prostor izven matične domovine. / DP

Obvestila

SCGV Emil Komel obvešča, da zaradi bolezni odpade koncert Snovanj z naslovom Cecilia Seghizzi, v poklon znani goriški glasbenici ob njeni 110-letnici rojstva, napovedan za petek, 31. maja 2019, v palači Lanthieri.

Odprta vrata v Mladinskem domu, kjer poteka vpis k pošolskemu pouku 2019/20. Predvpis s popusti do 11. junija oz. do izčrpanja razpoložljivih mest. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Od 3. do 7. junija, od 15.00 do 18.00, bo v Mladinskem domu potekala PRIPRAVA NA MALO MATURO. Tretješolci bodo ponavljali snov glavnih predmetov, utrjevali matematiko ob testih INVALSija prejšnjih let, obiskali posebno delavnico (potek izpitov, drža pred komisijo, premagovanje treme, ohranjanje koncentracije, ravnanje v stiski). Vpis in podrobnejše informacije na sedežu MD, tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Mladinski dom Gorica prireja “Poletnosti 2019”, poletne počitnice za otroke od 6. do 14. leta: 17. - 21. 6. AVANTURE – večdnevno letovanje v koči sv. Jožefa (6-11 let); 24. - 28. 6. ZELENIZZIV – večdnevno letovanje v koči (11-14 let); 14. - 28. 6. DOŽIVETJA – dnevno središče (6-12 let); 26. 8. - 6. 9. ŠOLA ZA ŠALO – igriva priprava na začetek pouka (6-13 let); 2. - 6. 9. 1, 2, 3: SREDNJA! – uvod v srednjo šolo (11-12 let). Vpisi do 16. maja. Popusti za gojence pošolskega pouka ter za brate/sestre. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Pripravke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 1CC 003 003 6225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569. “Male oglase” najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Za Novi glas: v spomin na Slavkoto Bednarika darujeta hčerki Irena in Kristina 50 evrov.

Za SCGV Emil Komel: ob izgubi dragega dr. Jožeta Vrtovca darujeta Irena in Marko Vrtovec 200 evrov.

Za mlade družine v stiski: ob smrti dragega očeta Tončeta Walter Mikluz 200, družina Edija Reje 100, A. B. 100 evrov; v spomin na Lauro Bensa družina 200, Mirka in Boris 400 evrov.

Za cerkev v Števerjanu: namesto cvetja na grob Slavkote Klanjščka družina Škorjanc 100, N. N. 50 evrov; v spomin na Tončeta Koršiča, družina 120, Hadrijan Koršič 100 in za števerjanski pevski zbor 50, v spomin na Slavkoto Bednarich Ivan Maraž, Ivanka z družino, družina Terpin 50, Mirka in Boris 100 evrov.

Od izkupička srečelova sv. Florijana: za otroški pevski zbor, Števerjanski vestnik in Sedejev dom po 155 evrov (skupaj 465 evrov).

Za cerkev sv. Ivana: v spomin na Jožeta Vrtovca družina 400 evrov. **Za misijon Pedra Opeka:** N. N. 300, v spomin na Lojzko Bratuž N. N. 300, v spomin na Lauro Bensa-Kovic družina Srebrnič 80 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 31. 5. 2019 do 6. 6. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 31. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 1. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 2. junija ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 3. junija (v studiu Stefania Beretta): Pravljica za lahko noč.

Torek, 4. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. junija (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Kiti kličejo ga pomoč 2. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 6. junija (v studiu Andrej Bavcon): Četrtrkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

DRUŠTVO ARS

Vljudno vabi na odprtje razstave likovnih del

PATRICIJE SIMONIČ

V SVETLOBI IN TEMI

Razstavljena dela bo predstavil Jurij Paljak

Galerija Ars na Travniku, Gorica
Četrtek, 6. junija 2019, ob 18. uri

Zborovski koncert

PESEM V DVOJE

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice
dirigent David BandeljMešani pevski zbor Prosavus iz Trbovelj
dirigent Aljaž Bastičsobota, 1. junija 2019, ob 20. uri
v cerkvi sv. Janeza Krstnika v GoriciAgrarna skupnost Jusov Srenj
in Tržaški pokrajiniSodelujejo:
Jusarji goriške pokrajineDeželna koordinacija
skupne lastnine v
Furlaniji Juljski krajini

“Pravni aspekti srenj in jusov in pomen razsodbe v korist Jusa Opčine”

kot priložnost za celovit razvoj ozemlja
in utrditev identitete prostora

Sodelujejo

odv. Peter Močnik, odv. Roberto Mazza,
odv. Mitja Ozbičvideoposnetek govora bivšega predsednika
ustavnega sodišča Paolo Grossi

Četrtek, 30. maja 2019, ob 20. uri

Kulturni center Danica,
Devetaki, 26
Vrh-Sovodnje ob SočiProjekt “Zastavimo skupne moči za skupne cilje”
finančno podpira Avtonomna Dežela FJK (DZ 26/2007)

Tretja številka Mladike v letu 2019

Branje za vse okuse

Konec aprila je izšla tretja številka tržaške revije Mladika. Uvodno velikonočno misel *Preko smrti v Vstajenje* je podpisal salezijanski duhovnik Jože Bajzek. Tokratni Fokus z naslovom *Trst bi lahko bil novi Singapur* pa se posveča nedavnemu podpisu sodelovanja med Kitajsko in tržaškim pristaniščem in zajema intervju z Zenom D'Agostinom, kateremu je na čelu tržaškega pristanišča uspelo sprostiti protocarinsko območje in vključiti Trst v sistem nove svilne poti, ki predvideva številne novosti, tudi širitev pristaniških zmogljivosti z izgradnjo

Tržaške logistične platforme. Pogovoru sledi članek, v katerem je prikazan zgodovinski razvoj tržaškega pristanišča, njegovi rezultati v zadnjih letih in glavne točke dogovora s Kitajci, točneje s podjetjem China Communication Construction company. Publicist Milan Gregorič v svojem zapisu predoči razlike med tržaškim in koprskim pristaniščem in navede napake, ki so bile storjene na slovenski strani, da se Koper ni mogel vključiti v projekt svilne poti.

Sledi posebna rubrika, namenjena bližajočim se evropskim volitvam. Bojan Brezigar v svojem zapisu izpostavi šibke točke delovanja Evropske unije in izzive, s katerimi se bo moral novoizvoljeni parlament nujno soočiti in drugače ukrepati (predvsem na področju gospodarstva, obrambe, evropske identitete in okolja). Sledi pogovor s kandidatko stranke Slovenska skupnost, goriško odvetnico Martino Valentinčič, na 9. evropskih volitvah.

V rubriki *Ekologija* je govor o nastopu in delovanju 16-letne švedske dijakinje Grete Thunberg, ki je s "petkovimi podnebnimi štrajki" opozorila, da se je treba nujno zamisliti nad klimatskimi spremembami.

V rubriki *Literatura* je objavljena novela Barbare Zlobec *Poslednji humanist*, ki je prejela drugo

nagrado za prozo na 47. literarnem natečaju revije Mladika. V *Pričevanjih* je objavljen pogovor, ki ga je pripravila Erika Jazbar, s profesorjem Martinom Krannerjem, šolnikom, družbenim in športnim delavcem, ki je deloval v Gorici, zelo navezan pa je ostal na rodno Kanalsko dolino. Sledi pričevanje Majde Sfiligoy o meji z nazornim prikazom različnih življenjskih usod, ki sta jih meja in boj za domovino za večno zaznamovala.

V rubriki *Kultura* Mojca Polona Vaupotič piše o slikovitem ustvarjalnem opusu tržaške umetnice, slikarke in grafičarke Elde Piščanec, katere delo je bilo dolgo let spregledano.

Renato Podbersič ml. piše o avstrijskem romarskem hospicu v središču starega Jeruzalema, ki so ga pred nekaj leti prenovili in je namenjen romanjem iz nemško govorečih dežel.

V rubriki *Prosti čas* Mitja Petaros piše o novih evrskih bankovcih serije "Evropa".

V *Anteni* so objavljene novice iz zamejstva in zdomstva, sledi krajši članek o 30-letnici Društva katoliških pedagogov Slovenije. Pod črto je objavljen članek o usodi Cirilmetodove šole pri Sv. Jakobu v Trstu, ki je nepojasnjeno prišla v roke nepremičninske družbe Dom, katera bo najstarejšo slovensko šolo v Trstu spremenila v dom za ostarele.

V mladinski prilogi *RAST* Mojca Petaros piše o prednostih in pasteh naraščajočega vsem dostopnega turizma, Martina Sosič piše o dijaški izmenjavi med tržaškim klasičnim licejem Franceta Prešerna in celjsko gimnazijo, Urška Petaros poroča o izobraževanju za prihodnje kadre kulturnih in športnih društev iz zamejstva, ki ga je organiziral Krožek A. Gregorič iz Gorice. Objavljeni sta tudi dve nagradi deli na literarnem natečaju Rasti, in sicer kratka zgodba Jakoba Grudna ter pesmi Katerine Polojaz. Denise Frandolič piše o glasbeno-gledališki produkciji Legende, nato sledijo pričevanja mladih ustvarjalcev te predstave.

Galerija Ars / Predstavitev nove publikacije GMD

Med Biršo, Vrbačno in Prevalo

Novo publikacijo s področja toponomastike v Brdih *Med Biršo, Vrbačno in Prevalo*, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, sta avtor Vlado Klemše in urednica dr. Danila Zuljan Kumar z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Raziskovalne postaje v Novi Gorici, prvič predstavila na začetku meseca v Gornjem Cerovem, v sredo, 22. maja, pa je prišla na vrsto predstavitev v prostorih galerije Ars na goriškem Travniku.

Že sam naslov knjige opredeljuje prostor, ki ga Klemše že več let raziskuje, osredotočil se je namreč na Gornje in Dolnje Cerovo ter Števerjan, zlasti tisti del, ki se geografsko razteza proti dolini Vrbačne, na območje, katerega stoletja povezuje skupna usoda tako na političnoupravnem in cerkvenem področju. Prof. Peter Černic, ki je v imenu GMD pozdravil prisotne, je spregovoril o pomenu toponomastike, ki odraža dimenzijo človeka, ki poišče prostor, v katerem živi in je sposoben označevati in urejevati ozemlje: "V knjigi je zbrana bogata kulturna dediščina, ki je izjemen vir podatkov za zemljepisce in zgodovinarje". Dr. Danila Zuljan Kumar je predstavila strukturo knjige, povedala je, da imenoslovje, toponomastika sploh ni obrobna veda, saj veliko pove o življenju v preteklosti, o tem, kaj je na določenem ozemlju raslo, kaj so ljudje gojili, katera so bila razmerja med njimi. Klemšeto-

vo delo se je začelo pri raziskovanju arhivskih virov, predvsem katastrskih listin in topografskih kart iz novejšega obdobja, nato pa je izdelal terensko raziskavo, primerjal imena in zapise in sodeloval z domačini - nad trideset Cerovcev in Števerjancev mu je pomagalo, da je ustvaril bogat seznam slovskih ge-

sel, okrog 380 krajevnih imen. Največ imen zaznamuje lastnino, druga relief, položaj, kjer določeno zemljišče leži, skupina imen zaznamuje obdelan svet, nekatera pa, katere rastline so na določeni zemlji rasle, imena so torej lahko krajevna, ledinska, vodna, hišna in gorska. Z jezikoslovnega stališča so za dr. Zuljan Kumarjevo najbolj zanimiva imena, ki so nastala iz dveh jezikov, npr. tista z romanskim korenem in slovensko pripono. Po njenem mnenju delo presega seznam imen, saj ga lahko pojmujejo že kot pravi slovar, ki vsebuje vse kategorije slovanskega članka: vsa gesla imajo določene jezikoslovne kategorije (spol,

drugi sklon, označevanje naglasa), geselske iztočnice so poknjžene, to se pravi, da so jih iz narečne oblike prestavili v najbližjo knjižno obliko, v oklepaju pa je navedena tudi narečna različica. Dr. Danila Zuljan Kumar je v knjigi tudi avtorica prispevka o cerovskem govoru. Dodana vrednost publikaciji je toponomastična karta v merilu 1: 7500, delo avtorjevega sina Matjaža; na njej so vrisana vsa imena, in to omogoča bralcu vizualno podobo o tem, kako so imena razporejena na ozemlju. Zemljevid sicer zajema

širše območje, kajti, kot je sam avtor obrazložil, nobenega ozemlja ali skupnosti ni mogoče obravnavati ločeno od drugih. Vlado Klemše je na srečanju povedal, da se je pri svojem raziskovanju osredotočil predvsem na Brda, področje, ki je s toponomastičnega vidika izredno zanimivo. Že samo besedo "brda" bi lahko zamenjali z besedo "gorice" -

"smiselno, vsebinsko, pomensko sta popolnoma enaki besedi". Tudi z geomorfološkega vidika je to področje izjemno razčlenjeno, razčlenjenost pokrajine pa je vplivala na število, bogastvo imen, "saj je bil človek v prejšnjih generacijah veliko bolj povezan z ozemljem in naravo". Klemše je obsežno govoril o katastrih, arhivih, a osredotočil se je še posebno na naravo, gore, globlje pa še na imena vodnih virov - "brez vode ni življenja", strug potokov, ki so jih ljudje v preteklosti s posebnim pristopom poimenovali, dodal je še, da "kot se jezik spreminja, se tudi imena spreminjajo, so odraz tega, kar človek doživlja".

Kat

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (65)

Dimitri Tabaj

Slap in rodbina Lanthieri (5)

Drugi člani rodbine Lanthieri so postali znani gospodarstveniki, arhitekti, kulturniki, mecen. V 17. stoletju so ob Hublju imeli kovačijo, papirnico (eno prvih na Vipavskem), suknarno in predilnico lanu. V svojih rezidencah v Gorici in Vipavi so večkrat imeli v gosteh znamenite umetnike - kot na primer Goetheja, Schillerja, Goldonija, Casanova - ali cesarje in papeže, na primer Karla VI. (očeta Marije Terezije) in Pija VI. (na svoji poti na Dunaj, kamor se je odpravljaj, da bi omilil krivično politiko cesarja Jožefa II. glede načrtovanega ukinjanja samostanov (tudi Svete Gore), se je leta 1782 ustavil v goriški Lanthierijevi palači, v kateri še obstajata tozadevna spominska plošča in tako imenovana "papeška dvorana"). Nekateri viri trdijo, da je bil slavn slovenski baročni pridigar in pisec Janez Svetokriški (Sveti Križ, 1647 - Gorica, 1714) nezakonski sin grofa Janeza Antona Lanthierija (Gorica, 1631- Vipava, 1701), ki naj bi v zelo mladih letih ljubil prav tako mlado Katarino Hrobat (rojeno leta 1632). Janez Anton Lanthieri je kasneje postal duhovnik z imenom Friderik Hieronim,

Lanthieri so se uveljavili tudi kot vojaški poveljniki v bojih proti Benečanom in Turkom (obstajal je celo kirasirski polk, imenovan "Lanthieri", katerega poveljnik je bil Friderik III. Lanthieri (Vipava, 1670), prapraded grofa Karla Friderika, dobrotnika slapenske šole). Na sliki član rodbine Lanthieri kot pripadnik oz. poveljnik kirasirskega polka (iz zbirke palače Šenaus).

dekan ljubljanskega kapitlja in novomeški prošt. Zelo je podpiral delo Janeza Svetokriškega, ki mu je leta 1691 posvetil prvi zvezek svoje zbirke slovenskih pridig Sveti priročnik. Posvetilo se končuje z besedami, ki postanejo še bolj ganljive, če pomislimo, da jih je Svetokriški morda pisal svojemu očetu: "Toda glej, v tem ko razglašam, da si Ti po rodu, pobožnosti, vernosti, ljubezni, in vsakršni kreposti prepositus et magnus, obsojam samega sebe; zakaj če se velikim možem spodobijo velike stvari, in sem si jaz kjub temu drznil to svoje neznatno delce, ki ne kaže niti najmanjše umetniške skladnosti, posvetiti Tvoji milosti, mi obeta Tvoja dobrotljivost, prejasni grof, vendarle odpuščanje, in moje spoštovanje do Tebe, ki je kar moči veliko, bo dobilo pravico do zavetništva. Kakor namreč zakrije orel v prostoru po Plinijevih besedah sence z visokim poletom, tako

Nekateri viri trdijo, da je bil slavn slovenski baročni pridigar in pisec Janez Svetokriški (Sveti Križ, 1647 - Gorica, 1714) nezakonski sin grofa Janeza Antona Lanthierija (Gorica, 1631- Vipava, 1701) in Katarine Hrobat (rojene leta 1632). Janez Anton Lanthieri je kasneje postal duhovnik z imenom Friderik Hieronim, dekan ljubljanskega kapitlja in novomeški prošt. Njemu je Janez Svetokriški leta 1691 posvetil prvi zvezek svoje zbirke slovenskih pridig Sveti priročnik.

V goriški palači Šenaus na Starem placu (na današnjem Trgu sv. Antona, po imenu svetnika, ki naj bi tukaj imel svojo celico) so še ohranjena vzhodna mesina vrata. Zgradba s stolpom ("turmom") in dviznim mostom (so še vidne luknje za verige) je bila prvič omenjena v 14. stoletju in še danes daje vtis utrabe. Ravno "turm" z mestnimi vrati je dal ime naselju sv. Roka: Podturm. Obrambno zidovje je bilo nekoč obkroženo z jarkom, v katerega naj bi bila speljana voda Vrtojbe.

Janez Svetokriški je prvi zvezek Svetega priročnika posvetil svojemu mecenu, grofu Frideriku Hieronimu Lanthieriju, dekanu ljubljanskega kapitlja in novomeškemu proštu. V knjigi najdemo tudi Lanthierijev grb.

V goriški palači Šenaus hranijo izredno dragocene listine družine Lanthieri s podpisi raznih cesarjev. Na sliki: diploma, s katero je leta 1642 cesar Ferdinand III. podelil Lanthierijem naslov "grofje Svetega rimskega cesarstva, baroni Šenausa, gospodje Rihemberka, Vipave in Paumkirchenturma".

bo, se nadajam, tudi vse sence mojega nedogranega dela razpršila Tvoja človečnost; zato pa, če je v njem kaj takega, kar bi bilo treba opustiti, naj bo, prosim, senca Tvojih peroti tisto, s čimer blagovoli temu mojemu delcu do časti pomagati, ga podpreti in poživiti. Naj bom večno pod Tvojim varstvom, da boš sam živel med nebeščani večnega spomina vreden in se ko zvezda svetil med njimi na vseh vekov veke, prav kakor se sedaj bleščiš med živimi, zakaj pisano je: Pravičnihi pot pa se vije kakor svetla luč in raste do konca dni. Tako molim, prosim in želim. Naj si torej tamkaj nebesa usvoji, nam pa zdrav in čil živi. Prejasnemu in prečastitemu gospodstvu Tvojemu globoko vdani in najponižnejši sluga, brat Ivan Krstnik od Sv. Križa" (prevod izvirnika v latinščini, ur. Mir-

ko Rupel). V nadaljevanju je knjiga Janeza Svetokriškega napisana v slovenščini ali, kakor je poudaril sam avtor, v "vipavskem jeziku". Zelo zanimiv je uvod, v katerem razloži bralcem pomen svojega opusa. Odlomek izvirnika v bohoričici se glasi: "Jest vejm de veliku njih se bodo zhudili, de jest sim se podstopil moje pridige drukat sturiti v slovenskim jesiku, dokler dosehmal obeden nej tiga sturil, de si lih veliku lepshi slovenski jesik so imeli, kakor je moj Vippauski, jest pak negledam na letu. /.../ Kir hozhe rezhi de je nuznu, inu potrebnu pissat, inu drukat v slednem jesiku, de vsim bo pomaganu, katero pomuzh vezhkrat tij Mashniki so sheleli, inu prosili, de bi ijm moje slovenske pridige possodil, inu prepissat perpusitil, ali pak de bi ijh drukat pustil, satoraj jest hozhem lete moje dobre priatele pohleunu bugat, inu tulikain ijm pomagat kulikain premorem".

Ob njenem odhodu v večnost V blag spomin na prof. Lojzko Bratuž

Na tej strani objavljamo še nekatere misli, ki so jih podpisane ugledne osebe iz kulturnih, cerkvenih in političnih krogov namenile dragi in cenjeni profesorici Lojzki Bratuž ob njenem odhodu v večnost, na žalni seji v sredo, 8. maja 2019, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Tvoj korak in Tvoja beseda odzvanjata v vsakem izmed nas
Spoštovani!

Zelo obžalujem, ker ne morem biti nocoj z Vami v poslednjem objemu prof. Lojzki Bratuž v hiši, ki nosi ime po njenem očetu in ki je bila dejansko za Bratuževe nekakšen drugi dom. Njenim najdražjim ter vsem pri Centru Lojzeta Bratuža moje iskreno in občuteno sožalje. Misli in besede so okorne, ker s prof. Lojzko Bratuž odhaja en del naše zgodovine, naše zavesti, zvestobe in pripadnosti. In temu se ne moremo upreti. Njena predanost slovenski besedi je predstavljala njen DNK, prav tako njena zavezanost Gorici in goriški zemlji.

Bila je, bili so vsi Bratuževi pogumni ljudje: zaznamovani od bolečine, vendar vztrajni, uporni, ker nikoli niso "klonili viharjem", kot je zapisala Ljubka Šorli. Zavezanost slovenstvu kot absolutni vrednoti pa za Lojzko nikoli ni pomenila zapiranja. Nasprotno! Skozi vse življenje je gradila mostove znotraj naše skupnosti ter z našimi italijanskimi sodržavljani. Občudovala sem njeno milino, njeno trdnost, predvsem pa njeno veliko evangelijsko ljubezen do bližnjega. Nikoli ni bilo slišati od nje ene same besede sovražstva proti tistim, ki so njeni družini prizadeli toliko gorja in jo zaznamovali za vedno. Družilo naju je prijateljstvo, ki je bilo posebne vrste: neločljivo zavezano njeni življenjski zgodbi, pa tudi njenemu poklicu in skupnim spominom na prof. Nevo Godnič, ki sva jo obe nosili v srcu.

Za njo ostaja pomembna dediščina njenega dragocenega dela, ostajajo študije, knjige, zapisi. Ostaja neprecenljivo znanje, ki ga je nesebično razdajala svojim študentom in vsem nam. Njena skromnost in njena ljubezen do glasbe, s katero je rasla in ki je bila zvesta spremljevalka njene biti.

Draga Lojzka, vsi, ki smo te poznali in te cenili, te ne bomo mogli pozabiti. Utihtnil je Tvoj glas, prenehalo je bd'ti Tvoje žlahtno srce, vendar Tvoj korak in Tvoja beseda odzvanjata v vsakem izmed nas in v vsej naši slovenski in človeški skupnosti. Zato bolečino slovesa in praznine blaži neskončni občutek hvalečnosti. Počivaj v miru, draga Lojzka, v služeni neznani Domovini!

senatorica Tatjana Rojc

Prof. Lozka Bratuž je bila živ spomenik družine Bratuž - Šorli
Preteklo sredo (8. maja 2019) se je z občuteno žalno sejo v Kulturnem centru Lojze Bratuž in v soboto, 11. maja, z veličastno vstajenjsko izzvenelo pogrebno mašo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici od prof. Lojzke Bratuž dostojanstveno poslovila domala vsa Goriška z obeh strani meje in z njo širša Primorska.

Prof. Lojzka Bratuž, univerzitetna predavateljica, literarna zgodovinarica, organistka in zborovodkinja, znanstvena raziskovalka, publicistka, izjemna ustvarjalka in kulturna delavka je 4. maja 2019, na Florjanovo, v 85. letu, po vzoru sv. Pavla, svoj življenjski boj zgledno dobojevala, tek uspešno dokončala, močno vero ohranila in spokojno odšla po zaslužen krono pravice.

Prof. Lojzka je bila živi spomenik Bratuž - Šorlijeve družine, ki jo je 20. stoletje usodno zaznamovalo z vso kruto stjo fašističnega načrtnega iztrebljanja slovenske besede in omike v času med svetovnimi vojnami in v nadaljevanju z grozotami druge svetovne vojne, po njej pa s pretanjenim preziranjem vsega, kar je bilo slovensko, in kar se je v bolj ali manj vidni obliki vse do nedavna nadaljevalo med Slovenci, živčimi v Furlaniji Julijski krajini, kot na drugi strani, prav tako boleče, s strani takratnih jugoslovanskih oblasti, povojno zatiranje je vskemu izročilu zvestih rojakov.

Skupaj z bratom Andrejem je Lojzka po očetu Lojzetu - priljubljenem skladatelju in zborovodji podedovala glasbeno nadarjenost, čut za leposlovno in strokovno ustvarjalnost po mami Ljubki Šorli - priznani pesnici upora, upanja in ljubezni; po obeh starših pa neomajno zvestobo in predanost slovenstvu in živetemu krščanskemu izročilu. Kot komaj dobri dve leti staro dekletce je doživela očetovo mučeniško smrt zaradi zastrupitve s strojnim oljem, s katerim so ga fašisti zastrupili v Podgori po božični polnočnici leta 1936; nežno otroštvo sta med vojno ponovno hudo zaznamovala mami na aretaciji in zverinsko mučenje 'Collottijeve bande' v tržaških zaporih.

Zelo značilen in za Bratuž - Šorlijeve iz ulice Foscolo 16 v Gorici poveden je ganljiv prizor iz povojnih časov, ko je pred prvim obhajilom svoje hčerke na vrata potrkal eden izmed 'rabljev' iz tržaških zaporov in nekdandjo zapornico skrušen prišel prosit odpuščanje za prizadejano trpljenje, rekoč, da sicer ne bo nikoli zmogel svoji hčerki pogledati v oči; na to mu je Ljubka dostojanstveno odgovorila: "Če Vam je Bog odpustil, zakaj naj ne bi jaz"! Še bolj pretresljivi so zgodovinski opisi, ki jih je Ljubka med zaslišanjem in mučenjem do nezvesti, zvezana in kot lok napeta čez 'kišto', preostajala v zaporu na ulici Coroneo v Trstu, in vsakič, ko so jo s polivanjem z mrzlo vodo zbudili, se je na njenih ustnicah pojavila molitev za njene mučitelje.

Lojzka je bila skupaj z bratom Andrejem po eni strani dedič usodnega časa težkih zgodovinskih preizkušenj, ki so močno zaznamovali vso Bratuž - Šorlijevo družino, kot je bila tudi dedič mnogih ustvarjalnih darov, s katerimi je v svetopisemskem pomenu do zadnjega neumorno

'trgovala, ' in za zaupanih deset talentov pridobila vsaj še toliko mnogokratno število drugih. Prav s temi darovi je prof. Lojzka znala na dostojen, nevsiljiv in

Foto dd

strokovno izpiljen način večinskemu italijanskemu prebivalstvu približati slovensko leposlovje, zgodovino in kulturo, matični domovini pa bogato in žal premalo poznano in cenjeno bogato zamejsko ustvarjalnost in izpostavljeno vsakdanjo resničnost. S svojim ustvarjanjem in delovanjem je prof. Lojzka Bratuž vidno bogatila, utrjevala, širila in povezovala skupen Slovenski kulturni prostor, hkrati pa tudi vzposta-

vljala in negovala pristne osebne in strokovno ustvarjalne mednarodne odnose z italijanskim in furlanskim kulturnim prostorom. S svojim zgledom v vsakdanjem življenju udejanjenega krščanstva, pokončno držo in zvestobo materinemu jeziku in doslednemu spoštovanju drugih kultur in drugačnih nazorov je bila prepoznaven in ostaja vsem nam cenjen zgled prizadevanja za ustvarjalno sodelovanje in pristno sožitje znotraj manjšinskega, meddržavnega kot širšega mednarodnega prostora znotraj EU povezave in širše.

Za svoje obsežno delo na strokovnem, leposlovnem, glasbenem, vzgojnem, verskem področju je dobila mnogo priznanj, med katerimi nekatera še posebej izstopajo: častno članstvo Slavističnega društva Slovenije leta 1998, s strani Svetega sedeža Pro Ecclesia et Pontifice, predsednik Drnovšek ji je leta 2004 podelil Red zasluge pri uveljavljanju, razvijanju in širjenju slovenske kulture in jezika v Italiji in s strani Italije ji je bil leta 2007 podeljen visok naziv Commendatore.

Silvester Gabršček

Trajno je obogatila kulturo slovenske narodne manjšine

Žalost me je prevela ob branju novice o smrti gospe Lojzke Bratuž. Tragična in obenem pogumna življenjska zgodba njenih dragih, očeta in mame, ter nesebično, predano in ljubezni polno delo, s katerim je trajno obogatila kulturo slovenske narodne manjšine in širšega slovenskega prostora, ostajajo dediščina, za katero ji bomo vedno hvaležni.

Imela sem priložnost osebno jo spoznati med svojim delovanjem na GK v Trstu in spomin nanjo bo posebna dragocenost.

Ingrid Sergaš

Bila je svetovalka in prijetna sogovornica

Lojzka Bratuž je vedno spremljala dogajanje na kulturnem območju Goriške, kljub meji, ki nas je v preteklosti ločevala. Bila je svetovalka in prijetna sogovornica tako strokovnjakom kot ustvarjalcem. O tem pričajo mnogi dokumenti in drobni spomini.

Med bolj odmevnimi dogodki je bila izdaja zbornika Pogovori srca, ki ga je izdalo Slavistično društvo Nova Gorica na pobudo Marije Mercine in je posvečen pesniškemu ustvarjanju njene matere Ljubke Šorli. Lojzka Bratuž je leta 2002 prisostvovala vsem predstavitev tega zbornika, in sicer v Kromberku, Gorici, Tolminu, Štanjelu, Trstu, Idriji in Ajdovščini.

Rada se je odzvala vsem našim povabilom, še posebno zavzeto pa je sodelovala na Primorskih slovenističnih dnevih, ki že 29 let potekajo po različnih krajih Primorske. Tako je na 16. PSD predstavila prispevek Martina Jevnikarja O poznavanju zamejske in zdomske literature in na 19. PSD v Brdih 2008 briškega pesnika Ludvika Zorzuta, ki je še posebej priljubljen med rojaki zaradi pesmi v briškem narečju. Na enem od simpozijev pa je dr. Marija Pirjevec predstavila Lojzko Bratuž kot literarno zgodovinarico.

Ob 20-letnici smrti Ljubke Šorli je leta 2013 ves čas spremljala dogajanje ob postavitvi doprsnega kipa na Erjavčevi ulici ob že postavljenem spomeniku Lojzetu Bratužu. 26. 4. istega leta je na osrednji slovenosti ob dnevu upora proti okupatorju odkrila njen doprsni kip. Odkritju je sledil ogled razstave z naslovom Uporno sem viharjem kljubovala v Galeriji Frnaža. Na razstavi so se prebivalci Nove Gorice lahko seznanili z življenjem in delom družine Bratuž.

Leta 2013 je Lojzki Bratuž Mestna občina Nova Gorica podelila na-

ziv častna občanka mestne občine in s tem pokazala, da ceni njene zasluge pri povezovanju obeh mest, obeh društev ter nenazadnje preteklosti in prihodnosti nas vseh.

Člani Slavističnega društva Nova Gorica se s hvaležnostjo spominjamo njene plemenite naklonjenosti.

Ernesta Dejak Furlan, predsednica Slavističnega društva Nova Gorica

Veliko je delala v korist Cerkvi

Novico, da je prejšnje dni umrla prof. Lojzka Bratuž, sem sprejel z iskrenim obžalovanjem. Pred leti sem jo srečal v Podgori na slovesnosti, ki jo je hvalevredno združenje Concordia et Pax pripravilo v očetov spomin.

Gospa Lojzka je skupaj z bratom desetletja ohranjala živ spomin na očeta, ki so ga barbarsko umorili fašisti; do dogodka je gojila vedno diskreten odnos ter ni doživljala svojega trpljenja v želji po maščevanju ali hujškanju, pač pa v luči krščanskega odpuščanja in prizadevanja za spravo. Vse to z veliko ljubeznijo do svojega mesta Gorice, ki mu je nudila, posebno vernikom slovenskega jezika pri sv. Ignaciju in v stolnici, tisti glasbeni talent, ki ga je podedovala po očetu. Papeško odlikovanje Pro Ecclesia et Pontifice, ki ga je prejela pred dvajsetimi leti, je bilo več kot zaslužen znamenje priznanja in pohvale za njeno delo v korist Cerkvi.

Naj jo na njeni zadnji poti spremlja molitev vse nadškofije in še zlasti krščanske skupnosti v mestu Gorica. Vsi pa si bomo prizadevali, tudi nekrščeni ali neverni, da bo naše mesto, ki je bilo v preteklem stoletju priča težkih preizkušenj trpljenja in razdorov, vedno bolj znamenje upanja, sprave in miru.

Nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli / str. 14

Vladka Tucovič Sturman

Notre-Dame in notredamski

Letošnjo pomlad je medijsko poročanje o žalostnih dogodkih žal zaznamoval tudi požar v najbolj znani pariški cerkvi, imenovani Notre-Dame, zato sem v zvezi z njo zastrigla z ušesi med poslušanjem radia in bila bolj pozorna med branjem časopisov. Kar nekaj jezikovnih tem se namreč ponuja ob njenem imenu. Da je v zavesti slovenskega uporabnika jezika bila močno prisotna že pred nesrečnim dogodkom, o tem priča njena uvrstitev v Slovenski pravopis 2001. Če smo namreč v dvomu, kako jo pravilno zapisovati ali izgovarjati, nam slovarski del pravopisa postreže s takojšnjimi informacijami o njenem zapisu in izgovoru: zapiše se Notre-Dame, izgovori [notrə-dam], pri čemer je mesto naglasa na a, je samostalnižen ženskega spola, pri sklanjanju se ohranja ničta končnica (po domače: v vseh sklonih je beseda enaka), sodi med zemljepisna imena (natančneje: med poslopja in druge samostojne objekte, kot so med dvobesednimi poimenovanji še npr. Stari pisker, Slavolok zmage ali Stara trta), pomenska razlaga pravi, da je to pariška katedrala, ponudi pa nam še pridevnik, tvorjen iz nje, ki je notredamski. Do sem vse jasno? Pa se potrudimo navedena dejstva pojasniti še nekoliko natančneje, in to ob primerih napačne rabe v medijih.

Najprej razjasnimo, ali gre za eno ali dve besedi. Čeprav *Notre-Dame* slovenimo kot *Naša/naša Gospa*, kot je pravilno pripomnil urednik Jurij Paljk v enem od uvodnikov Novega glasu, imamo v zvezi *naša Gospa* dve besedi, v besedi *Notre-Dame* pa zaradi vezaja mislimo, da sta besedi dve. Ne, samo ena beseda je, enako kot beseda *Avstro-Ogrska*. Da gre za en samostalnižen, vidimo po tem, da se pri sklanjanju spreminja končnica samo drugega dela: *Avstro-Ogrska*, *Avstro-Ogrske*, *Avstro-Ogrski*, ne pa *Avstre-Ogrske*, *Avstri-Ogrski* itd. Ker gre pri samostalniku *Notre-Dame* za samostalnižen ženskega spola, ki ga uvrščamo v 3. sklanjatev, ki pri sklanjanju ne dobi različnih končnic (podobno še: mami je, mami ni, mami podarim ali Ines je, Ines ni, Ines podarim itd.), verjetno izgubimo občutek, da se dejansko pregiba samo drugi del besede *Notre-Dame*. Res pa je tudi, da je *Avstro-*

JEZIKOVNICA

62

Ogrska podomačeno ime, *Notre-Dame* pa ne. Mogoče je tudi to dejstvo vplivalo na radijsko rabo, ki sem jo slišala in je izkazovala moški spol, torej *brez Notre-Dama* in v *Notre-Damu*, kar je neustrezno. Navajam primere pravilne rabe, kjer je razvidno, da je *Notre-Dame* samostalnižen ženskega spola, rabljen v različnih sklonih: Notre-Dame se ni povsem zrušila, požar v Notre-Dame, vsi so poročali o Notre-Dame.

Zagatam v zvezi s sklanjanjem se izognemo, če Notre-Dame pri- taknemo besede cerkev, katedrala, svetišče, znamenitost itd. V takih primerih se namreč v zvezi cerkev Notre-Dame sklanja zgolj prva beseda: cerkev Notre-Dame se ni povsem zrušila, požar v cerkvi Notre-Dame, vsi so poročali o cerkvi Notre-Dame. Drugo vprašanje zadeva izgovorjavo. Ko namreč besedo *Notre-*

Dame, za katero se je sicer v slovenskem jeziku ohranil izviren francoski zapis, izgovorimo, je ne izgovorimo po francosko, saj v slovenščini t. i. francoski, pogrskavojo r ni knjižen. Kako jo izgovoriti knjižno slovensko, se poučimo v pravopisu: [notrə-dam] ali po domače: [notredam], saj je tisti narobe obrnjeni e znak za polglasnik. Spomnimo se, da marsikateriga imena tujege mesta v slovenščini ne izgovorimo, kot ga izgovarjajo domačini, npr. imena Marburg slovensko ne izgovorimo z "nemškim" r, v imenu München pa slovenski neknjižni glas ū, ki je sicer prisoten v slovenskih narečjih, v izgovoru podomačimo v i, kar se sliši kot [minhən] – o vsem tem se lahko poučimo v pravopisu. Pa se ustavimo še pri zapisu. V tiskanih medijih se je pojavil tudi podomačeni zapis brez vezaja (*Notre Dame*), pri čemer so najbolj žebeljico na glavico podomačevanja zadeli tisti, ki so zapisovali Notredamska ali notredamska cerkev oz. katedrala/stolnica. Pridevnik notredamski je namreč že dolgo rabljen podomačeni pridevnik, ki nam je še najbolj znan iz naslova prevoda znamenitega romana Victorja Hugoja iz leta 1831, *Notredamski zvonar*. Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (*Koper*) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Kratke

Srečanje z Alenko Puhar v Trstu

Prihodnji ponedeljek, 3. junija, bo gostja Društva slovenskih izobražencev v Trstu vidna slovenska časnikarka, publicistka, prevajalka in borka za človekove ter narodne pravice Alenka Puhar iz Ljubljane. Pogovorni večer bo namenjen njenim večjim raziskovalnim in publicističnim podvigom lanskega in tekočega leta. Za zbirko Album je namreč pri Mladinski knjigi souredila zbornik Rudolf Maister – sto let severne meje. Za Cankarjevo založbo je na novo prevedla nekoč cenzurirane spomine Lindsaya Rogersa Partizanski kirurg in jih opremila s kritično študijo. Za Kulturno društvo Tabor v Podbrezjah je oskrbela zbornik ob stoletnici rojstva pisateljice Mimi Malenšek V vročem soncu vonj pelina. Za posvet in zbornik Temna stran meseca II je napisala temeljit esej o totalitarnih časih. V dnevniku Delo je objavila vrsto odmevnih kolumn. In še bi lahko naštevali. Če se ob tem spomnimo še na njen zgodnji prevod in komentiranje romana Georga Orwella 1984, na knjigo o zgodovini otroštva na Slovenskem Prvotno besedilo življenja, na izdajo spominov večkratne politične zapornice Angele Vode, na eseje o številnih besednih in likovnih ustvarjalcih, na delovanje v času slovenske pomladi in na kritično spremljanje težavne tranzicije, je naslov večera prihodnji ponedeljek ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Trstu povsem upravičen: Z ustvarjalnim pisanjem za boljše stanje duha. Slovenskega, namreč...

Vrtnice, knjige in vino 2019

Tretje srečanje uspešne, letos že 9. izvedbe, prireditve Vrtnice, knjige in vino 2019, ki ga organizirata zadruga Agricola Monte San Pantaleone in Univerza Trst, je potekalo v petek, 17. maja. Dan se je začel v nekdanjem sanatoriju Santorio, v katerem je zdaj sedež prestižne višje šole SISSA; tu je prisotne nagovoril ravnatelj Stefano Ruffo. Sledila je univerzitetna lekcija pri Sv. Ivanu, ki jo je vodil profesor upravnega prava Andrea Crismani o temi Vino, državno kulturno bogastvo. Zakon 238/2016 o obdelavi trt ter pridelavi in trgu vina.

Popoldne so se prisotni sprehodili po poti Monte Valerio in spremljali zanimive naravoslovne in botanične razlage izvedenca prof. Pierluigija Nimisa. Tudi tokrat so organizirali popoldanske delavnice za otroke. Glavno predavanje pa je bilo na sporedu proti večeru med vrtnicami na vrtu pri Sv. Ivanu. Prof. politične filozofije na univerzi v Rimu Gianfranco Pellegrino je provokativno predaval o temi Etika in politika rastlin.

SSG / Danijel Malalan novi direktor gledališča za triletni mandat

Kot so sporočili iz Slovenskega stalnega gledališča, je upravni svet SSG na seji, ki je bila v petek, 24. maja 2019, imenoval za direktorja s triletnim mandatom Danijela Malalana, ki bo tako odslej vodil tržaško gledališče. Glasovanja na seji se nista udeležila predstavnic

Svetu slovenskih organizacij (SSO), ki se je vzdržala, in predstavnik Društva Slovensko gledališče (DSG), ki je bil upravičeno odsoten. Danijel Malalan, gledališki, radijski in filmski igralec, pevec in voditelj, se je rodil v Trstu. Solal se je na Tržaškem, diplomiral je na AGRFT v Ljubljani. Na svoji igralski poti sodeluje z vsemi primorskimi in nekaterimi osrednjeslovenskimi gledališči. Vodi in oblikuje različne dogodke in prireditve. Redno sodeluje z raznimi televizijskimi in radijskimi postajami. Odigral je tudi več filmskih vlog. Pred nekaj leti je diplomiral na Fakulteti za management Univerze na Primorskem v Kopru. Končal je tudi krajši magistririj -Art management na ESE-European School of Economics v Londonu. Poleg tega, da je igral – nastopil je tudi v muzikalu Zadnjih pet let s Patrizio Jurinčič Finžgar -, je bil v letošnji gledališki sezoni umetniški koordinator v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu. Podpisuje se tudi pod programom naslednje sezone SSG, ki jo bodo kmalu predstavili javnosti. / IK

KoloBus za odkrivanje Krasa in morja

Med letošnjo kolesarsko sezono bosta ob koncih tedna vozili dve brezplačni avtobusni povezavi za kolesarje med slovensko Istro, Krasom in Gradežem. Avtobus s prikolico (KoloBus) za kolesa je začel voziti med Koprom in Krasom 19. maja, drugi, čezmejni, med Koprom in Gradežem, pa 8. junija. Urnika obeh linij bosta objavljena na plakatih na avtobusnih postajah in v TIC-ih. Brezplačni storitvi bosta zaživel v okviru dveh evropskih projektov Medcycletour in Inter Bike II iz programov Interreg Mediteran in Programa sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija 2014-2020. Obe brezplačni storitvi sta sofinancirani iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Končana obnovenjena dela gasilskega doma

Občina Dolina je pred kratkim končala obnovo gasilskega doma in sedeža občinske civilne zaščite, poimenovanega po zaslužnem članu Mauriziju Sigoniju. Investicija je bila vredna skupnih 95.000 evrov, od katerih je 72.000 evrov namenila Dežela FJK, za razliko pa je poskrbela občinska uprava z lastnimi finančnimi sredstvi proračuna. Pred začetkom del je občinska uprava poskrbela za rušenje dotrajane prizidka občinskega skladišča, slonečega na gasilskem poslopiju. Občina je nato izdelala načrt za obnovo, funkcionalno ureditev notranjih prostorov. Prostovoljci civilne zaščite in gasilci so namreč pred štirimi leti pridobili prostore v prvem nadstropju. Prvo nadstropje je bilo opremljeno s centralno kurjavo in novim tlakovanjem, električnimi in sanitarnimi napeljavami, stene so bile na novo prepleskane. Zunaj je poverjeni izvajalec betoniral dodaten del dvorišča, ki bo po novem lahko sprejel gasilska vozila in opremo. Povsem je obnovil fasade in zamenjal stara dotrajana okna in vrata prvega nadstropja. V pritličju je bila obnovljena sanitarna oprema. Projektant in nadzornik del je bil domačin inženir Ilario Tul, izvajalec del pa tržaško gradbeno podjetje Build.it.

S 1. strani

Slovesno ...

Časi pa so se počasi spreminjali, slovenska rojanska skupnost se je krčila. Leta 2000 so zaprli rojansko šolo zaradi pomanjkanja učencev, kar so močno občutili tudi v Marijinem domu. Vedno bolj so pogrešali otroke in mlade in danes lahko rečemo, da so zelo redki tisti, ki prihajajo k sveti maši in na prireditve. Tudi v odboru društva so samo starejši in prav zaradi tega pomanjkanja so se začeli v društvu spraševati, kaj bo, ko jih ne bo več. Marijin dom je namreč last župnije, zato bo župnik, ki je pravno lastnik,

lahko razpolagal s temi prostori, če jih ne bodo Slovenci ne uporabljali. Dom je zrastle ne le po zaslugi gospoda Stanka Zorka, ki je bil pobudnik, ampak tudi rojanskih družin, ki so mesečno pomagale s svojimi prispevki. Brez njih Marijinega doma ne bi bilo, saj župnija finančno ni pri-sepevala ničesar. Prav zato so na seji sklenili, da postavijo tablo, ki bo ljudi opozarjala, da so ta dom zgradili Slovenci. “Še vedno ostaja up, da se bo še kaj uredilo in da bo skupnost zopet zaživela ter da bodo mlajše generacije nadaljevale naše delo.

V galeriji Rettori Tribbio 2

Nova razstava del Livia Možine

Od sobote, 18. maja, do petka, 31. maja 2019, razstavlja v središču Trsta slikar Livio Možina, kot običajno v cenjeni galeriji Rettori Tribbio 2, ki stoji ob starem mestnem jedru, na Trgu Piazza Vecchia 6. S svojimi slikami se je tudi tokrat umetniku posrečilo, da je prijetno presenetil občinstvo. V več kot petdesetih letih slikanja in razstavljanja je moštru uspelo, da je izredno prefinjeno izpopolnil svoje znanje in tehniko slikanja, tako da so res vse poslikave (v stilu hiperrealizma) ne le podobne fotografijam, a vedno bolj izražajo tridimensionalnost, da se zdi, da živali ali

razstline silijo s ploskve, na kateri so upodobljene. Že bežen sprehod po razstavi je prava paša za oči in človeka umirja; kdor se želi dalj časa posvetiti posamezni sliki, pa bo občutil pravo poezijo, ki preveva naslikano. Možina je tokrat naslovil razstavo **Le poetiche realta''**, kar bi lahko poslovenili “poetične resničnosti”, saj so na najrazličnejših slikah res predstavljeni izseki iz narave ali do-ločenih trenutkov vsakdanjega življenja, s čisto posebnim umetnikovim poudarkom, ki spominja na poezijo življenja. Mucke, ki želijo iz ograjenega okna na prosto; starejši možakar, ki ljubkuje svoja osla; mačji mladiči, ki so se nekoliko opijanili v kleti ob sodu terana; šopki raznobarnih poljskih cvetlic ... Vsaka slika je posebej uglašena na optimistično

Še se bomo trudili, vendar želimo, da dosedanje delo ostane zabeleženo, in to bo lahko vsakdo prebral na dvojezični tabli na pročelju našega doma”!, je sklenila Dorica Žagar. Po govoru predsednice je Mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana zapel pesem *Marija mati ljubljena*. Ganljivemu trenutku so se s petjem pridružili tudi prisotni. Sledilo je razmišljanje msgr. Franca Vončine, ki je povedal, kako so stavbe nekaj mrtvega, saj če ni življenja in delovanja, se poruši tudi največja in najlepša katedrala. Zato si moramo najprej prizadevati, da bi se življenje naše skupnosti, tako v veri kot v kulturi in jeziku, nadaljevalo, je dejal g. Vončina, ki je blagoslovil tablo. Občinstvo se je nato premaknilo

v dvorano Marijinega doma, kjer so prisluhnili pevcem in pevkam MePZ F. B. Sedej, ki so pod vodstvom dirigenta Patricka Quaggiata zapeli *Večerni zvon* (Ignacij Hladnik), *Ave Marija* (Danilo Fagel), *Kaj naj dam ti na oltar* (Silvan Zavadlav), *Radi bi ti dali vse* (Patrick Quaggiato), na klavirju Zulejka Devetak), *Angelček varuh moj* (pripr. Patrick Quaggiato) in *Že pada mrak v dolino* (Peter Jereb). Na koncu je bil na vrsti še kratek dokumentarni film *Iz preteklosti v sedanost* o utrinkih življenja ter delovanja Stanka Zorka in vernikov rojanske skupnosti; pred leti ga je pripravila Matejka Peterlin, ki na posnetku, skupaj s Frankom Žerjalom in nekaterimi učenci nekdanje rojanske osnovne šole, bere tudi vezni tekst.

razpoloženje in nas preveva z mirom in milino. S težavo najdemo primerne besede, ki bi lahko dosledno opisale razstavljene umetnine, zato so bralci vabljeni, da si ogledajo razstavo, ki bo odprta do konca meseca maja vsak dan od 10.00 do 12.30 in popoldne od 17.00 do 19.30 (razen ob ponedeljkih in petkih popoldne, ko je galerija zaprta), možnost ogleda pa je tudi ob nedeljah, a samo v jutranjem terminu od 10.00 do 12.00.

Livio Možina, tržaški rojak, ki od letošnjega leta dalje tudi upravlja galerijo Rettori Tribbio 2, na razstavi predstavlja svoja najnovejša dela, ki so zanimiva tudi zaradi nekaterih nenavadnih dodatkov. Večinoma umetnik slika z oljnati barvami na leseno podlago, ki jo je predhodno primerno pripravil. Na razstavi pa sta tudi dve sliki, ki prikazujeta okni; te je opremil tudi s polkni (ki jih je seveda sam pobarval v najra-

zličnejše odtenke lesa), tako da jih lahko odpiramo ali zapiramo. Ko polkna pripremo, se prikažejo tri male mucke, ki so tako naravno naslikane, da se nam, če jih dalj časa opazujemo, dozdeva, da smo zaslišali pritaženo mijavkanje. V drugem oknu pa se skriva zamišljena sova. Umetnik se izredno učinkovito posveča tudi čim bolj pozornemu risanju izrazov na obrazih ljudi, ki kvartajo ob kozarčku. Nekaj je kraških koticov v vseh letnih časih, odseki kraških dvorišč ali borjačev, šopki sveže zraslih belih zvončkov ali modrih vijolic ob kraškem kamenju ... Vsako sliko preveva prava poezija barvnih odtenkov in magija, ki jo dajejo senčni utrinki ob toplejših svetlih sončnih niansah. Razstava je res vredna ogleda in nikoli ne pušča obiskovalcev ravnodušnih, ampak jim vliva neko pozitivno energijo.

Mitja Petaros

Ponedeljkov večer DSI

“V tišini je vse, a le v besedi se vse razpre”

V Društvu slovenskih izobražencev je ob obisku pesnice, prevajalke, literarne kritičarke in urednice Stanislave Chrobákové Repar, gostje večera, potekal zanimiv pogovor o umetnosti ali, bolje, o pesniški umetnosti s posebnim poudarkom predvsem na slovenskih ženskih avtoricah. Gostjo in njeno novo knjigo *Iniciacije ali književnost onkraj vidnega* sta v ponedeljek predstavili dr. Bogomila Kravos ter pesnica Meta Kušar. Dr. Kravosova je na začetku povedala, kako so se vsi člani žirije strinjali, da Stanislava oz. Stanka Chrobáková Repar, Slovakinja po rodu, a obem Slovenka po srčni izbiri, za to knjigo prejme literarno nagrado *Mira za leto 2018*. Nagrado je prejela ne samo za omenjeno knjigo, pač pa tudi za bogato in vsestransko kulturno delovanje. Z Meto Kušarjevo sta se strinjali, da je avtorica s svojim prihodom leta 2001 prinesla v slovensko kulturo in v Slovenijo obogatitev in nov pristop k slovenski literaturi. Ta izhaja po eni strani iz trdne in široke izobrazbe in strokovnosti (magistrirala je iz filozofije in estetike, doktorirala je na področju literarnih ved), po drugi strani pa iz njene neobremenjenosti in sposobno-

sti, da na slovensko literaturo gleda neodvisno od “slovenske uveljavljene literarno-vedske elite, ki odločilno vpliva na iz-bore v slovenski literaturi vse do najvišjih nagrad”.

Stanka Chrobáková Repar se je

Foto damj@n

v slovenske razmere popolnoma živila in se želela naučiti jezika do take mere, da ga lahko popolnoma obvlada. Tako je v slovenščini objavila zbirko slovenske poezije, že več strokovnih knjig, na predavanjih pa se izraža v brezhibni strokovni slovenščini (kar so udeleženci ponedeljkovega srečanja lahko slišali na lastna ušesa). V Sloveniji, v njeno naravo in kulturo se je zaljubila in se noče več od nje ločiti. Pesnica je izredno plovita in vsestranska, saj piše v slovaščini in slovenščini, je pisateljica, znanstvenica, prevajalka, urednica in založnica. Uk-

varja se s feministično literarno teorijo, s komparativistiko, s pesniško hermenevtiko, filozofijo jezika in semiotiko kulture.

Skupaj s Primožem Reparjem je bila soustanoviteljica mednarodnega projekta Revija v reviji; bila je sourednica revije Apokalipsa oz. priloge Gender; poleg tega je soustanoviteljica ženskega odbora PEN kluba in njegove nagrade Mira. Je avtorica dela *Slovenka na kvadrat* (naslov se šaljivo nanaša na dejstvo, da so tudi pripadnice slovaške narodnosti “Slovenke) in istoimenske gledališke igre. Njena zadnja knjiga vsebuje strokovne eseje o performativnih jezikih poezije, literarno kritiko del nekaterih vidnih pesnic, kot so Meta Kušar, Barbara Korun (njeni so verzi v naslovu), Erika

Vouk, Maja Vidmar, Svetlana Makarovič, pa še analize dosežkov feministične teorije v odnosu do književnosti ter v posebni prilogi prereze odgovorov anket raznih slovenskih pesnic, ki jih je izbrala iz revije Apokalipsa. Stanka Chrobáková Repar je povedala, da je v svojih esejih opravila analizo poezije različnih slovenskih pesnic in preko primerjave ugotovila, da so te morale v svoji poeziji iskati novo, sebi primerno izrazje, v katerem so lahko spregovorile. Dotedanji pesniški jezik je namreč odgo-varjal le moškemu umetiškemu

svetu, v katerem so bile ženske dolgo emarginirane in v katerega jim je bil dostop prepovedan. Ker svojega pojmovnega in čustvenega sveta ne morejo izraziti z jezikom, ki ga imajo na razpolago, morajo svoje izrazje iskati na novo. “Spregovoriti so morale iz špranj izrazja”. To je Stanka Chrobáková Repar ugotovila npr. po tem, da pesnice veliko eksperimentirajo na žanrskem in jezikovnem področju. V esejih se avtorica sprašuje, “kam je izginil neizrazljiv, najbolj ustvarjalen del nas samih” in kako naj si ga povrnemo glede na to, da živimo “v času produkcije produkcije”, in kje naj ga poiščemo, “če nam hrup, šum, entropija in redundanost informacijske družbe onemogočajo pristen odnos celo do nas samih”?

V pogovoru s publiko se je razvila zanimiva razprava o tem, v čem obstaja “pesniškost”, prava umetnost poezije. Zanimiv je bil odgovor avtorice, da namreč umetnost obstaja v “ponujanju neznanega”, v tem, da umetnik stopi na področje neznanega, da zapusti uveljavljen diskurz in izrazi to, kar ga/jo definira (kar je bilo morda skrito, npr. ker je del kolektivnega nezavednega, del skrivnosti...); ko pesniku uspe, da realnost preseže. Umetniki se lahko pri tem poslužijo nekaterih jezikovnih sredstev: slikovite metaforike, besednih iger, vnašanja novih besed za izražanje pojmov, ki jih z vsakdanjimi izrazi ne morejo. Po mnenju nekaterih poslušalcev je pesništvo zmoglost ustvarjanja na jezikovni ravni, je naša rešitev pred šablunami, ki jih ponavljamo v vsakdanjosti.

P. in

Tržaško knjižno središče / Gost dr. Valentin Inzko

V Evropi moramo ohranjati red in mir

Visoki predstavnik Združenih narodov in posebni predstavnik Evropske unije za Bosno in Hercegovino dr. Valentin Inzko je bil v petek, 24. maja, gost na srečanju, ki ga je priredil Center za Evropske študije v Tržaškem knjižnem središču. Niz dogodkov, ki želijo približe predstaviti Slovence, ki so se na poseben način uveljavili tako v Sloveniji kot na svetovnem prizorišču, se je kot navadno začel s priložnostnim posnetkom, v katerem predstavijo gosta oz. njegov rojstni kraj, izobraževanje in delovno pot. Valentin Inzko je človek bogatih izkušenj; rodil se je leta 1949 v slovenski družini v Celovcu. Je potomec znamenitega prof. Andreja Einspielerja, očeta koroških Slovencev. Obiskoval je dvojezično šolo v Svečah. Po končani srednji šoli v Celovcu se je vpisal na univerzo v Gradcu, kjer je študiral pravo in filologijo. Med letoma 1972 in 1974 je obiskoval diplomatsko akademijo na Dunaju. Od leta 2005 do 2009 je bil avstrijski veleposlanik v Sloveniji, potem pa je v Sarajevu prevzel funkcijo visokega predstavnika Evropske unije za Bosno in Hercegovino. Urad visokega predstavnika je najvišji civilni organ v državi. Odgovoren je za naloge nadzora

Foto MČ

in uresničevanja sklepov, ki so bili sprejeti v okviru Daytonskega sporazuma, po katerem naj bi BiH postala demokratična država in članica Evropske unije. Poznavanje razmer v jugovzhodnem

nik Združenih narodov z nadaljšim mandatom.

Gost, ki se je na srečanju pogovarjal s predsednico Centra za Evropske študije Nevo Zaghet, je prisotnim najprej povedal, zakaj ne smemo pozabiti in zane-marjati taka delikatna območja v Evropi, kot je npr. BiH. Poudaril je, da imamo evropski državljani in države odgovornost, da v Evropi ustvarimo red in mir. In ta mir mora biti trajen, ne samo na papirju, ampak v življenju. Delati na tako kočljivem območju ni enostavno, pravi diplomat, a Daytonski sporazum je bil res uspešen. V državi je mir in ni maščevanj, ki bi lahko bile naravna posledica takega početja, ko je bilo med vojno ubitih na sto tisoče ljudi. Navedel je res pozitivne in spodbujajoče primere skupnih dejavnosti, kot npr. ustanovitev glasbene šole v Srebrenici, v kateri so muslimani in pravoslavci in kjer se ni nikoli pojavila nobena težava. Ljudje lahko zato dobro sodelujejo tudi po tako hudih vojni. Problemi nastanejo višje, med politiki, kjer je manj skupnega in prevladujejo razlike. Zato je bilo v vseh teh letih veliko politikov (med katerimi tudi župani in državni predsedniki)

delu Evrope, znanje jezikov narodov tega območja ter značajsko sproščeno delovanje v zahtevnem diplomatskem okolju so bili nedvomno razlogi za njegovo imenovanje na ta visoki položaj, na katerem uspešno vztraja že enajsto leto in je visoki predstav-

odstranjenih s položaja, ker so delali proti ustavi in miru v državi. To se je zgodilo približno dvestokrat. Visoki predstavnik ima tudi pooblastila, da predlaga zakone ali da jih ukine. Eden najtežjih posegov, je povedal Inzko, je bila spojitve dveh ministrstev za obrambo. Spraviti tri armade pod isto streho je bilo zelo težko, in ko so vse stranke volile za eno skupno ministrstvo, je bil velik uspeh, se je spominjal gost. Tako je bilo narejenih veliko pomembnih skupnih posegov in skupnih ustanov. Zadnja leta pa so se procesi modernizacije nekako zaustavili, kar predstavnik obžaluje. Ukrepi pa seveda niso vedno vsem všeč, saj je politik dobil več smrtnih groženj in ima zato tudi sedem varnostnikov in blindiran avtomobil. V nadaljevanju je povedal, kako velik problem je pravna država. Ta bi zahtevala še dosti izboljšav. V državi je veliko umorov in v glavnem ostajajo vsi nerešeni. Prav zato mladi zapuščajo državo, ker se ne čutijo varne in ker opažajo, da ni pravice. To je treba preprečiti, saj so sposobni mladi upanje za spremembe in svetlo prihodnost te države. Valentin Inzko opazuje, da je na svetu res preveč konfliktov in teh ne rešujemo. Problematike, velike problematike, se množijo in vprašanje Bosne in Hercegovine gre v ozadje, čeprav je velik problem, a so drugi svetovni še večji, nobenega pa ne rešujejo. Odgovornost naše generacije je, da v Evropi ohranimo red in mir, in kjer ga še ni, ga moramo v celoti ustvariti.

MČ

Ob častitljivem jubileju dr. Vinka Miliča Še mnogo pevskih dni!

Pretekli četrtek, točneje 16. maja zvečer, se je pred domom Miličevih na Opčinah zbrala pisana pevska zasedba moških pevcev - sestavljali smo jo člani moškega zbora Stane Malič ter pevci Tržaškega okteta, ki smo slavlencu g. Vinku Miliču, ob njegovem praznovanju "okroglega" rojstnega dneva, pripravili prijetno presenečenje. V združeni zasedbi je tako zadonela pesem *Pozdrav* (v Ferjančičevi priredbi za moški zbor), ko slavljenca pozdravi iz src napev krepak. Besedilo te priljubljene pesmi pa se nadalje glasi: *o slavljenec današnji, pozdravljen tisočkrat*. Prav ta doživeto zapeta uvodna pesem je še najbolje ponazarjala potek tega prazničnega in družabnega večera, na katerem ni manjkalo dobre volje in petja v pristnem domačem okolju slavljenca, med njegovimi naj-

dražjimi in zvestimi pevsкими prijatelji. S pevskim kolegom Vinkom prepevamo skupaj že kar precej let. Druži nas pač veselje do petja, pa naj bo to v domačem cerkvenem zboru kot tudi v moškem sestavu ter še ob raznih priložnostnih pevskih projektih, ki jih nikoli ne zmanjka. Občasno se tudi odpravimo na posamezne koncerte v bližnjo in daljino okolico v vlogi pazljivih in kritičnih poslušalcev, saj mora biti pevec stalno seznanjen s kulturno pevsko ponudbo, ki jo naš slovenski prostor premore. Tu pride do izraza Vinkova kritična presoja, ki je včasih nekoliko direktna in objektivna, a vedno v mejah tako imenovanega dovoljenega pevskega bontonu. Vinko pa ni samo izrazit pevski navdušenec, saj goji še druge konjičke. Med drugim tudi ko-

Foto Zvonko Vidau

lesarstvo in pohodništvo. Tako se je pred leti sam odpravil na pešpot Santiago di Compostela in nam pozneje navdušeno pripovedal o pozitivnih občutkih, ki ti jih ta hoja pusti globoko v notranjosti duše v trajnem spominu. Štejem si v čast, da sem z Vinkom osvojil kar nekaj julijskih dvatisočakov. Družbo nama je

delal še Walter. Skupaj smo sestavljali "pevsko-plezalno navedzo" in uspešno osvajali vrhove Montaža, Viša, Mangarta, Ponce, Nabojša ter Crete di Aip in Zermule. Vsakič je bilo to enkratno in nepozabno doživetje. Imenitno se mi je zdelo zahajati v hribe v taki dobri družbi. Vinkova hoja ni zaletava, saj se poti loti s počasnimi koraki. Postopoma ga pospešuje in v skalah le še nadgrajuje plezarijo z mladostno vitalnostjo in trmasto odločnostjo.

Še najbolj mi bo ostal v trajnem spominu vzpon na Špik, ko naju je na vrhu presenetila bližajoča se nevihta. Kar naenkrat se je nebo potemnilo in prijazen sončen panoramski razgled je zamenjala siva koprenasta oblačnost, ki ni obetala nič dobrega. V daljavi so že švigale prve strele in priznati moram, da me je bilo kar strah. Vinko pa je ohranil mirno kri, kot se za izkušenega zdravnika spodobi, ter hitro odločil, da morava sestopiti. S pametnimi nasveti mi je svetoval, kje naj se držim in kam

Obvestila

V Društvu slovenskih izobražencev v ul. Donizetti 3 v Trstu bo v ponedeljek, 3. junija, srečanje s časnikarko in publicistko Alenko Puhar iz Ljubljane Z ustvarjalnim pisanjem za boljše stanje duha. Začetek ob 20.30.

Področni svet Slovenskega pastoralnega središča vabi na predavanje dr. Primoža Krečiča, stolnega župnika v Kopru, o temi Prijateljstvo kot osnova življenja in vere; predavanje bo v četrtek, 6. junija, ob 20. uri v Domu Jakoba Ukmarja v Šklednju.

Vpisovanje otrok v Malo gledališko šolo Matejke Peterlin je telematsko na spletni strani www.slovenskaprosveda.org od 6. maja do zapolnitve mest.

Klub prijateljstva - Vincencijeva konferenca vabi na izlet v Vipavsko dolino z ogledom Ajdovščine s Pilonovo galerijo, Vipavskega Križa, romarske cerkve v Logu, Vipave in Vrhpolja v sredo, 19. junija; odhod ob 8. uri s trga Oberdan, s hitrim postankom ob 8.15 na Opčinah

na trgu Škavenca nasproti tramvajske postaje - info in prijave na tel. 339 182 0227 (Dobrina) in 371 179 9646 (Sonja).

Darovi

Ob stoletnici rojstva msgr. Stanka Zorka daruje NN 50 evrov za Društvo Rojanski Marijin dom.

Za rojansko glasilo Med nami darujeta Irma in Savino Piščanc 20 evrov; A. M. 20 evrov.

Ob zlati poroki Franca in Alojzije Mozetič daruje družina Jazbec-Ridolfi 50 evrov za Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo.

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: N. N. 20 evrov, A. M. 50 evrov. Za sestro Anko Burger - Rwanda: A. T. 50 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

ŽUPNIJA SV. JERNEJA AP. in MeCPZ SV. JERNEJ
s sodelovanjem ZCPZ-TRST

vabita na tradicionalni

KONCERT MARIJINIH PESMI

v župnijski cerkvi na Opčinah
v petek, 31. maja 2019

Šmarnična sv. maša bo ob 19.30, sledi koncert

Sodelovalci bodo: solisti, orgle, trobenta,
MIVS Vesela pomlad - vodi Andreja Štucin Cergol,
MoVS Stane Malič in MeCPZ Sv. Jernej - vodi Janko Ban

Priložnostno misel bo podal Pavel Vidau

naj stopim, da bo korak varen na drsajočih in spolzkih skalah. Ves čas pa mi je vneto govoril o petju in o vsem, kar je s tem povezano; s tem miselnim opravilom sem imel glavo zaposleno in nisem razmišljal o ničemer drugem..., kaj šele o nevihti in strelah. Imela sva srečo. Kot se je nevihta nenadoma prikladla, tako je tudi hitro izginila. Nebo se je čez čas zbristilo in najin sestop sva srečno izpeljala do konca. Ja, še in še bi lahko našteval

anekdote in dogodke iz življenjskega mozaika, pri katerih smo bili skupaj soudeleženi. Naj bo pa ta zadnji osebni zapis kratek prikaz Vinkove preudarnosti in resnosti, ki ga je od nekdaj krasila in ga tudi še vedno odlikuje, tudi ko gre za take majhne in nepomembne zadeve. Čeprav že upokojeni zdravnik, pa vendar še vedno mladosten in vitalen..... Vse najboljše, Vinko Milič, in še na mnogaja ljeta!

Marjan Skerlavaj

BAZOVICA Priljubljena revija moških zborov

Fantje so zapeli na vasi

Moški pevski zbori so v slovenskem prostoru zelo razširjeni. Tudi v našem. To dokazuje tudi revija *Fantje pojejo na vasi*, ki jo je v Športnem centru Zarja v Bazovici 18. maja že petnajstič po vrsti organizirala Moška vokalna skupina Lipa v sodelovanju s Slovenskim kulturnim društvom Lipa iz Bazovice. Na letošnji reviji so poleg domače skupine Lipa nastopili še Fantovska skupina Devin-Nabrežina, Vokalna skupina Cho-

rus'97 in Moški pevski zbor Izola. Vsi skupaj so pripravili prav prijeten večer. Na koncertu smo lahko slišali veliko znanih ljudskih in umetnih pesmi, nekatere pa so bile tudi bolj neznane. Navzoče je na začetku prireditve pozdravila predsednica društva Lipa Magda Rebula, za njo je spregovoril povezovalc večera Matija Kralj, ki je najprej zahvalil cvetličarni Zvonček, ki je poskrbela za okrašenost dvorane.

Matija Kralj je nato napovedal domači pevski zbor, ki je pod vodstvom Anastazije Purič zapel pesmi *Sinoči sem na vasi bil*, *Majolčica*, *Klopotci*, *Planinska roža*, *Vasovalec* in *Cielito lindo*. Večer je nadaljevala Fantovska skupina Devin-Nabrežina, ki se je publiki predstavila s pesmimi *Jutro na Krasu*, *Na trgu*, *Studentček*, *Canzona*, *Nos in Vive l'amour*. Skupina poje pod vodstvom Mirka Ferlana.

Moški pevski zbor Izola, ki poje pod vodstvom Antona Baloha, je publiki zapel *Drevi grem na vas*, *Spomin na zimski čas*,

Ko dan zazori nad Dolino, *Zelenica*, *Pjet meljonov*, *Imam tri ljubice* in *Odpiraj dekle kamrco*.

Zadnji so se v dvorani ob športnem igrišču Zarja v Bazovici predstavili pevci Vokalne skupine Chorus'97, ki jih vodi

Vladimir Čadež. Zapeli so *Tam za laškim gričem*, *Pub'č*, *Dečva to m' povej*, *Dekle moje prinesi mi vode*, *Zmerom moja in Solinar*. Ob koncu večera so vsi štirje zbori skupaj zapeli še Vrabčevo *Zdravljico*. Večer pa se z uradnim koncem programa še zdaleč ni končal. Med zakusko so zbori skoraj tekmovali med sabo, kdo bo intoniral naslednjo pesem, ker pa so moške zborovske pesmi kar precej znane, so jih veliko odpeli tudi vsi skupaj.

Urška Petaros

Snovanja 2019 / Palača Lanthieri v Gorici: klavirski koncert

Zrela igra pianistov Michele Sbuelz in Lorenza Tomade

Na tretjem koncertu 14. sezone glasbenega niza Snovanja, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v sodelovanju z društvom Arsatelier, sta se predstavila dva perspektivna pianista iz razreda pro-

likim občudovanjem.

Michela Sbuelz je s svojim izborom skladb trdno stala na temeljih romantike. Začela je z zanimivo in redko slišano skladbo Faschingschwank aus Wien, op. 26, Roberta Schumann. Petstavčno delo je nekakšen preplet suite in sonatne oblike, ki zlasti v zadnjem stavku dosega visoko bravurnost. Michela Sbuelz je z izvedbo te skladbe pokala za svoja leta zavidljivo tehniko igranja pa tudi smisel za lirčnost ter intenzivno čustveno barvanje spevnejših fraz. V Schumannovem delu je nastopila suvereno in zbra-

23/1, Frederica Chopina. Igra Lorenza Tomade je bila uravnotežena. Pri vseh skladbah je bilo zaznati njegovo mirnost in samozaupanje. Njegov nastop je bil vseskozi koherenten. Iz skladbe v skladbo se je dopolnjeval in nadgrajeval. Veliko stopnjo poetičnosti je izrazil v delih Scarlattija in Mozarta, medtem ko je pri Chopinu pokazal več strastnosti. Vedno pa je ohranjal zbranost pri izvedbah, ki jim je vplival tudi veliko mero lastnega razumevanja, ne da bi prešel meje slogovnih zahtev. Njegova igra je bila veliko bolj introspektivna in zato poglobljena. Program sta v slovenščini in italijanščini s strokovnimi komentarji o posameznih

Foto Arhiv SCGV Emil Komel

delih predstavila Silvia de Savorgnani in Manuel Persoglia. Tako sta poslušalcom odkrila ozadje skladb in podala vsebinske usmeritve pri spremljanju izbranih klavirskih mojstrov.

SM

GORICA Zgodovinski festival

Boris Pahor gost na festivalu eStoria

V petek, 24. maja, je ob 12. uri na odru pod Herodotovim šotorom v sklopu goriškega zgodovinskega festivala eStoria nastopil Boris Pahor. Družine skozi zgodovino so bile letošnja tema prireditve, ki je potekala prejšnji teden in je ponudila množico zanimivih predavanj in srečanj in priklicala v Gorico veliko poslušalcev. Vsako leto pa festival ohranja nekatera predavanja, ki so namenjena zgodovini kot taki. Zato je 105-letni tržaški profesor in pisatelj pred razmeroma mlado publiko spregovoril o Edvardu Kocbeku, o med in povojnih dogajanjih v slovenski kulturi, o poeziji, jeziku ter o veri. Pisatelja Borisa Pahorja je v uvodu predstavil novinar in pisatelj Alessandro Mezzena Lona, Pahor pa je z velikim veseljem obrazložil svoj odnos in prijateljstvo s pesnikom, pisateljem in politikom Edvardom Kocbekom. Izpostavil je predvsem Kocbekova trdna stališča glede narodnoosvobodilnega boja. Bil je namreč med prvotnimi borci za svobodo slovenskega ozemlja in prvi, ki je trdil, da bo samo enotna borba premagala nacifašistične okupatorje. Zaradi njegovih idealističnih političnih izbir pa so Kocbeka slabo gledali tako krščanski socialisti in katoličani kot komunisti. Leta 1951 ga je zaradi zbirke novel *Strah in pogum* jugoslovanska komuni-

stična partija odstranila iz političnega in kulturnega dogajanja. Nato je pisatelj Pahor obrazložil svoj panteistični pogled na vero in življenje ter Kocbekov krščanski pogled na Boga. Temu je sledil raz-

Foto MC

mislek o jeziku in njegovem pomeni. "Varovati je treba vsako jezikovno manjšino", je rekel pisatelj, potem ko je izrazil svojo misel glede jezika. Rekel je, da jezik izvira iz državne pripadnosti in narodne zavesti, ki pa je danes primanjkuje pri mlajših generacijah. Ob koncu monologa je Pahor odgovoril na vprašanje, kaj mu pomeni poezija, in se spet vrnil na temo kulture in jezika.

Dolgi razpravi je sledil bučen aplavz poslušalcev.

Luka Paljč

AD FORMANDUM

impresa sociale · socialno podjetje

ŽELIŠ POSTATI KUHAR ALI NATAKAR?

Pridi na dan odprtih vrat in spoznaj brezplačno izobraževalno ponudbo, ki je namenjena mladim **od 14. do 18. leta**.

Pričakujemo ravno tebe, pridruži se nam!

OPEN DAY

7. junij 2019 · 14.30-17.30
V TRSTU IN GORICI

Zgrabi enkratno priložnost, da lahko vstopiš s kakovostno šolsko izobrazbo in delovno izkušnjo v svet dela!

Triletni tečaj srednjega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za poklic KUHARJA in/ali NATAKARJA omogoča pridobitev poklicne diplome in je usmerjen predvsem v praktični pouk v kuhinji in v baru. Med šolanjem je predvideno tudi delo v restavracijah in barih preko delovne prakse, kar omogoča direkten stik s svetom dela.

Tečaj financira:

Tečaje izvajamo v okviru združenja:

AD FORMANDUM
TRST - ul. Ginnastica 72
GORICA - Križna ulica 3

Kontakt:
TS 040 566360
GO 0481 81826

mail: info@adformandum.org

Sledi nam na:

www.adformandum.org

NOVOST V GORICI!

V šolskem letu **2019/2020**
bomo prvič izvajali
tudi triletni program za

SLAŠČIČARJA

Rezultati evropskih volitev na Slovenskem

Skupna lista SDS in SLS zmagovalka evropskih volitev!

Zgodilo se je, kar sta napovedovala in pričakovala velik del slovenske javnosti in politike. Na volitvah poslancev v evropski parlament je po številu glasov zmagala skupna lista Slovenske demokratske stranke in Slovenske ljudske stranke, ki je prejela okoli 27 odstotkov glasov od skupnega števila volilnih upravičencev. Sledi ji stranka Socialni demokrati z 19 odstotki glasov, potem Lista Marjana Šarca, ki je prejela okoli 16 odstotkov podpore, in še Nova Slovenija, krščanskih demokratov. Veliki poraženci volitev so stranke Desus, Levica, Slovenska nacionalna stranka in stranka Alenke Bratušek. Stranka modernega centra, ki jo vodi nekdanji premier in sedanjí zunanji minister dr. Miro Cerar, je na volitvah prejela zgolj 1.58 % glasov podpore.

Volilna udeležba je bila sicer nekoliko višja kot na prejšnjih volitvah, toda kljub temu je znašala samo okoli 28 odstotkov od skupnega števila volilnih upravičencev, kar je ponovno najmanj od vseh držav članic povezave. Največ volivcev je glasovalo v volilni enoti Ljubljana, Center, najmanj pa v volilni enoti Maribor. Skupna lista SDS in SLS je dobila tri poslanske sedeže, sledijo Socialni demokrati, ki so dobili dva sedeža, nadalje Lista Marja-

na Šarca z dvema, pa Nova Slovenija, krščanskih demokratov en sedež. V novi sestavi evropskega parlamenta bodo naslednji poslanci iz Slovenije: dr. Milan Zver, Romana Tomc, Franc Bogovič, Tanja Fajon, Milan Brglez, Irena Jojeva, dr. Klemen Grošelj in Ljudmila Novak.

niku Demokracija, "da bi napadna odločitev na sedanjih volitvah lahko pomenila konec evropske civilizacije". Nasprotno pa je bilo tehtno in utemeljeno sporočilo predsednika Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, nadškofa dr. Antona Stresa, "da

nacionalisti in sebičneži nimajo načrtov za evropsko prihodnost, ampak želijo le razdirati". Glede razmerja med Evropsko zvezo (Unijo) je Jean-Claude Juncker, odhajajoči predsednik evropske komisije (vlade) v časniku Dnevnik navedel, "da v Sloveniji 56 odstotkov vprašanih v neki anketi meni, da je članstvo v EU dobra stvar. Če bi v Sloveniji zdaj imeli referendum o članstvu v povezavi, bi 71 odstotkov volivcev glasovalo, da želijo ostati v njej".

Razplet volitev v evropski parlament bo zagotovo vplival tudi na razmerja moči strank in na odnose v slovenski politiki. Prvi primer je že na voljo. Poslanec Socialnih demokratov Matjaž Nemec je vložil v parlamentarni postopek, v svojem imenu in v imenu skupine poslancev iz strank koalicije in stranke Levica, predlog za

Med slovenskimi evroposlanci ni niti enega Primorca.

Volitev v evropski parlament so zagotovo nov dokaz, da smo Slovenci po kulturi, zgodovini, zemljepisni legi in po vrednotah, ki nas zaznamujejo, evropski narod in država in da hočemo to tudi ostati. Nobena politična stranka in nobeno civilno-družbeno gibanje se nista izrekla zoper članstvo v evropski povezavi. Obstajajo pa seveda razni pomisleki in predlogi o njenem delovanju, denimo tudi o tem, kaj Evropska zveza sploh je in kako naj bi najbolje upoštevala in delovala v korist Sloveniji. Očitno je bila pretirana in nepotrebna trditev, zapisana v ted-

se slovenski škofje zavzemajo za takšno Evropo, ki bo spoštovala krščanske korenine in vrednote". Slovenci sprejemajo in podpirajo EU tudi zato, ker lahko neposredno občutijo, da ohranja bistvene točke svoje vloge in delovanja, namreč svoboščine, prost pretok ljudi prek mej v državah članicah povezave, pa prosto kroženje blaga, kapitala in storitev. Novoizvoljena evropska poslanka Ljudmila Novak, iz stranke Nova Slovenija, krščanskih demokratov, zatrjuje, "da name-ravani izstop (Brexit) Združene kraljestva iz EU dokazuje, da

Župana Nove Gorice in Gorice, Klemen Miklavčič in Rodolfo Ziberna, sta v soboto, 25. maja 2019, na Trgu Evrope podpisala sporazum o sodelovanju za kandidaturu za evropsko prestolnico kulture leta 2025. To ni samo sporazum, s katerim sta se mesti obvezali, da si bosta skupaj prizadevali za uspešno kandidaturu in v ta namen tudi prispevali vsebine in sredstva. Sporazum pričuje predvsem o pripravljenosti, da mesti oblikujeta skupno čezmejno strategijo za skupno načrtovanje dejavnosti na področju kulture do leta 2030.

spremembo dneva 15. septembra, državnega praznika vrnitve Primorske k matični domovini. Ta naj bi bil preimenovan v državni praznik priključitve Primorske k matični domovini. Toda Državni zbor je po zapletenem predhodnem postopku predlog spremembe omenjenega zakona zavrnil. Tako imamo še naprej nespremenjen praznik

vrnitve Primorske k matični domovini. Za ohranitev veljavnega imena se je odločno zavzel tudi pisatelj, domoljub, narodni delavec, Boris Pahor iz Trsta. Odločno je poudaril, "da Slovenci Primorske nismo pridobili ali priključili, saj nam je bilo samo vrnjeno, kar so nam odvzeli".

Marijan Drobež

Na obmejnem prehodu Pristava pri Novi Gorici

Odslej na ogled Muzej tihotapstva

V prostorih nekdanjega maloobmejnega prehoda na Pristavi pri Novi Gorici so v soboto, 18. maja 2019, odprli Muzej tihotapstva. Ljubiteljem avantur so poleg ogleda zanimive, a majhne muzejske zbirke namenili tudi sobo pobege, ki bo prve obiskovalce sprejela konec meseca. Muzej tihotapstva je tako postal četrti

vojni je posvečena dejavnosti, ki je bila ob mejah vedno prisotna. Govori o času po drugi svetovni vojni, ko so si ljudje na ta način skušali nekoliko izboljšati življenjski standard. Obmejni prebivalci so tihotapili blago tako iz Italije v Slovenijo oziroma v Jugoslavijo kot tudi obratno. Blago so največkrat skrivali pod obleko ali v obleki, v avtomobi-

doživel, kar mu je dalo pri delu tisto svobodo, ki je potrebna za znanstveni pristop. Projekt Muzej na meji se začel na novogoriški železniški postaji ter nadaljuje v vojaškem stolpiču na Vrtojbenškem polju in stalni muzejski zbirki Spomni se name na mirenem pokopališču; tem trem se zdaj pridružuje še Muzej tihotapstva na Pristavi. V prihodnosti želijo štiri muzeje na slovensko-italijanski meji povezati s kolesarsko in peš potjo. Pred šestimi leti umrl takratni direktor Goriškega muzeja in naš prijatelj Andrej Malnič si je zamislil te male muzeje, ki bi sodobniku prikazali čase, za katere danes nekateri pravijo, da sploh niso bili hudi, drugi se jih spominjajo z nostalgijo, spet tretji pa jih popolnoma nič ne pogrešajo. Državno mejo so takrat varovali obmejni vojaki, ki smo jih poznali pod imenom "graničarji", na državni meji se je tudi streljalo, predvsem pa se je "švercalo" vse tisto, česar se v takratni socialistični Jugoslaviji ni moglo kupiti, od kave do banan, pomaranč, riža, parmezana, pralnih praškov in seveda tekstila, konfekcije, če o strojih in kosilnicah niti ne govorimo. Andrej Malnič je bil človek obeh Goric, zato je imel posluh za te zadeve, zato je bil naš tesni sodelavec in prijatelj, in to vseh, ki se v Italiji trudimo, da bi ohranili slovensko kulturo, jezik, nesnovno in snovno kulturno dediščino. Predvsem pa je ta muzej pripoved o času, ki je bil drugačen, govori o malem človeku, o vseh nas, veliki tihotapci so bili takrat in so danes izven dosega tega muzeja, kot je vedno bilo in je tako tudi danes ostalo. Ta muzej pa je tudi pomnik o tem, o čemer ne pripoveduje, namreč o tistih ljudeh, ki jih tu ni, o tistih, ki so mejo izkoristili za bogatenje. In teh ni bilo malo. Kot je tudi pripoved o "švercanju" knjig, prepovedanih revij, od našega prednika Katoliškega glasa do Zaliva, a tudi ameriških in pornografskih revij, o čemer se še danes sramežljivostjo govori.

Jurij Paljak

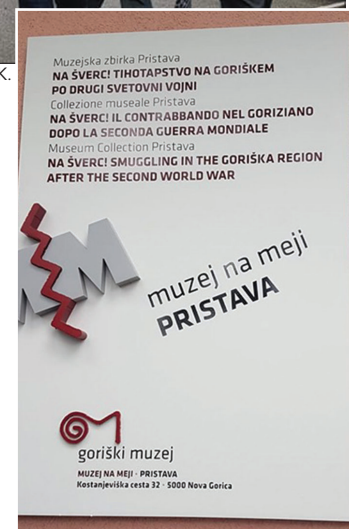
Foto Marilka K.

manjši muzej na meji med Slovenijo in Italijo.

Razstava o tihotapstvu v času socialistične Jugoslavije poskuša obiskovalcem čim bolj približati čas tihotapljenja na goriški meji, ki je starejšim generacijam še zelo dobro znan iz lastnih izkušenj. Čez mejo s (m) o v Italijo nosili to, česar je bilo v Jugoslaviji v izobilju, kot so jajca, meso, maslo, žganje, v Slovenijo pa s (m) o "švercali" predvsem kavo, ki je je primanjkovalo oziroma je bila veliko slabše kakovosti, pa tudi poper, riž, pralni prašek in drugo, če že o nakupih tekstila, predvsem kajbojk, ne rečemo nobene.

"Veseli smo in tudi osebno sem ponosen, da smo to zgodbo pripeljali do konca", je na predstavitvi muzeja povedal direktor Goriškega muzeja Vladimir Peruničič.

Razstava Na šverc! Tihotapstvo na Goriškem po drugi svetovni

lih ali na kolesih, skratka povsod, kjer so predvidevali, da carinik morda ne bo preveril. Zamisel za ta muzej je že pred leti dal pokojni nekdanji direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič. Avtor razstave je kustos Goriškega muzeja Rok Bavčarm, mlad raziskovalec, ki seveda tihotapljenja čez mejo ni sam

Ob 25-letnici Radia Robin

Dežela prijateljev

Novo Gorico prihaja hud festival, ki od hudega ima samo ime. Za vhod v deželo prijateljev ne boste izpropani nobenih dajatev in ne potrebujete meča, da boste izsekali trnova stebila vrtnic, ki so obdala Trnuljčico. Pripravite le dobro voljo: v Borovem

gozdličku, mestni hiši in na travniku pred občino vas bodo pričakali številne živalice in pravljčni junaki! Mesto bo zaživel pod skupno streho prijateljstva. Cilju, da se Borovemu gozdličku, dragulju ob kulturnih hramih Goriške knjižnice Franceta Bevka in Slovenskega narodnega gledališča, je vdahnila življenje 25-letnica novogoriškega radijskega lokalnega mikrofona, prepoznavnega po značilni oranžni barvi.

Barvito bo tudi dogajanje 2. junija med 10. in 20. uro, ko se bodo pod čarobno palico idej-

nih vodil projekta Martine Arčon in Klemna Mozetiča iz Radia Robin ter Anje Ščuka s Festivala za ljubitelje živali spletnega portala Žurnal24. si prikazali pravljčni junaki za vse generacije. Čarobni napoj dogodivščin bo prevzel vse čute in prikazal, kaj je pravo prijatel-

stvo. Pri tem bodo sodelovale tudi osnovne šole in otroci Goriškega vrta, ki že pridno ustvarjajo izdelke o temi prijateljstva, saj bo na dogodku tudi slikovit atelje na prostem. Na glavnem odru bo pet predstav: od Supernone do mačka

Murija, Tačk, Glumačev in Erazma Predjamskega. Za glasbeno animacijo bodo poskrbeli Andreja Zupančič, najstniški Black Star rock band ter učenci osnovnih šol in vrtcev. Glavna posebnost Robin Hood festivala je sedem pravljčnih dežel, ki bodo razporejene po celotnem prizorišču: dežela mačka Murija, čarovnic, Kekca in Rožleta, indijancev, vilinskih bitij, 3P-pravljic, pesmic in plesa ter srednjeveških glumačev.

Družine se bodo lahko skupaj igrle v deželi iger nekoč in danes, na voljo pa bo tudi brezplačna izposoja igrač in piknik odedic. Otroci bodo поблиže spoznali številne živali: konje, ovce, pse, službene pse, ptice, žuželke, kače, kuščarje, dihurje, mačke in druge. Zabavali se bodo pri lovu na zaklad, videli pravo tekmo v agilnosti in se udeležili številnih brezplačnih delavnic. Pomembno glasbeno noto bodo festivalu dali tudi učenci in otroci iz vrtcev, ki bodo prisotne s pesmijo združili v prijateljstvu.

Za starše bo delavnico pripravila naturopatinja Erika Brajnik, in sicer ob 10. uri o temi tkivnih soli za otroke, ob 15. uri pa za krepitev imunskega sistema. Poskrbela bo tudi za praktični prikaz moxanja.

Radio Robin

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (39)

“Boš že vidu, ko boš vojak, se boš naučil živeti!... Ko boš šel k vojakem, te bodo djenli na mjesto!”

Vojaška služba je v Italiji postala

la obvezna leta 1861, z nastankom Kraljevine Italije. Določena je bila v S2. členu državne ustave, od 1. januarja 2005 pa ni bila več v veljavi. Ljudje so bili prepričani (in verjetno so imeli prav!), da je bila obvezna vojaška služba za fante nekaj zelo pozitivnega, saj so dobili določen nauk, določeno izobrazbo, ki jim je bila kasneje v korist pri premagovanju marsikaterih življenjskih težav, celo posebna vozniška dovoljenja so lahko dobili med vojaščino, starši pa so bili veseli, ker so fantje dobili nove obleke, čevlje, nogavice - “dobro robo”. Med vojaščino so se naučili tudi preklinjati, si zašiti gumb, a tudi spoštovati avtoriteto in pravila. Fant pri vojaki je bil za družino ponos, saj “tisti, ki ni za kraljico, ni niti z samico”!, tako so govorili starejši.

Vojaščina je bila za mlade, ki so “imeli poklic” ali strokovno šolo, lažja, saj jim ni bilo treba toliko “marširati”, med drugim je bila tudi pomembna priložnost za osebni in socialni razvoj, saj so se naučili si med seboj deliti vse, od hrane in bivalnih prostorov do občutkov, strahov in najglobljih misli. Med njimi so se ustvarile močne vezi, medsebojna podpora in od tod odkrita prijateljstva, ki so potem trajala tudi izven vojaškega življenja. Zagotovo jim ni bilo prijetno, ko so na dom dobili “kartolino”, saj so se morali v kratkem odpraviti “na višto”, nabor, ki je zanje pomenil pomemben korak v življenju, postali so možje, zaradi tega pa se je bilo treba na ta dogodek še posebej pripraviti. V nekaterih slovenskih vaseh je bila lepa tradicija okraševanja vozov in slavnostnega spreveda mladih vojakov po vasi. Gospa Ortenzija se spominja, kako velik praznik so priredili v Gabrjah ob koncu petdesetih let prejšnjega stoletja: fantje so na vozu izdelali zelo veliko ogrodje v obliki tanka, nato so ga okrasili z bršljanom in drugim zelenjem, gabrske “pupe” pa so pripravile zakusko, okrasile dvorano in ob glasbi “rimonike” veselo zaplesale z mladimi naborniki - veselo druženje s prijatelji in znanci se je začelo že zgodaj zjutraj in nadaljevalo pozno v noč. Po vaških zidovih so z apnom pisali letnik rojstva vojakov, ti pa so od deklet dobili šopke, ki so jih zatakneli za klobuk ali gumbnico - kdor ni bil sprejet med vojake, je bil v njihovih očeh zaničevan in manjvreden. Po prazniku so fantje po navadi odpotovali z vlakom in v raznih kasarnah po Italiji bili podvrženi uradnemu postopku za ugotovitev fizičnih, umskih in duševnih sposobnosti za vojaško službo: v primeru, da je bil mladenič “zavržen”, je bila to za družino velika sramota, za vse v vasi je postal “škrtuoc”. Po “višti” so se vojaški obvezniki vrnili domov

in čakali na “kjamato”, ko je prišel ta čas, je bilo v navadi, da so šli pozdravit vse sorodnike, ti pa so jim radi dali kak denarec za pot. Morali so zapustiti vse, svoje družine, prijatelje, ljubljene in včasih celo službo, kar jih je poklicno večkrat zelo oškodovalo. Dekleta in mame so jokale za njimi, v skrbah so bile, spraševale so se, ali bo fant imel dovolj hrane, ali mu bo mraz, ali se bo morda zaljubil v kakšno “tuje” dekle. Mladi vojaki so od časa do časa domov pošiljali lepo, z drobnimi rožicami okrašeno pismo ali razglednico s “pozdravi iz vojaščine”, njihove zaročenke pa so jih zbirale in skrbno hranile, nestrpnost so pričakovale obisk ljubljenega, med tem časom pa niso šle v družbo ali na ples, saj se kaj takega ne bi spodobilo resnemu dekletu.

Ko je šel k vojakom v Arezzo, je naš sosed Slavko prvič videl oljke in velike bele vole z dolgimi ro-

gov. Mala deklica z Vasi je bila zelo žalostna, ko je Slavko, njen “Čuk na palci”, šel k vojakom, ta pa ji je obljubil, da ji bo pisal, in res je deklica dobila prvo razglednico; na njej je pisalo: “Pozdrave ti pošilja tvoj Čuk na palci”! - bila je presrečna! Tudi Slavkovi mami Olgi se je tožilo po sinu, zato,

ko je včasih prišel domov na obisk, mu je rada pripravila sladek sovoedenjski, “vsrajski štruklji s špinačo”.

SLADKI ŠTRUKLJI S ŠPINAČO

Sestavine:

Za testo: 300 g moke, ščepec soli, 40 g masla, 1 jajce, 40 g sladkorja, 1 dl mleka, 20 g kvasa, 1 žlička sladkorja. Za nadev: 1 kg surove špinače (500 g kuhane), 50 g masla, 50 g sladkorja, 100 g rozin, kruhove drobtinice, malo mleka.

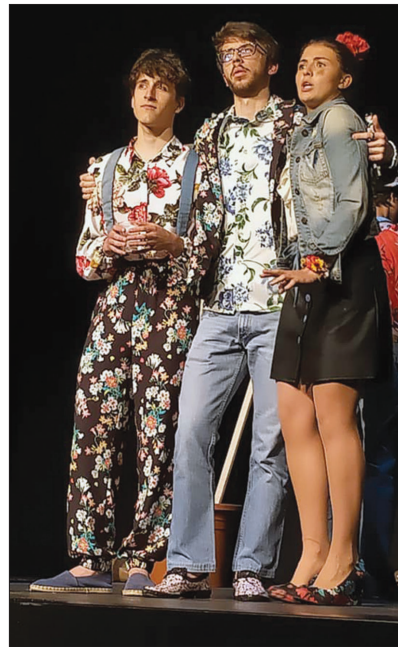
Priprava:

V lonček damo mlačno mleko, žličko sladkorja in nadrobljen kvas in pustimo 10-15 minut na toplem. V večjo skledo damo moko in sol. V manjši posodi penasto umešamo maslo, sladkor in jajce. Ko kvas naraste, ga damo v moko in ga na grobo premešamo, nato dodamo še penasto zmes. Zmešamo gladko testo in ga pustimo pokritega na toplem približno eno uro. Posebej skuhamo špinačo, lepo jo sesekljam in damo “tenfati” - dušiti v kozico z maslom in drobtinicami, nato dodamo malo mleka ali smetane, in ko je narejeno, dodamo špinači še oprane in posušene rozine in sladkor. Pustimo, da se ohladi. Vzhajano testo razvaljamo v pravokotnik in nanj razmažemo nadev. Rob testa na koncu pustimo brez nadeva, da ne bo ta med kuhanjem uhajal. Zvijemo v štrukelj in damo v čist prtček, pri tem pa moramo paziti, da ne bo pretesno zavito. Na koncih blago zavežemo ali zašijemo in pustimo, da še malo vzhaja. Kuhamo ga v slanjem kropu, na zmernem ognju približno 20 minut na eni strani, nato ga obrnemo in kuhamo še drugih 20 minut. Ko je štrukelj kuhan, ga vzamemo iz vode, pustimo, da se nekoliko ohladi, odvijemo ga, zrežemo na rezine in polijemo z maslom in prepraženimi drobtinami, potresemo še s sladkorjem in cimetom. Bog žegnaj!

S 7. strani
Na vsak način ...

“Grozljivo” vsebino Cvetličarne kar precej omilijo režijske komične domislice, ki so jih mladi nastopajoči na spodbudo režiserke znali dobro izkoristiti. K njeni radoživi zunanji podobi prispevajo barviti, cvetlično živahni kostumi - cvetlice so na klobukih, v laseh, na zapestnicah, celo na čevljih! -, ki jih je izdelala nad čarobnim kostumskim ustvarjanjem zmeraj navdušena Snežica Černic (v desetih dneh je izdelala kostume za dve predstavi!). Scenografijo z več izvirno zamišljenimi elementi - velike cvetlične vaze s tablicami, na katerih se pojavljajo napisi rož, pa tudi “nerazumljivo hitro” minevajoče ure, radijske frekvence... - po želji Patrizie Jurinčič Finžgar je izdelal Niko Di Battista. Pravo vzdušje v predstavi ustvarja tudi osvetlitev odra, za kar je natančno poskrbel Daniel Peteani, ki je pozorno opravil tudi nalogo tonskega mojstra. Tehnični asistenti so bili Karin Maligoj in Ferdinand Frandolic. K dodelanosti predstave so pripomogli trije strokovni svetovalci: za glasbo vsem znana pevovodkinja Mateja Černic, za gib Monika Zajšek, ki je že velikokrat sodelovala s števerjanskimi igralci,

in Jan Leopoli, ki je tudi tokrat uril z mladimi govor, da bi bil odrski jezik čim bolj pravilen in jasen. Za kulisami je bila šepetalka Katja Dorni, ki pa ni imela kaj dosti dela. Mladi igralci so

odlično obvladali tekst, saj so si replike sledile kot po olju, s smiselnimi poudarki. Sproščeno so zapeli tudi songe v raznolikih glasbenih ritmih. Ob koncu predstave, ki so jo gledalci obsuli s prisrčnim ploskanjem, je spregovoril Jan Leopoli. Poudaril je, kako se je v

tem zadnjem desetletju na števerjanskem odru zvrstilo kar nekaj lepih, kakovostnih dogodkov, ki so nastali tudi iz neke skupne potrebe po izkazovanju slovenstva, pripadnosti narodni manjšini in seveda po iskanju lepega. “Kar dela te dogodke dobre, je garanje”, je jasno naglasil. “Patrizia Jurinčič je velika garačka, tudi zaradi tega je izredna igralka in izredna režiserka”, je pristavil in pri tem omenil tudi drugo garačko, Jasmin Kovic. Vsi, ki so do zdaj umetniško usmerjali Dramsko družino, so radi zahajali v Števerjan, ker tu gojijo strast za lepo, dobro. Opozoril je, da kakovost nastaja in dozoreva ob trdem delu. “Mladim je treba dati priložnost, da se izkažejo, da dajo vse od sebe, saj publika ne mara povprečnosti”. Zahvalil se je vsem nastopajočim, šepetalki, zakulisnim mojstrom in mladim tehnikom, ki skrbno opravljajo svoje delo. Toplo zahvalo je namenil župniku Marijanu Markežiču, ker je poskrbel za tako lepo, sodobno opremljeno dvorano, v kateri se mora vselej kaj dogajati. V zahvali se je spomnil tudi vseh, ki se v društveni kuhinji ukvarjajo z zakuskami in ocvrtimi poslasticami po predstavah abonmajskega niza Gledališče na ocvrtem. Druga predstava te letošnje gledališke ponudbe je bila prav Cvetličarna v izvedbi M+ v ponedeljek, 20. maja 2019.

Z 9. strani
V blag spomin

Stranka Slovenska skupnost se hvaležno klanja spominu na prof. Lojzko Bratuž

“Slovenska kulturna srenja se danes hvaležno klanja prof. Lojzki Bratuž, ki sodi v sam vrh najzlahtnejših predstavnic slovenske narodne skupnosti na Goriškem in v zamejstvu, katerima je posvetila vse svoje življenje s preučevanjem, poučevanjem in povečevanjem slovenske besede, slovenske kulture in glasbe. Nasilje in nestrpnost do osnovnih človeških vrednot je doživela na lastni koži, nestrpnost in nasilje sta grobo posegla v njeno družino

in jo globoko zaznamovala. Mučeniška smrt njenega očeta Lojzeta in klana ter ponosna drža njene mame Ljubke Šorli sta ji bili za zgled vse življenje in v tem zgledu je tudi Lojzka razvijala in utrjevala osnovna krščanska načela ljubezni, odpuščanja, odklanjanja sovraštva in odklanjanja maščevanja. Zato se je želimo spomniti tudi kot pričevalke ljubezni za lepo slovensko besedo in hkrati za sožitje, saj si je veliko prizadevala, da slovensko književnost spoznajo in vzljubijo naši sosedi, pripadniki italijanskega naroda. Zaradi tega je bila cenjena ter deležna

številnih priznanj v Italiji in Sloveniji. Skupaj z bratom Andrejem je bila prof. Lojzka Bratuž vedno blizu samostojni zbirni stranki Slovencev v Italiji. Delila je vrednote slovenstva ter prizadevanja za skupni in samostojni nastop Slovencev v Italiji. Odkrito in javno je zato podpirala stranko Slovenska skupnost, za kar smo ponosni in izredno hvaležni. Bolečino ob njenem slovesu naj blaži hvaležnost Bogu za vse take ljudi, kakršna je bila prof. Lojzka Bratuž, zaradi katerih se lahko imamo za ponosno skupnost omikanih, samozvestnih, solidarnih, strpnih, kulturnih - z eno besedo 'evropskih' ljudi”. Igor Gabrovec, deželni poslanec FJK in politični tajnik stranke SSK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (245)

Na jetra mi greš! (3)

Živila, ki šibijo jetra, so: kava, čokolada, oreščki, razhudniki, kislo zelje, začimbe, mlečni izdelki, losos, pomaranča, češnja in višnja. Odsvetujem tudi kurkumo in janež, saj sta premočna za šibka jetra, ko energije ni, ko se oseba počuti utrujeno.

Pri vsem omenjenem svetujem pitje čaja iz koprive, najbolje je, da jo nabereimo svežo. Zelišče nabiramo vedno, ko je vreme jasno in ko je sonce na najvišji energetski točki, tj. okoli pol dne.

Emocije, vezane na deficit jeter, so jeza, vzkipljivost, razdražljivost, nepotrpežljivost, nervoza, ki jih lahko izražamo ali pa ne, v telesu pa dejansko vzroji. Zakaj? Ker so jetra v deficitu. Bachove cvetne esence, ki uravnavajo omenjene emocije, so: nepotrpežljivost: Impatiens

vzkipljivost: Cherry plum
nevoščljivost: Willom
ljubosumje: Holly
jeza: Vine
vzvišenost: Water Violet
Bachove cvetne esence uravnavajo emocijo tako, da okrepijo nasprotno emocijo, na primer pri

nepotrpežljivosti okrepijo notranji mir in tako postane oseba bolj strpna in potrpežljiva. So zelo učinkovite in hitre, res pa je, da manj kot ima telo toksinov, hitreje delujejo. Tako svetujem najprej en mesec brez živil, ki šibijo jetra, in potem lahko šele začnemo Bachovo cvetno terapijo. Tako bo delovanje optimalno. Osebo izvajam cvetno terapijo že 10 let, vendar nikdar kot monoterapijo, ampak vedno v celostni naturopatski obravnavi. Iščimo zdravje!

/ konec
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. maja 2019, ob 13. uri

Počutiti se tujca v domačem kraju

Občutki ...

Zadnje čase so moji delavniki vse bolj natrpani. Pisanje, vrt, aktivnosti na področju prosvete ... A vendar mi ni težko, četudi se včasih spravim v posteljo, potem ko že odbije polnoč. Rada delam, pa srečo imam, da mi je vse, s čimer se ukvarjam, tudi všeč. Najhuje pa mi je seveda, prijatelj Jurij bo spet rekel, da sem nergač, ko moram po uradih.

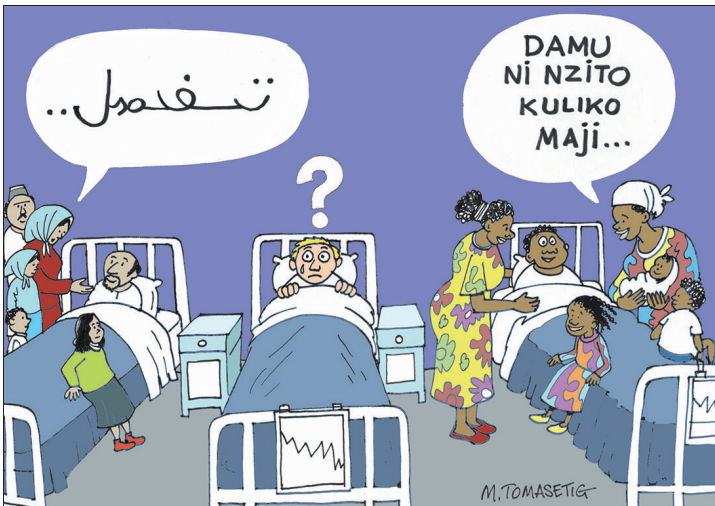
Nekaj sploh ni v redu v tej naši ubogi, vse bolj zmedeni Italiji. Glede brezposelnosti smo med prvimi v Evropi ... Pravijo, da veliko sposobne mladine išče službo v tujini, v javnih ustanovah in uradih pa so okenca prazna in osebjia je malo, še to pa je nepodkovano.

Ko se peljem skozi Novo Gorico in pri Šempetru prečkam mejo, se me že loti otožnost. Bevkov trg je v soncu delil hrup in nasmehe, pred bifeji veliko mladih, ulice polne otrok, vzdušje tako, da težko verjameš, da smo sredi delovnega tedna. Nova Gorica s svojimi širokimi, zelenimi ulicami, številnimi šolami in živžavom je mesto, v katerem bi vsak rad živel. Njena starejša sestra Gorica, na italijanski strani meje, pa je mesto, ki me že od mladih let navdaja z otožnostjo. Mesto, ki razpada zaradi pomanjkanja življenja, mesto, ki plesni v nedorečeni preteklosti, tiho mesto brez nasmehev, kjer se omet kruši, bari pa samevajo v senci starih drevedov. Menda bi živela povsod. V Gorici nikoli. Od meje je do sedeža krajevn

zdravstvene enote ASL le minuta vožnje. Široko parkirišče, stavba, ki je že zdavnaj dotrajana, pa še zdravstvena ustanova ima sedež v njej. Zunaj sije sonce, po dolgem času je nebo jasno, a predstavljam si, kako bo notri zato-hlo, neprijeten vonj po nepre-zračenih, zanemarjenih prostorih bo pregnal spomine na sončna Brda.

Nekaj informacij potrebujem glede zdravstvene izkaznice. Poiščem pravo sobo, manjša vrsta pred okencema, oštevilčenih listkov nikjer. Ozmrem se naokoli, da bi vprašala, kdo je zadnji, pa vidim same tujce. Med njimi je dekle, ki je po videzu domačinka, vprašam jo, kdo je zadnji v vrsti, pa pokaže na tri moške iz Pakistana ali Afganistana, ki stojijo v bližini, in pove: mi štirje. Moški me seveda gledajo tako nekako, kot gleda bik v nova vrata. Topo, ne da bi bilo videti, da so razumeli vprašanje ali da jih sploh zanima, za kaj gre. Zanje skrbi dekle v črnem. Ne delajo si problemov, v rokah imajo telefone in brskajo po ekranu, po vsej verjetnosti po internetu. Pomislim, ali sem sploh kdaj srečala katerega izmed teh prišlekov, ki bi ne imel v rokah telefona in strmel v ekran. No, pardon, dobrega telefona, kajti sama sem do pred kratkim imela star telefon brez internetne povezave, ki sem ga pred mesecem, na prigovarjanje prijateljev, zamenjala za 200 evrov vrednega Huawei ... Postavim se nekam v ozadje in

gledam angleške napise po stenah, pri okencu stoji neki drug tuj moški, Afganistanec menda, ki se nikakor ne more sporazumeti z uslužbenko. Še pozdraviti namreč ne zna ali noče v italijanščini, čeprav si predstavljam, da ni prišel včeraj čez morje. Topo, skoraj jezno gleda v uradnico, ki ga ne razume, priskoči na

pomoč dekile, ki spremlja skupino priseljencev. Končno pogovor steče. Videti je, da je mlada spremljevalka sila ponosna na svojo vlogo. Ko me pogleda, ji kar žarijo oči, jaz ničesar ne pripomnim, samo čakam in upam, da bo tujec odšel in mesto prepustil meni.

Še pred menoj je prileten možakar, Goričan, ki ga skoraj ne opazim, ker sedi sključen v kotu. Pri okencu samo vpraša, ali mu italijansko zdravstvo krije operacijo v sosednji Sloveniji, v Šempetru. Povedo mu, da je spoznam sklenjen samo za porodnice. Gospa pri oknu smeje doda, da verjetno ni to njegov primer. Ni, žalostno pripomni možakar,

ki sključen in utrujen deluje, kot bi imel že vsega dovolj. Pa bi se vseeno rad zdravil v Šempetru, doda. Da je tam veliko bolj domače in prijetno. Poslušam. Spomnim se na prijatelja, ki je bil pred kratkim v bolnišnici v Vidmu, ostati je moral tudi čez noč. Rekel je, da je bila najbolj grozna izkušnja osamljenost, ki jo je tam

ozdravitev. Lažje je, če se v takih trenutkih izpoveš. Prijatelj pa se je v videmski bolnišnici znašel med samimi tujci. Med samimi Arabci in Afričani. Nihče ni znal niti besede italijanščine. Bolniki so se pogovarjali v arabščini, pakistanščini, nekaj jih je bilo iz Bangladeša. Počutil se je tujca v lastnem mestu. In zdravljenje je bilo še bolj moreče. Zastrahujoča osamljenost mu je dala misliti. Pisana družba, ki jo je ustvarila globalizacija. Spominjam se prijatelja, ki je šel, mislim, da je bilo pred tridesetimi leti, v Združene države, da bi tam živel. Pa se je vrnil po nekaj mesecih, ker je spoznal, da mu je nemogoče živeti brez tradicije, zgodovine, svojega jezika in kulture, ki ga spremljata od zibelke ...

Tujo se počutim tudi jaz, ko stojim med razpadajočimi stenami, pa se mi sploh ne zdi, da sem v Gorici. In zaman iščem koga, da bi izmenjala nekaj vsakdanjih besed. Končno sem na vrsti. Tudi jaz imam nekaj vprašanj v zvezi z zdravljenjem in zavarovanjem v Sloveniji. Ko stopim pred pult, me ima, da bi vprašala, ali tu sploh še govorijo italijansko. Ali pa bi se morala na uslužbenca obrniti v slovenščini. Vsaj zato, da ga spomnim, da smo pravzaprav mi tisti, ki bi, kot avtohtona narodnostna skup-

nost, imeli pravico da v javnih uradih govorimo v materinščini. A vsi vemo, kakšni smo mi Slovenci ... Nikoli se nikomur ne vsiljujemo, prilagajamo se italijanski večini, ponižni smo in vse preveč pozabljam, da smo tu doma.

Povem, po kaj sem prišla, da sem Slovenka, fant za okencem pa me takoj vpraša, ali sem sploh italijanski državljani. Vprašanje me razjezi. Seveda Slovenci smo največji tujci, in sicer tam, kjer smo pravzaprav doma. Ima me, da bi mu odgovorila, da sem menda tu v vrsti EDINI italijanski državljani, a vem, kako je s tem in s kakšno lahkoto te označijo za rasista. Zato molčim. Ko dobim potrebne informacije, odidem. V mesto, ki je vse bolj osamljeno in tiho, ki diši po plesni in razpadajočih blokih. Nekje na ulici spet srečam skupino tujcev. Mladih moških. Menda so Afganistanci. Kot bi jih okolica sploh ne zanimala, gredo svojo pot z mobilniki v rokah. Bari in klopi na ulicah samevajo, še sonce se zadržuje v sosednji Novi Gorici in noče segreti teh ulic, ki so vse bolj otožne in brezobrazne. Ulice, na katerih je tujcev vse več... mladine pa vse manj. Veselja, sproščenosti in prijateljstva tudi. Ulice, kjer smo bili nekoč doma.

Suzi Pertot

KULTURNI DOM GORICA Komigo

Eksplzivne Dinamitke

Zaman si niso nadele imena Dinamitke! Alenka Godec, Simona Vodopivec Franko in Damjana Golavšek, čeprav so se vse tri že pred časom srečale z Abrahamom, imajo v sebi neverjetno energijo in privlačno moč, ki se z odra živahno in nepretrgano pretaka v dvorano, tako da se je zlahka naleze tudi publika. Gotovo bi marsikdo zaplesal, če ne bi bil spodobno "priklenjen" na sedež v veliki dvorani Kulturnega

bile v slovenščini, le ena v angleščini) iz muzikala *Mamma mia!* (skupine Abba) zapele in zaplesale v koreografskih slikah. Odveč je povedati, da jih je občinstvo vsakič obsulo z aplavzi, pa tudi ritmično ploskanje se je oglašalo. Res, muzikal *Mamma mia!* ima v sebi nekaj magičnega in tako privlačnega, da se poslušalec kar prepusti glasbenemu toku in uživa v poslušanju, kot da bi ga zibali nežni morski valovi.

Res lepo doživeti ob božajočih, žametnih pa tudi čvrstih glasovih tria prijateljic, plavalaske Alenke, rdečelaske Simone in temnolaske Damjane, ki jo pri nas še posebno dobro poznamo, saj že od l. 2008 uspešno vodi pevske delavnice v Dijaškem domu Simon Gregorčič v Gorici. Z najstniki je razigrano postavila na oder kar nekaj otroških muzikalov. Zadnji je bil Peter Pan, ki je premierno zaživel v lanskem maju. Vse tri imajo izbrušene, svetle glasove toplih tonov, ki se zlahka "prikupijo" publiki. V prvem delu večera so se predstavile z izborom raznih priredb znanih pesmi iz slovenske ljudske skrinjice, pa tudi z dobro poznanimi slovenskimi popevkami. Med njimi ni manjkala niti njihova izvirna pesem *V mojem filmu*. S šegavo privlačnostjo so zapele ljudsko pesem o dekletu, ki noče iti na ples z nobenim razen z... vrtnarjem, ker "ta po rožicah

diši". Program so kot izkušene profesionalke povezovale zelo privlačno in kratkočasno. Simona Vodopivec je predstavila Alenko Godec in se pri tem pristrčno navezala na njen priimek, ki je naravnost idealen za pevca! Alenka Godec je za hudomušno opisala Simonu Vodopivec, ki so ji včasih rekli kar H2O! Damjana Golavšek je kar sama o sebi povedala, da je tehtnica in ima rada uravnotežene stvari: v vsaki roki na primer rada drži tortico! S tem je zaupala, da je skladkosnedna. A to se pri njeni vitki in gibki postavi prav nikjer ne pozna. Vse tri se zdijo kot mlade "frkljice", želne petja, glasbe, plesa, v ve-

liko veselje poslušalcev.

Večer je bil res čaroben in očarljiv še najbolj za malce starejše poslušalce, ki so jih melodije ponesle nazaj v mladostna leta.

Uradni povezovalce večera je bil mladi "humorist" Nejc Šmit, komik, doma iz

Radovljice, ki je na zabaven način predstavil tudi svoj domači kraj in tamkajšnje ljudi, ki se radi zadržujejo tudi po domačih gostilnah...

Zelo prijetno sproščujoče snidenje z zabavno glasbo so pevke sklenile z dodatkom, vedno lepo in sanjavo popevko *Dan ljubezni*, ki jo je daljnega leta 1975 pel ansambel Pepel in kri. Dolgotrajen aplavz je zvalil Dinamitke kar nekajkrat na oder in jih pospremil tudi v zadržje. Poslušalci pa smo se z najlepšimi občutki odpravili domov, čeprav bi se še radi zadržali v družbi iskrivih Dinamitk, ki jih je v Gorico pospremil tudi Jure Franko (doma iz Solkana), nekdanji uspešni športnik - smučar zdaj pa producent (muzikalov *Mamma mia!* in *Briljantina* v sodelovanju s podjetjem Prospot d. o. o. in Festivala Ljubljana), sicer tudi mož Simone Vodopivec.

IK

V Ajdovščini so odprli Center Bogdana Žorža

Redna učna pomoč in razvedrilo za otroke

V Centru karitas v Ajdovščini so v ponedeljek, 20. maja, odprli Center Bogdana Žorža, ki bo deloval v okviru preventivnega programa za otroke in

Karitas in večina jih še vedno uporablja pridobljeno znanje v karitativni dejavnosti. Žorž je pomagal tudi pri ustanavljanju materinskega doma, pri pripravi

mladostnike Popoldan na Cesti. Center so poimenovali po pokojnem psihologu Bogdanu Žoržu, ki je od leta 1997 pa vse do smrti leta 2014 vodil seminarje za neprofesionalno svetovanje ljudem v stiski. Omenjenih seminarjev se je udeležilo več kot 150 prostovoljnih sodelavcev

programov v Domu karitas v Soči, bil pa je tudi idejni oče programa Popoldan na Cesti. Zametki Centra Bogdana Žorža so se rodili že ob njegovem pogrebu, saj je družina ves finančni dar namenila Karitas. Sprva so vzpostavitev centra načrtovali v Domu karitas na Cesti, a jim tega zaradi

lastništva stavbe ni uspelo realizirati.

Tedaj jim je priskočila na pomoč Občina Ajdovščina, ki je del sredstev, ki jih je v proračunu sicer namenila za popravilo Doma karitas na Cesti, tako namenila za obnovo Centra karitas v Ajdovščini.

"To je lahko vzorčni primer dobrega sodelovanja lokalne skupnosti in Karitas za pomoč ljudem", je za STA povedala ravnateljica Škofijske karitas Koper Jožica Ličen.

V Centru karitas v Ajdovščini izvajajo svetovalno, finančno in materialno pomoč družinam in posameznikom v stiski. Koordinirajo številne akcije in projekte, med katere spadata tudi programa Popoldan na Cesti in Umetniki za karitas. Vsi prostori so na novo urejeni.

Prostore centra je blagoslovil generalni vikar koprške škofije Slavko Rabec, navzoče je nagovoril župan občine Ajdovščina Tadej Beočanin, center pa je odprla Žorževa vdova Zdenka Žorž.

Program Popoldan na Cesti so leta 2001 začeli izvajati v Domu karitas na Cesti, danes pa ga izvajajo na desetih lokacijah. Vključuje 110 prostovoljcev, večinoma dijakov srednjih šol in študentov, redno učno pomoč in prijateljsko preživljanje prostega časa pa nudi več kot 250 osnovnošolskim otrokom.

S 1. strani Marušičev zbornik

Zbrane je najprej pozdravil direktor Goriškega muzeja, Vladimir Peruničič, nato pa je spregovoril dr. Oto Luthar. Med drugim je opozoril, da to ni navaden zbornik zapisov o delu in življenju slavljenca, ampak klasični izbor, *liber amicorum*, katerega tradicija sega v sedemnajsto stoletje. V akademskih krogih so ga deležni zelo redki raziskovalci, "ki ne puščajo za saboj le znanstvenega opusa, temveč so s svojim mentorstvom in delom usmerjali cele generacije mlajših kolegic in kolegov". Med slovenskimi zgodovinarji je taka čast doletela le osem osebnosti, kot so Grafenauer, Zwitter, Pleterski... Med ta imena se zdaj uvršča še dr. Marušič. Besedila v zborniku se nanašajo na teme, ki jih je obravnaval dr. Marušič, kot je navada pri sestavljanju tovrstnih zbornikov. Dr. Luthar je poudaril, da se nihče med znanstveniki, ki jih je do zdaj srečal, ne more meriti z dr. Marušičem, in sicer z njegovim "pedagoško nepedagoškim pristopom". Tudi mlade raziskovalce je imel namreč zmeraj za kolege. Dr. Petra Svoljšak je poskrbela za prirčen trenutek, ko je prebrala zapis, nastal iz korespondence stare mame in mame dr. Marušiča. Franja Mejač je pisala iz Komende svoji hčerki Vidi Marušič v Gorico l. 1938. Biografski utrinek *Kako sem preživel prvo leto življenja* je poslušalce popeljal nazaj za 81 let, v sam čas tik pred rojstvom Branka Marušiča

in v njegove prve mesece življenja. Svoljšakova se je seveda tudi zauzela pri Marušičevem opusu, ki je ogromen, šteje kar 2.490 bibliografskih enot, 30 uredniških del, 656 gesel v biografskih leksikonih in številnih del s področja preučevanja zahodne narodnostne meje in primorske biografike. Dr. Danila Zuljan Kumar je citirala vse naslove prispevkov slovenskih in tujih zgodovinarjev, zapisanih v monografiji, in povzela vsebine. Avtorjev prispevkov je 26 in pripadajo različnim generacijam zgodovinarjev, ki so tako dali svoj doprinos k znanstvenim spoznanjem o zgodovini primorskega prostora. Razprave se tičejo najrazličnejših tem, segajo od prazgodovine do današnjih dni. Vse se nanašajo na primorski prostor. Uvodnih prispevkov je pet. Slavljencu so jih poklonili z osebnimi spomini Petra Svoljšak (*Ob jubileju - v tretje grado*), Salvator Žitko (*Prof. Dr. Branko Marušič - osemdesetletnik*), Janez Suhadolc (*Od prijateljstva do ustvarjalnosti in nazaj*), Marija Češut (*Sodelovanje Branka Marušiča z Goriško Mohorjevo družbo*), in Petra Kolenc (*Gradivo za bibliografijo Branka Marušiča med letoma 1956 in 2018*). Bibliografijo dr. Branka Marušiča, ki je izredno bogata, so morali med samim nastan-

kom zbornika dopolnjevati, kajti jubilar je še zmeraj zelo dejaven raziskovalec naše zgodovine. Prof. Češutova v svojem prispevku poudarja tesno, izjemno dragoceno sodelovanje dr. Marušiča z Goriško Mohorjevo družbo pri sestavi Primorskega biografskega leksikona in to, da

Rožni Dolini).

Dr. Petra Kolenc se je dr. Branku Marušiču zahvalila za več kot 50 let skupnih spominov. Povedala je, da je Marušič "utrl pot, spremljal, motril, ocenjeval, prisluhnil, spodbujal, da smo primorski pretekli čas opisali, zapisali, tudi v slavljenčev zbornik. Morda bi

pa se sprašuje, ali jo je res zaslužil. Zahvalil se je urednikom zbornika in sploh novogoriški postaji RCZ SAZU, ker so ga s knjigo uvrstili v skupino blestečih imen. Omenil je, da ga na Grad Kromberk vežeta dve desetletji življenja. Na kratko je obnovil svojo poklicno pot iz Ljubljane v Novo Gorico, ki je takrat začela pisati svojo zgodovino, in omenil spremembe, ki so se dogajale tedaj, tudi v kulturi. Veseli ga, da je zdaj raziskovalno delo zelo živahno in se bogato nadaljuje. Povečalo se je namreč število raziskovalcev zgodovine, ki marljivo opravljajo svoje naloge. "Zgodovina ni preteklost, ampak sedanjost, ki ima pogled nanjo, zato je izmuzljiva muza in ne daje enoznačnih odgovorov. Posebej

jo moramo čuvati pred politiko in ideologijo", je bilo povedano na večeru.

Dr. Branko Marušič se je rodil v Gorici 4. februarja 1938. Družina se je nato preselila v Solkan, kjer je obiskoval osnovno šolo ter nato gimnazijo v Šempetru pri Gorici, Solkanu in v Novi Gorici, kjer je leta 1955 maturiral. Na ljubljanski univerzi se je najprej vpisal na študij medicine, nato pa na zgodovino, kjer je leta 1962 diplomiral z diplomsko nalogo *Goriški Slovenci od prodora pri Kobaridu do konca leta 1918*. Na Inštitutu za narodnostna

vprišanja v Ljubljani je bil v obdobju 1963-1965 asistent, nato pa od leta 1965 do 1987 kustos za zgodovino in ravnatelj v Goriškem muzeju v Novi Gorici. Pod njegovim vodstvom je muzej prerasel tudi v raziskovalno ustanovo. Kot muzejski delavec je pridobil naslova višji kustos in muzejski svetovalec. Leta 1983 je za delo na muzejskem področju prejel Valvasorjevo nagrado in priznanje Zveze muzejskih društev Jugoslavije. Za neutrudno dejavnost na področju kulture je leta 1985 prejel Bevkovo nagrado, ki jo je podeljevala občina Nova Gorica. Leta 1987 je bil promoviran za doktorja zgodovinskih ved in se istega leta zaposlil na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, v Raziskovalni enoti v Novi Gorici, sprva kot višji znanstveni sodelavec in potem znanstveni svetnik. Leta 2003 je postal častni član ZRC SAZU. Formalno se je upokojil leta 2004, a je ostal aktiven član ZRC SAZU. Nazadnje je bil znanstveni svetnik na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa pri ZRCZ SAZU v Raziskovalni enoti v Novi Gorici, ki se je tudi z njegovo pobudo l. 2004 nadgradila v Raziskovalno postajo Nova Gorica, na kateri deluje šest raziskovalnih inštitutov. Bil je tudi član mešane italijansko slovenske kulturnozgodovinske komisije. S svojo akademsko širino in privrženostjo je sodeloval pri snovanju obeh primorskih univerz, koprške in novogoriške, ta mu je podelila naziv zasluženi profesor, Mestna občina Nova Gorica ga je ob 70-letnici gradnje mesta nagradila z nazivom častni občan.

Slavljenec Branko Marušič sedi ob novogoriškem županu Miklavžu

je dr. Marušič zvest sodelavec Kolarja GMD od l. 1995. "Branko Marušič ima tudi izredne zasluge pri utiranju poti naših znanstvenih publikacij v Slovenijo in pri pridobivanju strokovnjakov v matični domovini, da so se vključili v knjižno delo GMD. Za vso strokovno pomoč in prijateljsko povezanost z Goriško Mohorjevo družbo smo mu iz srca haležni!" je ob koncu zapisala prof. Marija Češut. Razpravi sta prispevala tudi Sergio Tavano (*Giuseppe Ungaretti. Due volte cinquant'anni dopo*) in Renato Podbersič (*Moša Pijade in judovsko pokopališče v*

lahko dejali, da je knjiga izpeto darilo, brez domišljije, a kako drugače bi se lahko zahvalili nekemu, ki je knjigo, zapisano besedo, postavil kot vodnik svoje ustvarjalnosti, kot edini in edinstveni cilj znanstvenega dela ter utemeljuje preteklost, jo premošča v sedanjost, nas navaja h kritičnemu razmisleku o sebi, o nas in tistih drugih, ki so soblikovali prostor in čas, ki vas in nas opredeljujejo včeraj, danes in jutri". Nazadnje je spregovoril še dr. Marušič. Dejal je, da ga ta počastitev napolnjuje z resničnim zadovoljstvom, hkrati

RAZSTAVLJALCI:
Vinarstvo Rebula
Pernarcich Paolo
Pipan - Klaric • Antonič
Bajta • Na Punkišči
Pri Cirili • Kovač
Torri di Slivia - Jama Pejca
Hermada • Drečje
Farma Jakne • Fruške
Luciana Pahor • Pri Filetu
Pertot Gabriel • Ostrouska

5. KOHIŠČE

DEVIN - TRST

MEDNARODNI ENOGASTRONOMSKI ZGODOVINSKI IN DIDAKTIČNI POHOD

NEDELJA 10. 2. 2019

#kohišče

MARCIA ENOGASTRONOMICA KOHISCE

www.kohisce.it